

Poštnina plačana pri pošti
1315 Velike Lašče

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

Knjižnica pod krošnjami
foto: Tanja Gruden

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celostno podobo Troble.

Letnik 26, številka 4, 8. julij 2020.
Izhaja sedemkrat letno, gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

Naklada: 1.590 izvodov.
Izdajatelj: Občina Velike Lašče.
Odgovorna urednica: Angelca Petrič.
Uredniški odbor: Dragica Heric, Jože Starič in Andrej Perhaj.
Lektoriranje: Nuša Drinovec Sever (razen že oblikovanih prispevkov).
Prelom: Špela Andolšek, s. p.
Foto na naslovnici: Tanja Gruden
Tisk: Evrografis, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

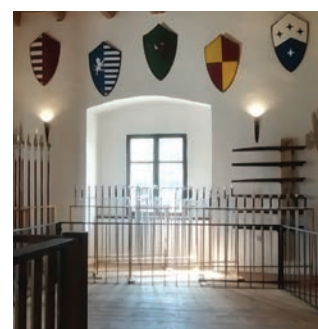
Tel.: 01 781 03 70

E-pošta: trobla@velike-lasce.si. Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 16. septembra 2020, prispevke je treba oddati do 2. septembra 2020.

KAZALO

ŽUPANOVA STRAN	3
OBČINSKI PRAZNIK 2020	4
OBČINSKE STRANI	12
Z enajste seje občinskega sveta	12
Obremenjenost občinskih cest	16
Iskanje vode na Malem Ločniku	17
INTERVJU: Vera Gorjup	22
KMETIJSTVO	26
INTERVJU: Peter Lovšin	28
ADL O TEM IN ONEM 32	32
KULTURA	33
Knjiga Jožeta Cente	33
Poletna muzejska noč	34
Pesem.si	36
KNJIŽNICA - Novosti na naših policah	38
DRUŠTVA / DOGODKI	40
Odprtje gradu Turjak	41
Slovo Antona Masnika	44
Od listja do krožnika	50
O nastanku Društva upokojencev	52
IZ VELIKOLAŠKEGA OKRAJA	56
Zlata avba štirih rodov žensk	
IZ SVETA POLITIKE	58
OGLASI	60
RAZVEDRILO	63

Turistični boni

Spomnim se, da mi je babica pripovedovala, kako so v davnih časih, ko je bilo veliko pomanjkanje, kupovali živila. Pripoved je segala v čas izpred druge svetovne vojne in še nekaj let po njej. Takrat so vsaki družini pripadali boni za živila. Ti so opredeljevali možno količino osnovnih živil, ki jih je lahko družina kupila v določenem časovnem intervalu. Kljub pomanjkanju je znano, da je del t. i. živilskih nakaznic ostal neizkoriščen, kar je najverjetneje posledica samooskrbe dela ljudi kot tudi njihove iznajdljivosti, da so po drugih kanalih prišli do življenjsko pomembnih živil, kot so meso, moka, sladkor ali sol. Pripoved po resničnih dogodkih, ki je za generacijo izobilja precej tuja in oddaljena. Da pa le ni vse tako abstraktno in nemogoče, se moramo spomniti bencinskih bonov, ki so veljali tam nekje v prvi polovici osemdesetih let. Takratna država je bila v krizi in si je za varčevanje omislila eleganten način, kako omejiti porabo goriva. Postavila je pravila, koliko goriva pripada na določeno vozilo ali napravo z dušo z notranjim izgorevanjem. Tudi takrat so se ljudje domislili načinov, kako priti do čim večje količine goriva ali samih bonov, bodisi za lastno uporabo ali za preprodajo, kajti gorivo in boni so bili takrat zlata vredni. Spomnim se, da so takrat enkrat starši domov privlekli hrbtno vinogradniško motorno škropilnico. Le kaj nam bo ta škropilnica, ko pa nimamo vinograda, niti ene poštene trte, razen brajdice, ki je dajala par vencev grozdja in dva litra soka? Lahko bi dala sicer več, če bi jo pravilno obrezovali, ampak ... A kmalu sem spoznal, da je škropilnica pridelala bon za pet litrov goriva mesečno, kar je pomenilo v času stoenk in fičov okoli 50 kilometrov udobne vožnje, ali drugače, do Malija po kavo čez Ljubelj in nazaj, če si bil Gorenjec.

No, in čas je tekkel naprej, morda je kazalo, da ne bo več takšnih ali drugačnih bonov, ko so se nekje v prvi polovici devetdesetih let pojavili študenti

boni. Na te bone sem gledal precej drugače, saj sem bil študent in sem jih uporabljal. Takrat se je zame končal čas abstraktnega dojetanja bonov. Izoblikovala se je iznajdljivost študentov na eni strani kot tudi enaka vrlina tistih, ki so bone za subvencionirano prehrano sprejemali. Takrat se je razvila vzporedna monetarna politika, saj so boni postali čisto pravo plačilno sredstvo, kot je denar. Lahko si jih šparal, pa si si namesto študentske menze privoščil dražjo večerjo, ko si peljal na randi svojo ljubezno, ali pa si bone zamenjal za denar, ki so ga ponujali obrtniki, da so si prav s temi boni potem plačevali cenejše malice. Skratka, živahna trgovina je tekla, dokler niso zaostri pravil in so boni postali le papirček za subvencionirano prehrano revnega študenta. Boni za študentsko prehrano so v moderni digitalizirani dobi v uporabi seveda še danes.

V vsem tem času so se bolj ali manj opazno začeli pojavljati še raznorazni boni, od tistih reklamnih za popuste, pa do darilnih, ki pridejo prav, če želiš nekoga obdariti, pa nimaš ideje, kakšno darilo je zanj ali zanjo popolno. Na primer, darilni bon za gradbeno trgovino podariš eni luštni barbiki, ali pa robotemu dedcu takega, da si v kozmetičnem studiu nagekira nohtke. Tam nekje drugje pa so v ponudbi ugodni darilno-marketingški boni za en obrok davčnega svetovanja ali za pravniško storitev, npr. za nasvet eksperta, če ti zavarovalnica ne prizna bolečine in trpljenja, potem ko ti je čez nogo zapeljal lojtrnik.

Skratka, raznorazni boni različnih barv in oblik so postali velika modna muha, morda praktičnost ali pa čisto navaden vsakdanjik.

In pride koronavirus, prestraši ljudi in med njimi tudi politike. Ne le, da virus okužuje celice dihalnih poti in pljuč, napade tudi gospodarstvo. Uničuje turizem, kar je v bistvu resna zadeva. Pa smo spet pri bonih, infuziji in

transfuziji za oboleli turizem. Taki za 50 in takšni za 200 enot. Ta sodobni sistem elektronskih, ne papirnih turističnih bonov daje občutek, da je dobro zastavljen in da ne bo dopuščal kaj dosti iznajdljivosti lastnikov, kako bi jih pretopili v nekaj, morda še bolj žlahtnega, ki bi turizmu onemogočal okrevanje. A vendar so najbolj zagreti že preštudirali navodila za uporabo in so za par dni rezervirali bivanje v rajju nekje pod soncem. Še sreča, da nas boni usmerjajo v raj pod slovenskim soncem, kar ocenjujem, da je sijajno, saj bo marsikateri uporabnik tega državnega darilca tako morda prvič resen turist v kakem skritem kotičku Slovenije. Slišal sem sicer nekaj nergačev, ki se jim ne zdi smiselno, da država tako subvencionira počitnice. Morda se jim za dopust bolj dopade regres v obliki trpežnega papirja pravokotne oblike z natisnjenimi tromeznimi številkami ali pa jim poveljuje le en neutolažljivi general ego.

Kakor koli že, dopust nam po vsem tem rutinskem delu pride hudo prav. Izkoristimo turistične bone, da doživimo kaj lepega, da za par dni razbijemo rutino službovanja, kuhanja kosila, likanja, pospravljanja doma, vzgoje otrok ali urejanja zelenjavnega vrtička. Pa še kaj novega bomo videli in doživeli. Dragi občani, želim vam, da čim lepše preživite počitnice, da si naberete novih idej ter energije, in seveda, da kot turisti uživate v lepotah Slovenije.

dr. Tadej Malovrh,
vaš župan

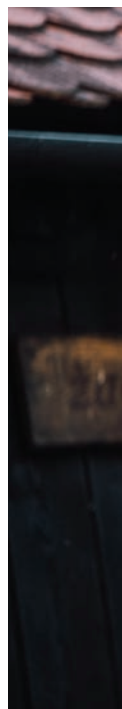
SLAVNOSTNA AKADEMIJA S PODELITVIJO OBČINSKIH PRIZNANJ IN KONCERTOM ANDREJA ŠIFRERJA

Sara Košir, občinska uprava

8. junij je za Slovenijo poseben dan. To je državni praznik, dan Primoža Trubarja, ki je oče prvih dveh slovenskih knjig. Občina Velike Lašče na ta dan praznuje svoj občinski praznik ter tudi dan knjige in kulture.

Letošnji občinski praznik je potekal v nekoliko okrnjeni izvedbi, a kljub temu smo si vzeli čas za praznovanje. Na letošnji slavnostni akademiji, na kateri je potekala podelitev občinskih priznanj, smo počastili spomin na velikega Laščana Jožeta Javorška, saj letos mineva 100 let od njegovega rojstva. Povezovalca programa, Matjaž Gruden in Tjaša Tomc, sta prireditev začela z Javorškovim slavonspevom slovenski deželi, ki premore tako pestrost pokrajin in ljudi, s katero se ne more pohvaliti nobena od velikih evropskih dežel. Zbrane je nagovoril tudi

župan občine, dr. Tadej Malovrh, ki je dejal, da je prav, da se tudi v tako posebnem času spomnimo na tiste, ki s svojim delom dajejo pozitiven zgled družbi. Slavnostno akademijo sta z glasbenim nastopom popestrila tudi učenca Glasbene šole Ribnica Ruben Kastigar z dvema skladbama na kitari in Maruša Pirkovič z dvema skladbama na klavirju. Letošnji nagrajenci so predstavljeni v nadaljevanju prispevka. Akademija je tokrat potekala v Levstikovem domu, prvič pa smo jo prenašali tudi v živo na Youtube kanalu Občine Velike Lašče, kjer je še vedno na ogled.

Teden kasneje, 12. junija, smo na Trubarjevi domačiji lahko prisluhnili Andreju Šifrerju, še enemu mojstru ustvarjanja v slovenskem jeziku, ki nam je predstavil nekaj svojih skladb iz sicer širokega repertoarja, ki obsega več kot 170 avtorskih pesmi.

Koncert na prostem je potekal v prijetnem vzdušju, ob sončnem zahodu, in je bil tako za izvajalca kot tudi verjetno za večino obiskovalcev prvi koncert v živo po večmesečnem premoru.

PREJEMNIKI LETOŠNJIH OBČINSKIH PRIZNANJ

Sara Košir, občinska uprava

**V skladu z občinskim
odlokom o priznanjih
in nagradah je
Občinski svet
Občine Velike Lašče
na 11. redni seji,
dne 21. maja 2020,
sprejel sklep:**

**Častno občanstvo
se na predlog Jožeta Cente
in KUD-a Primoža Trubarja
posthumno podeli**

JANEZU GRUDNU
za izjemne dosežke na področju kulture
in ohranjanja kulturne dediščine.

Janez Gruden (rojen v Dvorski vasi, umrl v Velikih Laščah) se je več kot pol stoletja aktivno vključeval v tukajšnje kulturno in tudi politično življenje. Bil je človek, brez katerega si društvenega življenja v Občini Velike Lašče ni bilo mogoče predstavljati. Sodeloval je pri pripravi odmevnih klubskih večerov ob koncu petdesetih in v začetku šestdesetih let prejšnjega tisočletja, ko so pri nas gostovali najpomembnejši slovenski umetniki. Nepozaben je njegov neponovljivi, več kot dvajsetletni mandat vodenja KUD-a Primoža Trubarja, ki je pod njegovim vodstvom postalo moderno organizirano društvo in bo naslednje leto praznovalo 70 let neprekinjenega delovanja.

V njegovem najaktivnejšem obdobju smo v Velikih Laščah v letu 1981 ob 150. obletnici Levstikovega rojstva popolnoma obnovili Levstikov dom in izvedli eno zadnjih slovenskih množičnih proslav – Levstikov tabor v Retjah. Z njegovim aktivnim sodelovanjem so bile v letu 1986 v Levstikovem domu odprte spominske

sobe našim velikim rojakom, istega leta smo na Rašici s slavnostnim odprtjem Trubarjeve domačije in prisotnostjo najvišjih državnih predstavnikov praznovali 400. obletnico smrti Primoža Trubarja, pri čemer je kot član organizacijskega odbora prispeval bistven delež. V znak zahvale je iz rok takratnega predsednika Republike Slovenije, dr. Antona Vratuše, simbolično prejel v hrambo ključ Trubarjeve domačije.

Njegovo prijateljevanje z Jožetom Javorškom je na velikolaški gledališki oder pripeljalo do sedaj verjetno najcelovitejši predstavi, Ljudski glas – igra o življenju Frana Levstika v letu 1981 ter Življenje in smrt Primoža Trubarja v letu 1986, ki ju je Jože Javoršek napisal posebej za KUD Primoža Trubarja in v katerih je Janez Gruden tudi nastopil.

Neprecenljiv je njegov prispevek pri ustanovitvi in vsakoletni organizaciji srečanja likovnih umetnikov Trubarjevi kraji, ki letos praznuje že 38. izvedbo, kot avtor in organizator pa je sodeloval tudi pri izdaji različnih zbornikov o Velikih Laščah.

Z več desetletno prisotnostjo v kulturnem dogajanju in svojim prispevkom k izgradnji kulturnih objektov v naši občini je bil Janez Gruden prav gotovo eden tistih, ki so bistveno in nepozabno pripomogli k ohranitvi in nadaljevanju zavedanja o tukajšnji izjemni kulturni dediščini.

V skladu z občinskim odlokom o priznanjih in nagradah je Občinski svet Občine Velike Lašče na 11. redni seji, dne 21. maja 2020, sprejel sklep:

Priznanje Občine Velike Lašče prejme na predlog vaščanov Ulake **MARTINA BAVDEK** za dolgoletno in požrtvovalno prostovoljno delo na področju javnega zdravstva.

Martina Bavdek je kot patronažna sestra zaposlena v ZD Ribnica, enota Velike Lašče. Kljub svoji redni službi, ki jo opravlja z veseljem in ljubeznijo do ljudi, ko ti najbolj potrebujejo pomoč na svojem domu, najde čas tudi za druge oblike pomoči in dejavnosti. Dvakrat tedensko vodi telovadbo z občani, ki imajo težave s hrbtenico. Aktivno je vključena v civilno zaščito Velike Lašče in v teh težkih časih pomaga, svetuje ljudem, kako morajo poskrbeti za varnost in zdravje sebe in svojih bližnjih. V sodelovanju z občino je organizirala izdelavo in dostavo več kot 1000 kosov zaščitnih mask po celotni občini. Naj omenimo, da so te večnoma prišle iz njenih rok oziroma iz rok vaščanov ter drugih prostovoljcev. Več let je bila Martina Bavdek v okviru Planinskega društva Velike Lašče dežurna ob tradicionalnem pohodu po velikolaški kulturni poti, saj je zdravje vedno na prvem mestu. Kar nekaj starejših se je na pohodu k njej obrnilo po pomoč, ker so precenili svojo pripravljenost na tej poti. Velikokrat jo pokličejo občani, ko potrebujejo tolažilne besede in podporo ob žalostni novici, zato se tudi odpelje do njih in jim s svojimi dolgoletnimi izkušnjami pomaga prebroditi bolečino in jim vliti kanček upanja.

V skladu z občinskim odlokom o priznanjih in nagradah je Občinski svet Občine Velike Lašče na 11. redni seji, dne 21. maja 2020, sprejel sklep:

Priznanje Občine Velike Lašče prejme na predlog krajevnega odbora Rob **OKREPČEVALNICA ŠKRABEC** za 35 let gostinske dejavnosti v lokalni skupnosti.

Okrepčevalnica Škrabec v Robu ima dolgoletno tradicijo, saj sta Zdenka in Janez Škrabec gostilno kupila leta 1983, marca 1985 pa je bila otvoritev. Letos mineva že 35 let njihovega delovanja. Okrepčevalnica nudi strankam pijačo in hrano po naročilu, vedno pa so na voljo tako manjši prigrizki kot tudi sezonske kolone. Vseskozi se trudijo, da bi strankam ponudili domačo pridelano hrano in s tem tudi najboljšo kakovost. Ko se je Janez Škrabec konec leta 2015 upokojil, je okrepčevalnico prevzel sin Klemen, ki je tudi poklicni kuhar. Janez se je v zadnjih petih letih posvetil čebelarstvu, skrbi za svoje panje ter prideluje lasten med in medene izdelke. Okrepčevalnica je bila vsa leta povezana z baliniščem. V začetku je bila samo ena steza zunanega balinišča, v letu 2017 pa se je to razširilo v novo pokrito dvostezno balinišče. Okrepčevalnica Škrabec živi s krajem, pri njih se ljudje iz bližnje okolice zbirajo, se družijo ob hrani in pijači, zato predstavlja pomembno stičišče družbenega življenja. Zdenka in Janez sta dejavna tudi v več društvih ter sta nepogrešljivi člen pri organizaciji vseh večjih dogodkov v njunem Robu.

Po odloku o priznanjih in nagradah ima župan možnost podeliti pohvale župana.

Pohvalo župana prejme
ALEŠ BITENC
za nesebičen in strokoven pristop pri reševanju poškodovanega kolesarja.

Aleš Bitenc je, 17. 8. 2019, v naselju Škofljica pomagala ponesrečenemu kolesarju. Kolesar je nesrečno padel s kolesa in si pri tem poškodoval žilo v dimljah. Aleš je kolesarja pomiril in mu s strokovnim prijemom ustavil krvavitev do prihoda reševalcev. Po besedah predsednika Gasilske zveze Velike Lašče je Aleš Bitenc zelo prizadeven gasilec, saj se ves čas udeležuje različnih strokovnih izobraževanj. Na vse akcije, ki jih organizirata njegovo matično društvo in gasilska zveza, se redno in vestno odziva. V operativnih akcijah je prizadeven in požrtvovalen. Je tudi aktualni poveljnik PGD Veliki Osolnik, kar ni lahka naloga. Svojo funkcijo opravlja vestno in odgovorno. Pri omenjeni nesreči je kot mimoidoči brez pomislekov posredoval in s svojim strokovnim znanjem poškodovancu rešil življenje.

Po odloku o priznanjih in nagradah ima župan možnost podeliti pohvale župana.

Pohvalo župana prejme
**EKIPA
MLAJŠIH GASILCEV
PGD VELIKI OSOLNIK**
za dosežene rezultate na občinskih in regijskih tekmovanjih

Ekipe mlajših gasilcev PGD Veliki Osolnik na gasilskih tekmovanjih vedno dosegajo vidne rezultate. Redka so občinska tekmovanja preteklih let, kjer mladi gasilci domov niso odnesli kolajn in pokalov. Njihovi uspehi pa se niso končali tam, saj so bili uspešni tudi na regijski ravni. Zastopanje svoje zveze so vedno vzeli resno in to dokazovali z rezultati. Leta 2015 so se z desetino uvrstili na državno tekmovanje v gasilsko-športnih disciplinah, leto kasneje pa na državno tekmovanje v gasilski orientaciji. Lansko leto si je devet pionirjev spet zagotovilo nastop na letošnjem državnem tekmovanju. Ne vemo sicer, ali bo tekmovanje dejansko izvedeno, vemo pa, da njihov dosežek ni mačji kašelj. Premagali so 26 ekip in le malo zaostali za zmagovalci. Za njihov uspeh so seveda zaslužni tudi predani mentorji. Že to, da v tako majhnem kraju, kot je Veliki Osolnik, zberejo in pripravijo 9 in več mladih gasilcev za tekmovanje, je svojevrsten dosežek. Spoštljivo in zagnano nadaljujejo plemenito tradicijo in jo s pozitivnim zgledom očitno več kot uspešno prenašajo na mlajše.

TRUBARJEV DAN DAN ODPRTIH VRAT V PREDSEDNIŠKI PALAČI

sporočilo Urada predsednika RS

Ob dnevu Primoža Trubarja je v predsedniški palači potekal dan odprtih vrat, ki so se ga udeležili tudi občani Velikih Lašč.

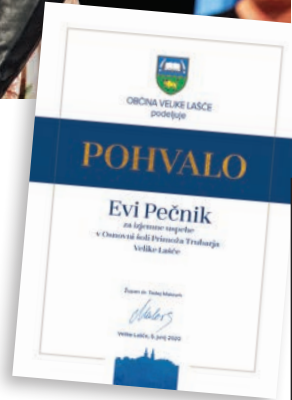
Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je na slovesnosti v veliki dvorani predsedniške palače državljanom in državljanom ter Slovencem doma in po svetu čestital ob prazniku. Uvodoma je izrazil veselje, da lahko kljub drugačnim okoliščinam ponovno odpremo vrata palače, in se iskreno zahvalil obiskovalcem za njihovo udeležbo. V svojem nagovoru je poudaril, da ima Primož Trubar posebno mesto v našem kolektivnem spominu, saj smo z njim dobili slovenski jezik. Jezik je temelj identitete vsakega naroda, hkrati pa predstavlja tudi način izražanja solidarnosti, kar se je izkazalo tudi v času koronakrize. Obiskovalce je nagovoril tudi Matjaž Gruden, predsednik Slovenskega protestantskega društva Primož Trubar in Kulturno-umetniškega društva Primož Trubar, ki se je predsedniku republike zahvalil za izkazano čast državnemu prazniku in spregovoril o pomenu Primoža Trubarja v današnjem času.

Dneva odprtih vrat so se udeležili tudi obiskovalci iz Občine Velike Lašče - župan dr. Tadej Malovrh, članice in člani Društva za ohranjanje dediščine Gradež, Društva podeželskih žena Velike Lašče, Društva upokojencev Velike Lašče in člani Kulturno-umetniškega društva Primož Trubar.

Po odloku o priznanjih in nagradah ima župan možnost podeliti pohvale župana.

Pohvalo župana prejme
EVA PEČNIK
za izjemne uspehe v Osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče.

Eva Pečnik je v vseh devetih letih šolanja zapustila izreden vtis in dosegla odlične učne rezultate, ki bodo v spodbudo številnim naslednjim generacijam. Zbrala je neverjetno število odličnih ocen, redko se je pojavila kakšna štirica. Vse to je Eva nadgradila še s številnimi zlatimi, srebrnimi in bronastimi priznanji na različnih tekmovanjih iz znanja. Navadno rečemo, da ima posameznik močno področje. Pri Evi je teh zelo veliko. Je izredna matematičarka in po drugi strani odlična glasbenica, odlična v fiziki in biologiji. Najodmevnejše uspehe je dosegla na tekmovanjih iz znanja matematike, fizike, logike in biologije, kjer je dobila zlata in srebrna priznanja (srebrno priznanje Logična pošast, srebrno Vegovo priznanje, srebrno priznanje na tekmovanju Matemček, srebrno Proteusovo priznanje, srebrno priznanje za razvedrilno matematiko). Osvojila je tudi Zlato Trstiko na likovnem natečaju. Lepe uspehe pa s svojim violončelom dosega tudi na tekmovanjih v okviru glasbene šole, tako na državni kot mednarodni ravni (bronasto priznanje na državnem tekmovanju Temsig ter zlata priznanja na mednarodnih tekmovanjih Svirél, Fantast, Oskar Rieding in Ivo Vinco). Na njeni izobraževalni poti ji želimo, da bi ob različnih intelektualnih izzivih kar najbolj razvila svoje številne talente.

ODPRTJE 38. LIKOVNE RAZSTAVE TRUBARJEVI KRAJI: JOŽE JAVORŠEK IN SPOMINI NA SLOVENCE

Marjana Dolšina Delač

Kljub oteženim razmeram so osemtridesetletniki zapovrstjo v Galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji na Rašici svoje stvaritve – osemnajst slik, štiri skulpture in eno delo v tehniki klasičnega vitraja – postavili na ogled likovni ustvarjalci **Erika Železnik** in **Dušan Zekovič-Haze**, **Veljko Toman** in **Igor Dolenc**, **Lojze Adamlje** in **Bernardka Petrovič-Mager**, **Miha Edi Juvanc** in **Mojca Borko**, **Drago Petrovič** in **Janez Kovarič**, **Petra Shrestha**, **Saša Sever** in **Dani Novak**, **Skender Bajrovič** in **Silvo Kretič**.

Za temo letošnjega ustvarjanja smo si ob stoti obletnici rojstva Laščana Jožeta Brejca, ki ga slovenska širša, predvsem pa literarna javnost pozna kot mojstra slovenske besede Jožeta Javorška, izposodili naslov njegovega epskega romana *Spomini na Slovence*, ki govori o Laščah in Laščanih ter jih umešča v evropski in svetovni kontekst. Izjemno zanimivo branje. Na hrbtni strani vabila k sodelovanju so umetniki lahko prebrali citat iz prve besedilne strani, kjer Javoršek razmišlja o tem, kaj je spomin in kako spomini sooblikujejo ali preoblikujejo naša življenja:

Spomin je tista sila, ki v nezavednost porinjena stanja naše preteklosti lahko obudi in nam jih ponudi kot novo obliko doživljanja. Preteklost torej izginja samo navidezno, vsak človek jo vleče za seboj v vsej njeni celovitosti, in kolikor več je v njem zavestnih moči spomina, toliko bolj je v stiku s

svojo preteklostjo in toliko bolj jo lahko ob vsaki priložnosti prikljče pred oči, pregleda, oceni, se ob njej navdihuje ali obupuje. Velikokrat se dogaja, da človek ne grebe sam samcat po shrambah svojega spomina, ampak mu tuja roka prinaša v zavest nekdanje prizore v vsej njihovi fantastični resničnosti. Zgodi se tudi, da ni človek tisti, ki prebudi spomin, ampak pismo ali kakršen koli zapis ali pa pogled na pokrajino, kjer se je nekoč odvijalo s spominom povezano življenje. Imamo pa tudi zgodovinski spomin oziroma skupinski spomin. Oba sta stalno na straži našega osebnega spomina, ga pregledujeta in ocenjujeta, mu dajeta pravo veljavo ali pa mu veljavo jemljeta. Zgodovinski oziroma skupinski spomin je politična sila, s katero morajo računati vsi, ki se ukvarjajo z usodami narodov.

(Jože Javoršek, *Spomini na Slovence I*, 1989, str. 7)

Tako Javoršek definira spomin kot doživetje, ki se je sicer res zgodilo, a ga naši možgani kasneje predelajo: ga obogatijo ali siromašijo s čustvi, religioznimi in ideološkimi usmeritvami, fiksnimi idejami, predsodki in poznejšimi izkušnjami. Prav zato ker združuje doživljanje resničnosti z odprto imaginacijo, je kot nalašč za izhodiščno temo likovnega ustvarjanja.

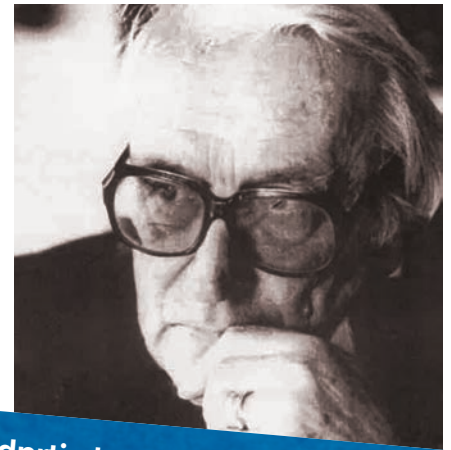
Letošnje leto likovnega srečanja, na katerem se umetniki ob spoznavanju naravne in kulturne dediščine velikolaške občine družijo in iščejo

Postavitev letošnje razstave Likovni kraji v Galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji na Rašici: pomenljivo prazna galerija kot odmev trimesečnega socialnega mrka.

navdih za ustvarjanje, ni bilo. Namesto tega so ustvarjalci o izhodiščni temi kontemplirali v ustvarjalni osamitvi svojega doma, zato so letošnja dela bolj izpovedna kot pripovedna, namesto izpiljene tehnične virtuoznosti je večina v ospredje postavila osebni likovni izraz. V zatišju vsakodnevne brnenja opravkov in družjenja so iz prisilne tišine kot palimpsesti vzklili že davno pozabljeni spomini; nagovorili so tako umetnike kot naju s Heleno (Grebenc Gruden, op. a.), ki sva določili izbor in postavitev. Pod vplivom spominov sva iz arhivske zbirke izbrskali nekaj ključnih umetnin Janeza Kneza, Milene Gregorčič in Nikolaja Beera in s prisotnostjo starejših del vzpostavili svež dialog med sedanostjo in preteklostjo ter opozorili na posebno moč te dolge osemtridesetletne tradicije.

Umetniki so na drugi strani predelovali in odslikavali svoje lastne spomine, ki so jih pogosto reflektirali v luči intenzivnega sočasnega dogajanja. Stilno in izrazno heterogena razstava zato nosi skupen predznak šoka, ki ga je med nas vnesla nova bolezen, pa tudi vztrajnosti in skupnega boja proti njej. Temu primerni so pomenljivi naslovi: *Boj*, *Cirkus*, *Leto 2020*, *Križani*, *Konji se ne utaplajo*, *Združeni v boju za svobodo*, *V vrtincu korone*, idr.

Odprtje letošnje likovne razstave Trubarjevi kraji je sploh prvo virtualno odprtje likovne razstave na Trubarjevi domačiji, na kar smo izjemno ponosni.

Čeprav so na razstavah Trubarjevih krajev tradicionalno najpogostejši motiv krajine, se jim letos enakovredno pridružuje človeška figura, saj so tudi umetniki predvsem razmišljali o človeku, njegovem mestu na tem planetu in njegovi, torej naši skupni nepredvidljivi usodi. V prihajajočem času, ko si bosta kultura in znotraj nje umetnost težko izborili prejšnjo veljavo, pomen in predvsem finančna sredstva, velja ponovno razmisliti o vprašanih vrednot, ki jih postavljamo v ospredje, o prioritetah, ki jim sledimo ter o naši individualni in kolektivni identiteti, ki ju imamo in ju želimo ali pa ju ne želimo negovati. Namesto zaključka naj torej velja Javorškov lucidni zapis, ki ga z lahkoto projeciramo na današnji čas in prostor:

Edino, kar me veseli, je slovenska umetnost. Že dolgo je, kar sva s Cankarjem govorila o vlogi slovenske kulture v slovenskem političnem življenju ... Vse, kar sva si takrat rekla, še danes drži. Narod, ki nima vrhnjih plasti družbe, ki se menjavajo v teku zgodovinskih sprememb (plemstvo v fevdalizmu, buržoazija v kapitalizmu), ima svojo vodilno plast v ljudeh duha. Ta duh se kaže lahko v vsesplošnem razsvetljevanju kakor pri Trubarju, v reševalni poeziji kakor pri Prešernu, v programiranju kulture kakor pri Levstiku ali v umetniški kvaliteti kakor pri slovenskih impresionistih in slovenski moderni. Trenutno me neskončno veseli slovenska ekspresionistična umetnost, v kateri je nekaj tipov evropske veljave kot na primer Pilon, brata Kralja, Gor-

še. Vesele me mladi ropotači-avantgardisti, med njimi zlasti Srečko Kosovel, vesele me tudi mladi slovenski intelektualci, ki so dvignili kvaliteto revialnega življenja na evropsko višino ... Ali bo Slovence res zmeraj reševala samo njihova kultura?

(Jože Javoršek, Spomini na Slovence II, 1989, str. 347-348)

Likovna dela so že romala nazaj k svojim lastnikom, še vedno pa lepo vabljeni k ogledu virtualne razstave, videoposnetka virtualnega odprtja in avdio zapisa – spremljevalnega razmišljanja avtorice na spletni strani Trubarjeve domačije.

**VELIKOLAŠKI POHOD
LETOS V LASTNI REŽIJI.**

Z 11. SEJE OBČINSKEGA SVETA

Nina Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 21. maja 2020, sestal na 11. redni seji. Seja je zaradi epidemije potekala kot videokonferenca. Po ugotovitvi sklepčnosti (prisotnih je bilo 11 svetnikov) je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 10. redne seje
2. Poročilo odborov
3. Sklep o podelitvi priznanj občine v letu 2020
4. Znižanje/odpis najemnin za poslovne prostore v lasti občine v času epidemije
5. Odlok o ustanovitvi Javnega zavoda za kulturo in turizem Občine Velike Lašče – Trubarjevi kraji – druga obravnava
6. Odlok o koncesiji za opravljanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče – druga obravnava
7. Sklep o spremembi proračuna in NRP
8. Letni program športa v Občini Velike Lašče za leto 2020
9. Zaključni račun proračuna Občine Velike Lašče za leto 2019
10. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
11. Poročilo župana

Po potrditvi dnevnega reda so člani občinskega sveta potrdili zapisnik 10. redne seje.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:

Ad 2. Poročilo odborov

Pred sejo občinskega sveta so se sestali odbor za družbene dejavnosti, odbor za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora, odbor za finance, komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ter statutarnopravna komisija. Predsedniki navedenih odborov so podali kratka poročila o sejah.

Ad 3. Sklep o podelitvi priznanj občine v letu 2020

Matjaž Hočevar je povedal, da so člani komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ugotovili, da so do roka, to je do 24. aprila 2020 do 12. ure, prispeli oz. bili oddani trije predlogi, eden za podelitev častnega občanstva in dva predloga za podelitev priznanja Občine Velike Lašče. Občinski svet je sprejel naslednji sklep: Častno občanstvo Občine Velike Lašče v letu 2020 se podeli Janezu Grudnu (posthumno). Priznanje Občine Velike Lašče v letu 2020 se podeli Martini Bavdek. Priznanje Občine Velike Lašče v letu 2020 se podeli Okrepčevalnici Škrabec.

Ad 4. Znižanje/odpis najemnin za poslovne prostore v lasti občine v času epidemije

Župan, dr. Tadej Malovrh, je povedal, da zaradi vladnih ukrepov za zaježitev širjenja okužb s koronavirusom Covid-19 zobozdravstvene ambulante, fizioterapija in frizerski salon niso smeli sprejemati strank. Vsi so na najemodajalca, Občino Velike Lašče, naslovili prošnjo za znižanje oz. odpis najemnine v času, ko poslovnega prostora niso mogli uporabljati za izvajanje dejavnosti. Občinski svet je sprejel sklep, da se najemnikom poslovnih prostorov v lasti Občine Velike Lašče (zobozdravstveni ordinaciji, fizioterapija in frizerski salon) zaradi nemožnosti opravljanja poslovne dejavnosti v času epidemije oprosti plačilo najemnine za obdobje od 16. marca do 18. maja 2020, tako da se jim za meseca april in maj 2020 najemnina ne zaračuna. Izjema je najemnik Skarpa, d. o. o., (najemnina za gostinska lokala), ki je zaradi neplačevanja najemnine v postopku predčasne prekinitve najemne pogodbe v sodnem sporu z Občino Velike Lašče.

Ad 5. Odlok o ustanovitvi Javnega zavoda za kulturo in turizem Občine Velike Lašče – Trubarjevi kraji – druga obravnava

Tina Kadenšek je povedala, da je statutarnopravna komisija odlok podrobno pregledala in pripravila prenovljen osnutek, ki je bil v pregled poslan tudi Matjažu Grudnu. Na sejo statutar-

nopravne komisije je bil tudi povabljen in se mu je zahvalila za udeležbo. Matjaž Gruden je povedal, da so s statutarnopravno komisijo bolje opredelili določene pojme, v samem bistvu pa je odlok ostal enak, kot je bil zapisan v izhodišču. Občinski svet je sprejel sklep, da se javni zavod imenuje Javni zavod za kulturo in turizem Trubarjevi kraji, da je za direktorja javnega zavoda Trubarjevi kraji zahtevana najmanj visokošolska strokovna izobrazba oz. zdajšnja 1. bolonjska, in sprejel Odlok o ustanovitvi Javnega zavoda Trubarjevi kraji.

Ad 6. Odlok o koncesiji za opravljanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče – druga obravnava

Rudolf Rupar je na kratko povzel odločitve Odbora za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora in povedal, da se odbor strinja s predlogom sprememb Odloka o koncesiji za opravljanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče in ga predlaga v potrditev. Tina Kadenšek je povedala, da tudi statutarnopravna komisija predlaga občinskemu svetu, da sprejme Odlok o koncesiji za opravljanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče. Občinski svet je sprejel Odlok o koncesiji za opravljanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče.

Ad 7. Sklep o spremembi proračuna in NRP

Župan je povedal, da je v proračunu občine za leto 2020 predviden nakup mobilnega repetitorja za gasilce. Občina je za to že pridobila nekaj ponudb in na podlagi pregleda ugotovila, da je za nakup repetitorja predvidenih premalo sredstev. Na igrišču v Dvorski vasi je zaradi varnosti uporabnikov nujna namestitve dodatne ograje ob opornem zidu pred vstopom na igrišče. Povedal je tudi, da so za oživitve gostinske ponudbe in trga v Velikih Laščah potrebna dodatna ureditvena dela (osvetlitev vodnjaka, namestitve luči in vtičnic pod klopi, premestitev knjižnice v telefonski govorilnici k Levstikovemu domu in na tem mestu postavitev miz in stolov za gostinsko ponudbo). Potrebna sredstva se zagotovi iz proračunske postavke za nakup agregata, nakup agregata pa se v okviru rebalansa proračuna predvidi v proračunu za leto 2021. Občinski svet je sprejel sklep št. 3 o spremembi proračuna za leto 2020.

Ad 8. Letni program športa v Občini Velike Lašče za leto 2020

Matjaž Gruden je povedal, da so na dopisni seji odbora za družbene dejavnosti glasovali o predlogu letnega programa športa in soglasno sprejeli sklep, da se strinjajo s predlogom letnega programa športa za leto 2020 in Občinskemu svetu predlagajo njegov sprejem. Občinski svet sprejme letni program športa, ki določa programe, vrsto dejavnosti in obseg sredstev. Sprejme ga po predhodnem mnenju občinske športne zveze. Letni program športa zajema tiste programe športa in dejavnosti, ki so

pomembne in perspektivne za občino ter predstavljajo že uveljavljeno tradicijo športnih panog v občini. Z letnim programom športa se opredeli, katere programe bo občina sofinancirala v letu 2020. Športna zveza Velike Lašče je program potrdila 13. 5. 2020. Občinski svet je sprejel letni program športa za leto 2020.

Ad 9. Zaključni račun proračuna Občine Velike Lašče za leto 2019

Župan je predstavil ključne investicije, ki so se izvajale v omenjenem letu, ter investicije, ki se iz različnih razlogov niso izvedle, kar je razlog, da prihaja do razhajanj med načrtovanimi in realiziranimi odhodki v letu 2019. V večini primerov so bili za neizvedbe investicij razlogi predvsem administrativne ter birokratske narave. Predsednica odbora za finance Ladka Deterding je povedala, da so pomembne tudi manjše investicije, ker mnogokrat veliko pomenijo določenemu številu občanov, zato je mnenja, da jim je treba nameniti več pozornosti. Župan je še dodal, da bo lahko občina po potrjenemu zaključnem računu banko zaprosila za kredit za podružnično šolo v Turjaku. Občinski svet je sprejel zaključni račun proračuna Občine Velike Lašče za leto 2019.

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/zapisniki-sej-obcinskega-sveta-1/mandat-2018-2022>

Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis.info/KatalogInformacij/Vsebina-Dokumenta.aspx?SectionID=aa1b19c7-d462-4ccd-920d-9df4f1095f04&osebna=1, rubrika občinski svet.>

Uradni list
Republike Slovenije
Internet: www.uradni-list.si e-pošta: info@uradni-list.si

V Uradnem listu RS, št. 82/20 so bili objavljeni:

- Odlok o koncesiji za opravljanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče
- Odlok o ustanovitvi Javnega zavoda Trubarjevi kraji
- Zaključni račun proračuna Občine Velike Lašče za leto 2019
- Letni program športa Občine Velike Lašče za leto 2020
- Sklep o podelitvi priznanj Občine Velike Lašče

Na podlagi Pravilnika o oddajanju prostorov v najem in uporabo (Ur. glasilo Občine Velike Lašče št. 2/10, 2/16)

objavljamo

Javni razpis za uporabo športne dvorane v Velikih Laščah za sezono 2020/2021

Vabimo športna društva, klube in druge zainteresirane uporabnike športne dvorane, da za sezono 2020/2021 oddajo vlogo za uporabo športne dvorane.

Na podlagi zbranih vlog za uporabo športne dvorane bomo upoštevali prednostno pravico uporabnikov po naslednjem vrstnem redu:

1. OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče za izvedbo šolskega pouka športa in šolskih interesnih dejavnosti,
2. programi športnih društev in klubov za otroke in mladino, usmerjeni v kakovostni in vrhunski šport iz Občine Velike Lašče,
3. programi športnih društev in klubov za odrasle, usmerjeni v kakovostni in vrhunski šport iz Občine Velike Lašče,
4. drugi klubi, društva in skupine iz Občine Velike Lašče, ki izvajajo športno rekreacijo,
5. športna društva in klubi zunaj občine,
6. drugi uporabniki.

Razpored uporabe dvorane na podlagi prijav pripravi komisija, ki jo imenuje župan. Predlog komisije potrdi župan.

Z uporabniki športne dvorane občina sklene pogodbo, v kateri se poleg splošnih plačilnih pogojev in drugih določb o medsebojnih obveznostih lastnika, upravitelja in uporabnika določi tudi odgovorna oseba uporabnika, ki odgovarja za dogovorjeno uporabo športne dvorane, upoštevanje hišnega reda, za morebitno povzročeno škodo na objektu in opremljenosti ter za varnost uporabnikov.

Prijavo na razpis je treba oddati na obrazcu, ki je objavljen na spletni strani Občine Velike Lašče (<http://www.velike-lasce.si>), lahko pa ga dobite tudi v tajništvu občine.

Rok za prijavo je 4. september 2020.

**Informacije: barbara.pecnik@velike-lasce.si
tel. 01/7810-360.**

Občina Velike Lašče

Sprejem odličnih devetošolcev pri županu

Sara Košir, občinska uprava

Ob zaključku šolskega leta je župan sprejel najuspešnejše devetošolce. Na kratkem, a prijetnem srečanju jih je nagovoril, jim čestital in jim podaril razgiban, napet in zgodovinsko verodostojen strip o narodnem junaku Rudolfu Maistru.

Letošnji prejemniki nagrad za odličen uspeh v vseh devetih letih šolanja so prejeli **Hana Debeljak, Ažbe Drmota, Matevž Jeršič, Petra Kokelj, Špela Kokošinek, Eva Kovačič, Ajda Korkovnik, Eva Marolt, Alja Modic, Eva Pečnik, Maruša Pirkovič, Dora Pelko Jamnik, Klara Zakrajšek** in **Petra Zakrajšek**.

Učence so na sprejemu pri županu spremljale obe razredničarki, Gordana Farazin in Nataša Turšič, ter ravnateljica, mag. Metoda Kolar.

Še enkrat iskrene čestitke vsem devetošolcem in tudi drugim učencem, ki so letos uspešno zaključili to nenavadno šolsko leto. Naj jim volje in veselja do učenja nikoli ne zmanjka.

Denarna pomoč šoloobveznim otrokom za nakup šolskih potrebščin v šolskem letu 2020/2021

Občina Velike Lašče bo šoloobveznim otrokom s stalnim prebivališčem na območju Občine Velike Lašče zagotovila denarno pomoč v višini do 25,00 EUR na šoloobveznega otroka v šolskem letu 2020/2021. Otroci, ki obiskujejo OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, so vlogo za uveljavljanje že prejeli v šoli. Za druge šoloobvezne otroke s stalnim prebivališčem na območju Občine Velike Lašče, ki obiskujejo osnovne šole izven občine, pa lahko vlogo natisnete s spletne strani.

Rok za oddajo izpolnjene vloge je 30. september 2020.

Na podlagi Pravilnika o dodeljevanju denarnih sredstev za nakup šolskih potrebščin bo vlagatelj donacijo prejel po oddaji vloge na Občino Velike Lašče (v času uradnih ur v sprejemni pisarni ali preko e-pošte na naslov: obcina.velike-lasce@siol.net). Vlagatelj bo sredstva prejel na transakcijski račun, ki ga bo navedel v vlogi.

OBČINA VELIKE LAŠČE

Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, t: 01/781 03 70
e: obcina.velike-lasce@siol.net, www.velike-lasce.si

Na podlagi Pravilnika o dodeljevanju denarnih sredstev za nakup šolskih potrebščin (Uradno glasilo Občine Velike Lašče, št. 4/2017) so starši, ki imajo stalno prebivališče v Občini Velike Lašče (vsaj eden od staršev in otrok), upravičeni do denarnih sredstev za nakup šolskih potrebščin v višini do 25,00 EVR na šoloobveznega otroka.

VLOGA ZA DODELITEV DENARNIH SREDSTEV ZA NAKUP ŠOLSKIH POTREBŠČIN

Vlagatelj(ica)
(ime in priimek enega od staršev)

Davčna številka

Naslov stalnega bivališča

Uveljavljam dotacijo za nakup šolskih potrebščin za naslednje šoloobvezne otroke:

Ime, priimek

Letnica rojstva

Naslov

Ime, priimek

Letnica rojstva

Naslov

Ime, priimek

Letnica rojstva

Naslov

Številka transakcijskega računa vlagatelja(ice)

Račun je odprt pri banki

Datum

Podpis vlagatelja(-ice)

Občina bo osebne podatke obdelovala za namen izvedbe postopka dodelitve denarnih sredstev za nakup šolskih potrebščin na podlagi Pravilnika o dodeljevanju denarnih sredstev za nakup šolskih potrebščin (Uradno glasilo Občine Velike Lašče, št. 4/2017). Občina bo hranila in varovala osebne podatke skladno z roki, določenimi v klasifikacijskem načrtu občine in na primeren način, tako da ne bo prišlo do morebitnih neupravičenih razkritij podatkov nepooblaščenim osebam. Občina bo omogočila obdelavo oziroma posredovanje osebnih podatkov izključno naslednjim pooblaščenim uporabnikom (pooblaščenim zaposleni občine, pooblaščenim osebam, ki obdelujejo osebne podatke pri pogodbenem obdelovalcu občine, osebam, ki izkažejo pooblastilo za dostop do osebnih podatkov v okviru zakona oziroma podzakonskih predpisov). Občina ne uporablja avtomatiziranega sprejemanja odločitev, vključno z oblikovanjem profilov. Seznanjen/a sem, da imam glede osebnih podatkov, ki se nanašajo name, pravico seznanitve, dopolnitve, popravka, omejitve obdelave, izbrisa, prenosljivosti in ugovora (vključno s pravico do pritožbe pri Informacijskem pooblaščenцу in sodnim varstvom pravic). Podrobnejše informacije o tem, kako občina ravna z osebnimi podatki, so na voljo preko kontaktnih podatkov pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov, e-pošta: dpo@virtuo.si.

Kako obremenjene so v resnici občinske ceste?

Roman Viršek, občinska uprava

Dejstvo je, da je razmeroma velik delež naših cest v nezadovoljivem stanju. So grajene tako slabo ali enostavno preobremenjene? Resnica je verjetno nekje vmes. Pred desetletji zagotovo ni nihče niti pomislil, da bodo nekoč morda po njih vozile 40- ali večtonske zverine, ki nam dandanes s stališča vzdrževanja predstavljajo meritoren problem in neobvladljive stroške. V praksi velja celo neka empirična ocena, da tako obremenjeno tovorno vozilo na cesti povzroči toliko škode kot 20.000 osebnih vozil. Kot bomo videli v nadaljevanju, se prevozniki ne držijo niti zakonskih omejitev v smislu obtežbe, zato je stanje pravzaprav alarmantno.

Ker se je treba za vsakršno ukrepanje primarno seznaniti s problemom in z dejstvi, je Občina Velike Lašče stopila v stik s podjetjem Cestel, d. o. o, ki se ukvarja z meritvami dinamičnega tehtanja vozil. Odločili smo se, da bomo analizo izvedli na cesti Rašica–Rob, ki je ena najbolj obremenjenih občinskih cest.

Osnovni cilj je bil, da pridobimo podatke o številu in masi vozil, ki so zakonsko nad dovoljeno mejo, obenem pa smo ugotavljali posebnosti prometnih tokov ter njihovih vplivov na življenjsko dobo ceste.

Meritev je bila izvedena v obdobju med 7. in 13. majem, torej še v času razglašene epidemije, zato je bilo prometa manj kot sicer, a kljub temu so pridobljeni rezultati malce zaskrbljujoči. Realizirana je bila s tehnologijo SiWIM. To je kompleksen sistem, ki s pomočjo merilnih lističev za merjenje upora ugotavlja pritisk na nosilce mostov pod obremenitvijo premikajočega se vozila.

Iz analize rezultatov smo pridobili sledeče podatke:

- V obdobju sedmih dni je bilo na odseku evidentiranih 244 tovornih vozil in avtobusov,
- obremenitev pasu v smeri proti Robu je dvakrat višja od pasu proti Rašici,
- v smeri proti Robu je imelo kar 14,7 % to-

vornih vozil prekoračeno maksimalno osno obremenitev ali največjo dovoljeno skupno maso,

- nekatera vozila so bila težka celo skoraj 45 ton,
- takšne prekoračitve, če bi bil ustroj ceste ustrezno projektiran (kar pa pogosto seveda žal ni), skrajšajo življenjsko dobo cest za 10 %.

Pogled na te številke zahteva konkreten odziv, saj so naše ceste temeljni infrastrukturni gradnik, ogledalo občine in pomemben ključ do varnosti udeležencev v prometu. V prihodnjih mesecih bomo intenzivno razmislili, s katerimi ukrepi omejiti ta vpliv preobremenjenih tovornih vozil. Po eni strani moramo razumeti in spodbujati naše, predvsem gozdno gošpodarstvo, po drugi pa ni korektno, da se znaten delež pretežkih kamionov (katerih lastniki pogosto niso naši občani) zaradi strahu pred nadzorom izogiba državnim cestim in brez posledic uničuje našo občinsko infrastrukturo.

Kje bomo pa letos asfaltirali?

Roman Viršek, občinska uprava

Končno smo dočakali poletje in s tem za marsikoga na komunalnem področju eno ključnih investicij – asfaltiranje občinskih cest. Ob tem bi veljalo opomniti na dejstvo, da imamo neasfaltiranih še približno 15 kilometrov kategoriziranih javnih poti, od katerih jih nemalo vodi le do hiše ali dveh. Po drugi strani pa imamo kar precejšen delež bistveno bolj prometno obremenjenih cest, ki bi nujno potrebovale preplastitev, saj so predvsem v zimskem času že izredno nevarne. Prišli smo do točke, ko bomo žal morali večjo pozornost nameniti obnovam dotrajanih asfaltov ter se sprijazniti z dejstvom, da bo moral kakšen odsek na novo asfaltno prevleko še kakšno leto počakati.

V letošnjem letu bomo na predmetnem področju sicer predvidoma zelo plodni. Z izvajalcem del Komunalne gradnje, d. o. o, ki je bil izbran na javnem razpisu, je že podpisana pogodba, izvedli pa smo tudi uvedbo v delo. Virus je na tem

področju prinesel tudi nekaj dobrega, saj so ponudbene cene kot rezultat predvsem padca cen nafte in bitumnov v primerjavi z lanskimi razmeroma nizke.

Prvi bo letos na vrsti približno 200-metrski odsek v Turjaku, proti Bajdinškim slapovom zgoraj, nato bomo do konca uredili cesto na poti v Laze, kjer je bil zgrajen nov nasip. Asfaltiran bo tudi eden od krakov v naselju Osredok, kjer bo treba vgraditi tudi meteorno kanalizacijo. Sledila bo kompletna rekonstrukcija križišča v Robu, sanacija nekaj najbolj poškodovanih odsekov na cesti Podlog-V. Osolnik, na koncu pa še (odvisno od preostalih sredstev) daljša preplastitev lokalne ceste Rašica-Rob.

Glede na veliko število odsekov, kjer se bodo dela izvajala, bo seveda posledično prihajalo do cestnih zapor. Potrudili se bomo, da bodo te čim krajše, občane pa ob tem lepo prosimo za razumevanje.

Pobude k spremembam Odloka o kategorizaciji občinskih javnih cest v Občini Velike Lašče

Roman Viršek, občinska uprava

Občina bo v prihodnjem mesecu pristopila k dolgo pričakovani spremembi občinskega odloka o kategorizaciji cest. Pri pripravi sprememb bomo sodelovali s podjetjem Axis, d. o. o. V ta namen smo v preteklem obdobju zbrali precejšnje število pobud za dodatne kategorizacije. Ključna pogoja za novo kategorizacijo ceste sta v osnovi dva:

- zemljišče pod cesto mora biti geodetsko odmerjeno, torej cesta mora imeti svojo parcelno številko,
- zemljišče mora biti v lasti in upravljanju Občine.

Ta dva pogoja je postavil zakonodajalec, in ne Občina Velike Lašče, preverja pa ju Direkcija RS za infrastrukturo. Občane pozivamo, da morebitne lastne pobude, ki izpolnjujejo navedena pogoja, najkasneje do 31. 7. 2020 posredujete na Občino Velike Lašče, obravnavali pa jih bomo v postopku priprave odloka.

Javno zbiranje ponudb za oddajo gostinskega lokala na Trubarjevi domačiji v najem

Občina Velike Lašče je na spletni strani www.velike-lasce.si v rubriki Občinska obvestila objavila Javno zbiranje ponudb za oddajo gostinskega lokala na Trubarjevi domačiji na Rašici v najem.

Izključna višina najemnine je 657,50 EVR mesečno, najemna pogodba se bo sklenila za obdobje petih let. Rok za zbiranje ponudb je do vključno 10. julija 2020 do 11. ure.

Ponudniki jamčijo resnost ponudbe z vplačilom varščine v višini ene izključne mesečne najemnine na račun Občine Velike Lašče.

Iskanje vode na Malem Ločniku s pomočjo mobilne tehnologije GPR

Andrej Janša

V petek, 22. 5. 2020, smo s predstavniki tehnološkega podjetja X4DATA, d. o. o., na trasi od glavne ceste do Malega Ločnika 16 izvedli magnetotelurične meritve podzemlja, da bi locirali primerne količine pitne vode na ciljni globini do 150 m.

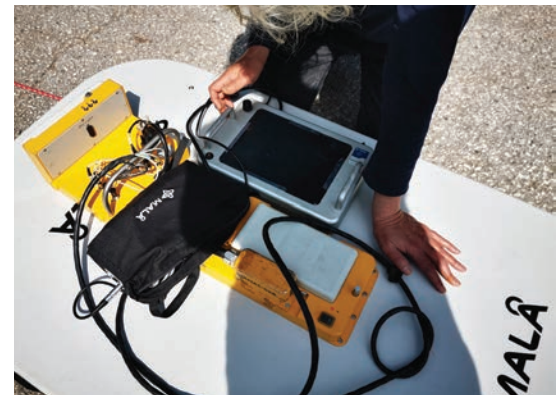
Nekaj tednov prej je na seji Odbora za finance Občine Velike Lašče župan, dr. Malovrh, izrazil namero po investiciji v potrebno novo vrtino pitne vode za potrebe naselij na Turjaku. Ker je bilo čutiti nekaj zaskrbljenosti, ali bo vrtina dejansko zagotovila zadostne količine vode, sem se ponudil, da povabim na ogled lokacije vrtine dr. Dimitrija Najdovskega, direktorja podjetja X4DATA, d. o. o., ki tehnologijo GPR (Ground Penetrating Radar) v raziskovalne in komercialne namene uporablja že vrsto let.

Tehnologija podzemnega mapiranja različnih materialov se uspešno uporablja predvsem v gradbeništvu in rudarstvu, pa tudi za posebne namene, na primer detekcijo eksplozivnih teles v rečnih strugah ali pa za iskanje zgodovinskih ostan- kov naselij pod tlemi oz. t. i. kartiranje podzemnega katastra. Predvsem pa jo

dr. Najdovski uspešno uporablja za detekcijo podzemnih vodnih tokov ali akumulacij na večjih globinah, tudi do 1.500 m globoko.

Tehnologija GPR temelji na sprožanju 100 MHz v tla usmerjenih pulzov. Pulz pri tej frekvenci se od različnih kamnin v podzemlju odbija z različno amplitudo in frekvenco. Tako je moč prepoznati plasti različnih zemljin, kamnin, mineralov in rudnin, pa tudi udornine in podzemne jame oz. kaverne.

S predstavniki X4DATA, d. o. o., smo se hitro dogovorili za izvedbo meritev podzemlja na lokaciji Malega Ločnika. Dr. Najdovski se je odločil za izvedbo dinamičnih meritev na trasi od glavne regionalne ceste do Kapelice pod Malim Ločnikom, kjer je Občina Velike Lašče predvidela možno lokacijo za novo vrtino za pitno vodo.

Prisotne pri izvajanju meritev; g. Roman Viršek, predstavnik Občine Velike Lašče za komunalno, g. Rudi Rupar, predsednik odbora občinskega sveta za komunalno, g. Marko Belaj, direktor družbe Vodokomunalni sistemi, d. o. o., in g. Andrej Janša, v vlogi koordinatorja izvedbe meritev detekcije vode, nas je dr. Najdovski podučil, da ima odboj pulza od vodnega vira v podzemlju posebne karakteristike frekvence in amplitude odboja ter se enoznačno loči od karakteristike odboja pulza od trdih materialov. Projekcija pulza v radargramu na licu mesta je obetala zelo primerne rezultate meritev. Predvidoma na 60 m globine na sami lokaciji bi se lahko nahajala večja količina podzemnih voda.

Nekaj dni kasneje nas je vse na žalost nekoliko potrlo končno poročilo X4DATA z analizo zajetih meritev. Izkazalo se je, da je na lokaciji predvidene vrtine na globini med 40 in 60 metrov prisotna hudoourniška voda, ki je bila na dan meritev prisotna zaradi močnejšega dežja dva dni pred izvedbo meritev. Ta voda je običajno kalna in s seboj nosi različne primesi. Takšno vodo bi bilo treba tudi kemično očistiti, da bi zagotovili njeno pitnost.

Je pa X4DATA opravilo tudi analizo topografije pobočja Sv. Ahaca na osnovi LIDAR podatkov Geološkega zavoda Slovenije. Po njihovi oceni obstaja povečana verjetnost obstoja podzemne akumulacije vode, ki ni hudoourniška, in torej bolj primerna za zajem pitne vode v JV delu pobočja. Natančno oceno količine in kakovosti podzemnih voda bi zagotovila izvedba dodatnih stacionarnih meritev GPR do globine 500 metrov.

Civilna zaščita ima mobilni repetitor

Jerica Tomšič Lušin, občinska uprava

Občina Velike Lašče je za lažje in učinkovitejše delo civilne zaščite in gasilcev v letošnjem letu kupila mobilni repetitor, ki bo v primeru izrednih razmer omogočal komuniciranje gasilcev in civilne zaščite na posebnem kanalu, namenjenem mobilnim repetitorjem. Ker komunikacije ne bodo motili vsi drugi uporabniki, ki uporabljajo kanal 19 na Grmadi, bo lahko uporaba radijskih postaj na območju občine potekala bolj učinkovito in z manj motnjami drugih uporabnikov.

Mobilni repetitor je shranjen v manjšem kovčku, potrebuje električno napajanje, za krajši čas pa lahko deluje s pomočjo akumulatorja. Ima eno manjšo in eno večjo anteno. Po računalniški simulaciji je optimalna lokacija za delovanje mobilnega repetitorja, ki bi zagotavljala pokritost največjega dela občine, na Škrlovcu (naselje na 668 m nadmorske višine), zato bo mobilni repetitor predan v upravljanje Gasilski zvezi Velike Lašče, za učinkovito uporabo pa bo skrbelo Prostovoljno gasilsko društvo Škrlovica.

V sredo, 24. junija 2020, zvečer so se v občinski stavbi pri županu, dr. Tadeju Malovrhu, zbrali poveljnik CZ Branko Indihar, predsednik Gasilske zveze Matej Gruden, poveljnik Gasilske zveze Rudolf Rupar, predsednik PGD Škrlovica Dejan Gruden in tajnik PGD Škrlovica Jernej Petrič. Pred prevzemom mobilnega repetitorja v upravljanje so ga priključili in z manjšo sobno anteno v tajništvu občine na regijskem centru za obveščanje URSZR zaprosili za uporabo posebnega kanala, namenjenega mobilnim repetitorjem. Celo na neprimerni lokaciji in z uporabo zgolj majhne antene so gasilci na mobilnem kanalu uspeli komunicirati z več kot polovico PGD v občini.

Srečanje predsednikov krajevnih odborov

Roman Viršek, občinska uprava

V torek, 16. junija 2020, smo v občinskih prostorih izvedli prvi skupni sestanek predsednikov krajevnih odborov. Predvsem na podlagi prejetih preštevilnih pobud in želja odborov smo ugotovili, da dosednji način sodelovanja enostavno ni dovolj učinkovit. V teh nekaj mesecih je bilo samo prek zapisnikov namreč ponovno izraženih prek 250 različnih predlogov, pretežno (kot običajno) s komunalnega področja, kar se je izkazalo za povsem neobvladljivo. Srečanja so se udeležili prav vsi povabljeni, v jasno izraženi volji po dobrem sodelovanju ter v izredno složnem in optimističnem duhu pa smo se dogovorili sledeče:

1. Občina na poslane zapisnike ne bo več pisno odgovarjala, saj je to izredno zamudno. Namesto tega se bomo s predsedniki sestali dva krat letno in skupaj pretehtali vse predloge.
2. Predsedniki odborov bodo odslej participativno sodelovali pri pripravi občinskega proračuna.
3. V prihajajočih mesecih bo vsak odbor posebej, skupaj s pristojnim za komunalno področje ter režijskim obratom, opravil terenski ogled, kjer bomo evidentirali vse morebitne nepravilnosti in predloge na ravni vzdrževalnih del na javni infrastrukturi.
4. Občane vljudno naprošamo, da se za vsakršne pobude, prošnje in predloge dosledno obračate na predstavnika vasi ali na predsednika krajevnega odbora. Tendencia namreč je, da so te informacije obvladljive in preverljive, za kar je nujno treba vpeljati nek hierarhičen sistem sodelovanja.
5. Naslednjič se srečamo v jesenskih mesecih, v obdobju priprave predlogov novega občinskega proračuna.

Dela v poslovni coni Ločica ponovno malce zastala

Roman Viršek, občinska uprava

V naši poslovni coni je prvi izmed zasebnih investitorjev v preteklem mesecu uspel pridobiti uporabno dovoljenje ter pričel z delom, navkljub temu da meteorni odvodnik, ki nam povzroča toliko težav, še ni povsem dokončan. Podjetju KG Dent, d. o. o., ob tem iskreno čestitamo in mu želimo nadvse uspešno delo. Občina na žalost še ni pridobila uporabnega dovoljenja. Direkcija za vode nam je ponovno zavrnila vlogo za izdajo pozitivnega področnega mnenja, zato jo v tem obdobju intenzivno dopolnjujemo. Ključna težava je v prostorninah zadrževalnika ter obdelavi iztoka. Prisiljeni smo bili tudi v zamenjavo projektanta za predmetno področje, saj nujno potrebujemo boljše odzivnost in pripravljenost na sodelovanje z Direkcijo. Upamo in verjamemo, da bomo to tako želeno pozitivno mnenje v naslednjih tednih vendarle pridobili, saj je pogodbeni rok za dokončanje del 1. 9. 2020. Dela v drugem delu cone, kjer je treba izravnati teren, medtem intenzivno potekajo. Kamnina je precej trda, zato je treba minirati, kar občasno moti prebivalce Turjaka in vasi Laporje. Izvajalce del smo zato večkrat opozorili na nujnost zmanjšanja minskih polj, če pa bi se v bodoče tresenje tal še pojavljalo, nas o tem, prosimo, nemudoma obvestite.

Nekaj dejstev o zdravju v občini Velike Lašče 2019

Zdravstveno stanje in umrljivost

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 19,0 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 16,4 dni.
- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil blizu slovenskemu povprečju, za sladkorno bolezen prav tako.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 0,8 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let, v Sloveniji pa 2,1.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 5,6 na 1000, v Sloveniji pa 6,5.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil višji od slovenskega povprečja.
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 15 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 19.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

- Telesni fitnes otrok je bil višji od slovenskega povprečja.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb vtransportnih nezgodah je bila 1,5 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,4.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Odzivnost v Program Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 65,3 %, v Sloveniji pa 64,6 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 68,6 %, v Sloveniji pa 71,7 %.

Prikazane so izbrane vrednosti kazalnikov zdravja za občino v primerjavi z upravno enoto, statistično regijo in Slovenijo. Graf kaže primerjavo kazalnikov na ravni občine z državnim povprečjem. Kazalniki so testirani na statistično značilnost. V majhnih občinah zaradi majhnega števila dogodkov lahko pričakujemo večja nihanja vrednosti kazalnikov med posameznimi leti. Denicije, dodatni podatki in grafični prikazi so dostopni na NIJZ spletni strani L.

●▲■▼ Položaj občine glede na povprečje Slovenije (I) in glede na razpon vrednosti po občinah od najnižje do najvišje (■). Pri kazalnikih, kjer ni oznake, v opazovanem časovnem obdobju ni bilo pojavnosti (n).

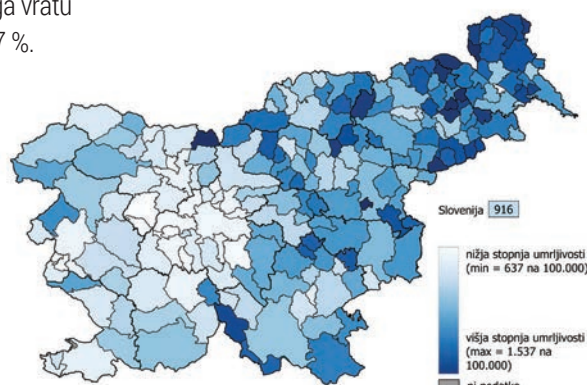
Barve in oblike oznak pomenijo:

- ▲ – občina je statistično značilno boljše od povprečja preostale Slovenije.
- – občina je statistično značilno različna od povprečja preostale Slovenije, zelenega gibanja kazalnika ni mogoče enoznačno določiti.
- ▼ – občina je statistično značilno slabša od povprečja preostale Slovenije.
- – občina se statistično značilno ne razlikuje od povprečja preostale Slovenije.
- – vrednost izbranega kazalnika zaradi majhnosti opazovane populacije (majhnega števila primerov) ni zanesljiva.

Umrljivost po stalnem bivališču na 100.000 prebivalcev - starostno standardizirana, povprečje 2014–18

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

Izdal: Nacionalni inštitut za javno zdravje
Trubarjeva 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenija
E-mail: info@nijz.si
Slike: Barbara Ploštajner, Roman Bor, Victoria Zakrajšek
Datum: april 2020

Prebivalci in skupnost	Občina	UE	Regija	SLO	enota	
1.1 Razvitost občine	1,04	/	/	1,00	indeks	
1.2 Prirast prebivalstva	11,1	12,2	12,6	6,8	h	
1.3 Starejše prebivalstvo (nad 80 let)	5,6	5,4	5,2	5,3	%	
1.4 Osnovno izobraženi odrasli (OŠ ali manj)	10,3	11,0	11,6	14,4	%	
1.5 Stopnja delovne aktivnosti	69,7	64,9	66,1	64,4	%	
Dejavniki tveganja						
2.1 Telesni fitness otrok	61,1	54,9	54,5	52,3	indeks	
2.2 Prekomerna prehranjenost otrok	26,2	20,2	20,9	24,5	%	
2.5 Poškodovani v transportnih nezgodah	1,5	1,6	1,7	1,4	sss/1000	
2.6 Prometne nezgode z alkoholiziranimi povzročitelji	10,6	7,2	7,7	9,1	%	
2.11 Konoplja (marihuana, hašiš)	22,4^m	29,9	27,2	20,7	%	
Preventiva						
3.1 Odzivnost v Program Svit	65,3	63,9	65,3	64,6	%	
3.2 Presejanost v Programu Zora	68,6	70,5	71,6	71,7	%	
3.4 Presejanost v Programu DORA	83,8	75,7	78,2	76,2	%	
Zdravstveno stanje						
4.2 Bolniška odsotnost	19,0	13,3	13,9	16,4	dnevi	
4.3 Astma pri otrocih in mladostnikih (0-19 let)	2,1	1,4	1,2	1,0	sss/1000	
4.4 Bolezni, neposredno pripisljive alkoholu (15 let in več)	1,5	1,9	1,9	1,9	sss/1000	
4.5 Prejemniki zdravil zaradi sladkorne bolezni	5,5	4,7	4,9	5,2	sss/100	
4.6 Prejemniki zdravil zaradi poviš. krvnega tlaka	23,5	20,7	21,2	23,0	sss/100	
4.7 Prejemniki zdravil proti strjevanju krvi	11,7	11,3	11,3	11,9	sss/100	
4.8 Srčna kap (35-74 let)	0,8	1,4	1,4	2,1	sss/1000	
4.9 Možganska kap (35-84 let)	2,0	2,0	2,0	2,6	sss/1000	
4.10 Novi primeri raka	689	610	599	563	sss/100.000	
4.15 Novi primeri raka debelega črevesa in danke	72	67	69	70	sss/100.000	
4.16 Novi primeri raka pljuč	88	76	73	67	sss/100.000	
4.17 Novi primeri raka dojke	113	138	133	121	sss/100.000	
4.18 Novi primeri malignega melanoma	33	36	34	26	sss/100.000	
4.11 Zlomi kolka pri starejših prebivalcih (65 let in več)	5,6	6,7	6,6	6,5	sss/1000	
4.12 Prejemniki zdravil zaradi duševnih motenj	13,4	14,0	13,7	14,7	sss/100	
4.13 Pomoč na domu	3,7	1,1	1,2	1,7	%	
4.14 Klopni meningoencefalitis	41,0	7,2	9,2	9,2	sss/100.000	
Umrljivost*						
5.1 Umrljivost po stalnem bivališču	853	798	813	916	sss/100.000	
5.2 Umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja (0-74 let)	75	58	61	77	sss/100.000	
5.3 Umrljivost zaradi vseh vrst raka (0-74 let)	151	153	152	162	sss/100.000	
5.6 Umrljivost zaradi raka pljuč (0-74 let)	48	41	41	41	sss/100.000	
5.7 Umrljivost zaradi samomora	15	15	16	19	sss/100.000	

Legenda: kazalnik na tej administrativni ravni ni smiselni; sss: starostno standardizirana stopnja na 100, 1.000 ali 100.000 prebivalcev, na slovensko populacijo 1.7.2014. *: spremenjen izračun po stalnem bivališču namesto po običajnem je pojasnjen v »Opisi kazalnikov« v dokumentu »Metodološka pojasnila« na spletni strani. m: Podatki temeljijo na statističnem modelu. **Pojasnilo h kazalnikom:** **Prebivalci in skupnost:** 1.1: leto 2018; 1.2: leto 2018; 1.3: leto 2018, stari 80 let in več; 1.4: leto 2018, stari 25-64 let; 1.5: leto 2018, stari 15-64 let. **Dejavniki tveganja za zdravje:** 2.1: leto 2018, otroci in mladostniki, stari 6-14 let; 2.2: leto 2018, otroci in mladostniki, stari 6-14 let; 2.5: povprečje 2013-2017; 2.6: povprečje 2013-2017; 2.11: leto 2018. **Preventiva:** 3.1: leto 2018; 3.2: povprečje 1.7.2015 – 30.6.2018, ženske, stare 20-64 let; 3.4: 1.1.2018 – 31.10.2019, ženske, stare 50-69 let. **Zdravstveno stanje:** 4.2: leto 2018, zaposleni prebivalci; 4.3: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, stari 0-19 let; 4.4: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, starejši od 15 let; 4.5: leto 2018; 4.6: leto 2018; 4.7: leto 2018; 4.8: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, stari 35-74 let; 4.9: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, stari 35-84 let; 4.10: povprečje 2012-2016, novo odkriti raki razen nemelanomskega; 4.11: povprečje 2014-2018, bolnišnične obravnave, stari 65 let in več; 4.12: leto 2018; 4.13: leto 2018, stari 65 let in več; 4.14: povprečje 2009-2018; 4.15: povprečje 2012-2016; 4.16: povprečje 2012-2016; 4.17: povprečje 2012-2016; 4.18: povprečje 2012-2016. **Umrljivost:** 5.1: povprečje 2014-2018; 5.2: povprečje 2014-2018, stari 0-74 let; 5.3: povprečje 2014-2018, stari 0-74 let; 5.6: povprečje 2014-2018, stari 0-74 let; 5.7: povprečje 2014-2018. *Viri podatkov: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Statistični urad Republike Slovenije, Ministrstvo za nance, Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, Fakulteta za šport (UL), Register raka, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.*

VERA GORJUP IZ ROBA – PRIPOVEDOVALKA ZGODB O ŽIVLJENJU

Dragica Heric

Skoradja ni Velikolaščana, zagotovo pa ne Robarja, ki ne bi poznal Vere Gorjup. Velikokrat je bila omenjena v Trobli, saj je bila že od nekdaj družbeno zelo dejavna ženska, vse do pred treh let, ko je bila zaradi pljučnice v bolnici kar tri mesece. Res je, da ima, kot sama pravi, nekaj zdravstvenih težav, a se ne da in to smo videli tudi ob našem obisku, ko nas je s pripovedovanjem popeljala od Krvave Peči do Roba, pa do Ljubljane in tudi čez naše meje.

Bili smo v različnih obdobjih in najraje bi jo poslušali kar ves dan, a tako kot mi je tudi Vera imela tisti dan še druge opravke. Med drugim je morala obiskati svojo prijateljico Pepco iz Gradišča, seveda se je kot vselej na pot podala s svojim zelenim golfom.

Vera Gorjup je znana po pripovedovanju zgodb o ljudeh in krajih na območju Roba. Mladi Parnasovci so po njenih pripovedovanjih posneli že kar nekaj kratkih filmčkov, ki jih je mogoče videti na spletnih straneh pod naslovom Življenje ustvarja zgodbe. Več let se je vsak četrtek srečevala z ženskami iz Roba na tako imenovanih Četrtekovih čajankah, kjer so ob čaju razpravljale o različnih temah, o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. V tem času je bilo izdanih več majhnih knjižic ali brošur, ki so bile spisane o življenju v teh krajih in bodo ostale za naslednje rodove, vir informacij pa je med drugim bila prav Vera. Ko imajo učenci OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, Podružnične šole Rob tehnični dan, je Vera Gorjup skoraj vedno njihov stalni gost oziroma vodič po preteklosti. Vera Gorjup je nasploh v kraju pravi informator, je nekakšen leksikon o življenju in ljudeh v Robu ter okolici v preteklosti. Za marsikoga, ki želi izvedeti kaj o svojih sorodnikih, o zapuščeni hiši in ljudeh, ki so živeli v njej, je Vera Gorjup kot knjiga spominov.

V mladosti je bilo veliko garanja in revščine

Vera je bila leta 1930 rojena v Krvavi Peči, v bajtarski družini Rugar. V otroštvu ji ni bilo lahko, saj je pri osmih letih izgubila očeta in je mama ostala sama s štirimi otroki. Spomni se revščine in težkega garanja za preživetje. Oče je delal v gozdu, mama pa za dnino pri večjih kmetih. Tisti, ki so imeli konje, so bili furmani in so vozili les iz gozda na železnico v Dobrepolje,

Vsak dan Vera reši vsaj eno križanko.

pripoveduje Vera. Že kot petletna deklica je z mamo hodila peš v Ljubljano na tržnico, kjer sta prodajali maslo, jajčka, piščance, gozdne sadeže, spomladi šmarnice, jeseni gobe. Za denar, ki sta ga zaslužili, sta v Ljubljani kupili živila ali v trgovini ob škofiji poceni ostanke metrskega blaga za predpasnike ali druga oblačila. Verina mama je bila odlična šivilja. Čeprav je šivala na roke, je bilo vse tako lepo zašito, kot da bi bilo šivano s šivalnim strojem, pove Vera. Imeli so enega prašiča in eno kravo, ki so jo poleti pasli, pozimi pa je bila v hlevu. Spomni se, da so v gozdu nabirali hrano za obe živali kot tudi različne gozdne sadeže in zdravilne rastline ter rože, predvsem šmarnice, ki so jih prodajali na tržnici v Ljubljani. Ob večerih so delali zobotrebce, ki so jih prodajali v trgovino na Rašico. Na Rašici sta bili dve trgovini in ena gostilna, kjer so se ustavljali furmani in drugi popotniki.

Kljub vsej revščini ima Vera veliko lepih spominov na Krvavo Peč, ki, kot pravi, ni vedno imela tako strašnega imena, pač pa se je nekoč imenovala Rožna vas. V Krvavo Peč se je preimenovala po legendi, ki pravi, da so mlada dekleta namesto Turkom v roke raje skočila preko pečin nad vasjo. Spomni se tudi šole v Krvavi Peči, v kateri je bilo polno otrok, pa čeprav so vanjo hodili le otroci iz Krvave Peči in Bukovca, kjer je danes le še ena hiša. V Krvavi Peči je bilo takrat 27 hiš, danes jih je le nekaj.

Tečaji in izobraževanja združnic

O času med vojno Vera ni želela veliko govoriti, saj je Krvava Peč dvakrat gorela in tudi njihova hiša je pogorela. Dobro pa se spomni, kako sta leta 1953 z možem, ki je bil iz Tomažinov, na majhni parceli v Robu začela zidati hišo. Ni bilo enostavno, saj je bilo ves material zelo težko dobiti. Mož Tone se je zaposlil v takratni zadrugi v Robu. Bil je vodja odkupa suhe robe, Vera pa

mu je pri tem pomagala in pakirala izdelke. Spomni se, kako so zobotrebce vezali z nitkami v majhne butarce in jih po 10 zavijali v celofan ter jih pakirali v zaboj za prodajo po vsej Jugoslaviji. Preko zadruga so v Robu ustanovili tudi destilarno, kjer so dan in noč kuhali eterično olje iz smrečja, ki so ga izvažali po vsem svetu. Tudi suha roba, predvsem žlice, ki so jih kasneje začeli izdelovati strojno, so začeli izvažati, pripoveduje Vera. Kmalu se je v zadrugi zaposlila tudi sama in po združitvi več majhnih zadrug na območju v današnje Kmetijsko zadrugo Velike Lašče so jo premestili na delovno mesto v Velike Lašče.

Bila je zelo aktivna ženska. Poleg službe, vzgoje dveh otrok je bila članica več različnih združenj in organizacij. Bila je v sindikatu in dva mandata celo delegatka za kraj v Občini Vič-Rudnik. Predhodnik aktivov in kasneje društev podeželskih žena je bila organizacija zadružnic, katere članice so bile ženske na podeželju in zaposlene v zadrugi. Zadružnice smo imele najrazličnejše tečaje in izobraževanja, ki smo se jih vedno rade udeleževale, pripoveduje Vera.

Vera vozi avtomobil že več kot 50 let in tudi danes se raje zapelje kot hodi peš.

Sodelovala je tudi v kulturnem društvu, kjer so ob praznikih pripravljali proslave, enkrat pa se je preizkusila tudi kot igralka na odru. »Ker sem imela zelo veliko tremo, na oder nisem več šla, sem pa sodelovala pri drugih stvareh v društvu,« pove vedno nasmejana Vera.

Napredek, nove službe in izseljevanja

Po drugi svetovni vojni so se ljudje začeli izseljevati. Po eni strani hiter razvoj, odpiranje številnih delovnih mest, po drugi strani pa izseljevanje, opuščanje kmetovanja in zaraščanje, opisuje Vera obdobje po drugi svetovni vojni. »Vsak je lahko dobil službo, dobili smo elektriko, vodovod, ceste so asfaltirali, začel se je promet,« našteva Vera in nadaljuje s tem, da se danes delovna mesta zapirajo, avtobusne linije se ukinjajo, v Robu že nekaj let ni več pošte. Prepričana je, da se je z opuščanjem kmetovanja naredila velika škoda, saj je z zaraščenimi zemljišči težko spet začeti kmetovati. Nekoč smo imeli toliko hrane, da smo jo izvažali, danes nam hrane, predvsem domače, manjka.

Vera se spomni lepih senožeti, ki so jih nekoč kosili ali na njih pasli živino, danes je tam gozd. V Robu na hribu, kjer je danes cerkev obdana z gozdom, je bila nekoč šola, ob njej pa sadovnjak in zelenjavni vrt. Ravnatelj šole je bil sadjar, ki je predvsem fante učil vse o sadjarstvu, naučili so se tudi cepiti sadna drevesa.

Že od nekdaj so v gozdovih nabirali različne gozdne sadeže, zdravilne rastline, polže, bukov žir in še marsikaj, kar so prodajali za drugi. Med zdravilnimi rastlinami je bila smetlika, češmin, arnika, srčna moč, jesenski podlesek, šentjanževka in številne druge, za katere je bilo treba vedeti, ali se nabira cvet, listi, korenina ali plod in kako se pravilno posuši, pripoveduje Vera. Vse zdravilne rastline so uporabljali tudi sami pri lajšanju številnih bolezni in zdravstvenih težavah. Žal danes veliko zdravilnih rastlin ni mogoče več najti, saj so kmetje prehitro kosili in travniki niso več tako pisano cvetoči, kot so bili nekoč, pravi Vera.

Tudi žitnih polj ni več

V Verinih spominih so tudi žitna polja, ki jih danes na Velikolaškem ni več. Tu in tam je kje še kakšen posevek koruze, pa še ta mora biti ograjen, da pridelka ne pojedjo divje živali. Nekoč se je na območju pridelalo veliko rži, pšenice, ječmena, ovs, ajde in vseh drugih žit, ki so jih mleli v takrat še obstoječih številnih mlinih. Res je, da v Krvavi Peči zaradi nizkih temperatur, ki so bile skoraj tako nizke kot v Babnem polju, ni bilo mogoče pridelati koruze, fižola, kumar in ajde, a današnje temperature niso več takšne, kot so bile nekoč, se zaveda Vera. Kočevsko skupaj z Velikimi Laščami je do pred kratkim veljalo za bolj hladno regijo Slovenije, kjer so se na vrtovih pridelovale predvsem kapusnice in gomoljnice. Vedno so pridelali precej krompirja, ki so si ga kmetje med seboj menjavali ob ponovni setvi. Semenski krompir je bil vedno boljši, če je prišel iz hribov v doline kot obratno. Prav tako na območju ni smela manjkati kavla – koleraba. Debelo kavlo so porabili za prehrano ljudi, drobna je bila za krmo za živali. Prav v vaseh Velikih Lašč še danes marsikje skuhamo kavlo in krompir, zabeljeno z ocvirki. Vera, domiselna in iznajdljiva, kot je, pa je pred leti poskusila krompir pridelati celo dvakrat v enem letu. Prvi mladi krompir je izkopala že konec julija, začetek avgusta, drugič pa še septembra ali oktobra. Z voljo in delom se vse da, je prepričana Vera Gorjup.

Pred hišo, ki sta jo z možem gradila pred skoraj sedmimi desetletji.

Materina dušica, žajbelj, lakota, kamilice in druga zelišča so vedno pri roki.

Nekoč se je divjad bala ljudi, danes se mi bojimo divjadi

Svoje mnenje ima Vera tudi glede napadov in škod, ki jih na tem območju povzročajo divje zveri. Z organiziranimi masovnimi lovi, krmilnicami in mrhovišči smo živali hranili in jih navadili na to, da se premikajo in iščejo več, ker je tudi njih več. »Ko sem bila majhna in sem pasla živino po gmajnah in ob gozdovih, je vsaka srna prestrašeno zbežala od mene, medveda ali volka sploh nikoli nisem videla,« pravi Vera. Danes je drugače, danes morajo ljudje bežati pred divjimi živalmi, krivi pa smo sami, je preričana. »Sami sebe uničujemo, ker uničujemo naravo in je ne spoštujemo,« pravi Vera, ki se čudi številnim predvsem gospodarskim ukrepom, ki naj bi pomagali ljudem in vzpostavljali nek red. Povsem nerazumljivo ji je bilo, ko so začeli zbirati smeti na podeželju in jih voziti v Ljubljano, kjer se sedaj kopičijo in nimajo kam z njimi. »Res pa je, da danes tudi na vasi za pripravo enega kosila porabijo veliko plastike, konzerv in drugih okolju škodljivih stvari,« odgovarja sama sebi. A vseeno je prepričana, da danes ljudje delajo marsikaj samo zaradi zaslužka in da jih ne zanimajo dolgoročne posledice.

Vsak dan reši kakšno križanko in veliko bere

Pri Gorjupovih v Robu so imeli tudi obrt izdelave suhe robe, za katero mladi nimajo več interesa, delavnica z vsemi orodji pa je še vedno v delu stanovanjske hiše. Nič več ni tako, kot je bilo, večkrat poudari Vera in se ob tem spomni tudi mnogih potovanj

in izletov, ki sta jih največ delala z zdaj že pokojnim možem. Bila sta v Rusiji, Italiji, Franciji, Nemčiji, kasneje pa sta v enodnevnih izletih spoznavala tudi kraje in ljudi po Sloveniji. Vera ne bo pozabila zime v Moskvi in romantičnega Pariza: »Moskovski red in čistoča ter pariški standard bi bila zame nebesa.«

Danes Vera rešuje križanke in veliko bere. Vsak mesec si v knjižnici izposodi najmanj pet knjig, ki jih do naslednjega meseca vse prebere. Na poti okrog hiše ali proti Kobiljem curku mimoregre nabere materino dušico, lakoto ali na vrtu žajbelj za svoj vsakodnevni čaj za blaženje zdravstvenih težav. Vrta ne obdeluje več, to danes delata njena hčerka Marjeta in vnukinja, ki s svojo družino živi na domačiji. Vera prav ponosno pove, da ima štiri vnuke in devet pravnukov, najstarejši je star že 18 let.

Ko je Vera ob četrtkih hodila še na čajanke, je po druženju vsak četrtek obiskala še prijateljico Tekavčevo Pepco, kjer jo je že čakalo kosilo. S Pepco sta se do pred kratkim videvali skoraj vsak drugi dan. Skupaj sta kuhali, pri njej je imela Vera celo svoj zelnik, kjer je pridelovala krompir. Eno leto, ko ni porabila vsega starega krompirja in je začela izkopavati že mladi krompir, je namesto, da bi starega zavrgla, tega dala kar v zemljo, in tako kot na Primorskem sta Vera in Pepca imeli mladi krompir dvakrat v letu. Zakaj pa ne, vpraša Vera in odgovori, prvega sva kopali konec julija, začetek avgusta, drugega pa konec septembra ali oktobra. V zadnjem času Vera s svojim zelenim golfom Pepco obišče redkeje, a še vedno vsaj enkrat na teden. Poleti se usedeta na klopco pred hišo, pozimi v kuhinji ob peči, si povesta, kaj je novega v svetu in v Velikih Laščah, kdaj pa kdaj tudi malo potarnata čez svoje bolečine v križu, a to hitro odmisli in se raje spomni kakšne zgodbe, ki jima hitro povrne smeh na obraz.

Na obisku pri Pepci.

Okvirni terminski načrt objave javnih razpisov do konca leta 2020

ŠIFRA	IME UKREPA/PODUKREPA	NAMEN JAVNEGA RAZPISA	OBJAVA
M04.1	Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Podnebne spremembe in okoljska mehanizacija	jul.20
M04.1	Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Naložbe v izvajanje dobrobiti živali (plemenske svinje)	jul.20
M04.3	Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture z namenom trajnostnega gospodarjenja z gozdovi	jul.20
M08.6	Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov	Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa*	jul.20
M08.6	Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov	Naložbe v pred industrijsko predelavo lesa*	avg.20
M04.1	Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Kolektivne naložbe v skladišča in distribucijske centre	sep.20
M04.1	Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Ureditev hlevov in nakup mehanizacije za gnojenje	sep.20
M16.4	Podpora za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi	Podpora za sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter za promocijske dejavnosti na lokalni ravni**	sep.20
M04.3	Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom***	okt.20
M06.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	Dodelitev pomoči za zagon dejavnosti za mlade kmete	nov.20
M03.1	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovostiDodelitev podpore za novo sodelovanje v shemah kakovosti	Dodelitev podpore za novo sodelovanje v shemah kakovosti	nov.20
M04.3	Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih***	dec.20

Opombe: * Javni razpis bo objavljen le pod pogojem, da bo priglašena sprememba sheme državnih pomoči. ** Javni razpis bo objavljen le pod pogojem, da bodo ostala neporabljena sredstva. *** Javni razpis bo objavljen po potrditvi 8. spremembe PRP 2014–2020.

krhljevka osvežilni kompot iz suhega sadja

Na dva decilitra in pol vode damo po krhlej hruške, slive in jabolka. Vsacega enega. Zvečer namočimo in zjutraj skuhamo. Če kupimo mehke slive, jih pa nič ne namočimo. Sladkor dodajamo samo po okusu. Na ta način dobimo osvežilno poletno pijačo, ki so jo včasih jemali na njivo.

Jožica Zabukovec

Razvoj lesnopredelovalnih centrov

Dragica Heric

Ministrica dr. Aleksandra Pivec je obiskala družbo Slovenski državni gozdovi (SiDG) in hčerinsko podjetje Snežnik Kočevska Reka. Namen obiska je bil seznanitev s poslovanjem podjetij ter načrti na področju upravljanja z državnimi gozdovi oz. lesnopredelovalnimi centri.

V podjetju SiDG jo je sprejel v. d. direktorja Samo Mihelin, ki je ministrici predstavil

stanje po prevzemu vodenja podjetja ter načrte za delo za čas njegovega mandata. Ministrica je pozdravila usmeritve podjetja glede gospodarjenja z državnimi gozdovi v smeri trajnostnega ravnanja in stroškovne učinkovitosti ter potrebi po hitrem ukrepanju ob ujmah. V podjetju Snežnik Kočevska Reka si je ministrica ogledala delovanje lesnopredelovalnega središča, ki je pomembno podjetje v Sloveniji za razvoj in

širitev tega področja, zato je ministrica podprla načrtovano investicijo v obnovo žage. Ministrica je po ogledu v izjavi za medije pojasnila tudi pomen priprave strateškega načrta za lesnopredelovalne centre v državi. »Strateški načrt bo med drugim določil število novih lesnopredelovalnih centrov v državi. Priprava novega načrta bo prva naloga novega vodstva podjetja SiDG. Zato je treba v podjetju vzpostaviti popoln sistem vodenja, nato pa sledijo priprava oz. revidiranje predloga strateškega načrta, njegova potrditev ter izvedba«. Ministrica je poudarila, da pričakuje, da bo strateški načrt pripravljen čim prej.

Pogled z Velikega Osolnika

Za strateški načrt je ministrica izrazila upanje, da bo ambiciozen. Izvedene študije v predlogu načrta so najboljšo rentabilnost pokazale pri snežniškem lesnem centru. Centri bi imeli nekatere osnovne dejavnosti enake, hkrati pa bi vsak imel še dodatno, specializirano dejavnost v povezavi z dodelavo in predelavo gozdno-lesnih sortimentov.

Slabe razmere v govedoreji

Dragica Heric

Alarmantno stanje v govedoreji se pri nizkih odkupnih cenah mladega pitanega goveda ne izboljšuje. Država je predvidevala, da bo rešila stanje z dodatkom v višini 167 evrov oziroma 100 evrov (nad 24 mesecev starosti) za pitanega bika, pa se je izkazalo, da je bila to le kaplja v morje. Kriza za govedorejce je tako huda, da kmetje pozivajo ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, naj takoj pristopi k reševanju sektorja, sicer se panogi slabo piše. Klavničarji so pred uvedbo kriznega dodatka za sektor govedoreje plačevali za meso tudi do 3,15 evra za kilogram, ko pa je bil sprejet dodatek, je cena takoj padla na 2,90 do 3,00 evre za kilogram (cena za bika, staroga do 24 mesecev).

Rejci imajo ob tako nizki ceni izgubo. Po eni strani poudarjamo lokalno samooskrbo, po drugi pa uvažamo govedino in prasičje meso s sumljivim poreklom, pri tem

pa se potrošnik ne vpraša, kako je bilo to meso prirejeno.

Prav tako je nerazumljivo, da se je poraba mesa zmanjšala, ker so bili v času razglašene epidemije koronavirusa gostinski obrati, zavodi in tovarne zaprti.

Vse to je bilo v maju ponovno odprto, poleg tega so morali ljudje ves čas jesti. Morda je čas, da klavci in nevladne kmečke organizacije sedejo za mizo in se dogovorijo o sodelovanju ter skupaj uprejo trgovini, ki uvažata predvsem nizkocenovno blago vprašljive kakovosti.

Meso živali, ki je vse leto na pašnikih, je zagotovo bolj kakovostno od mesa iz uvoza. Govedo na paši v Mišji dolini.

Tretji paket ukrepov za omilitev in odpravo posledic epidemije

Dragica Heric

Vlada je sprejela predlog zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic epidemije (PKP3). S tem že tretjim zaporednim zakonom se določajo začasni ukrepi za obvladovanje posledic epidemije na različnih področjih dela, tudi tistih, ki so v pristojnosti Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.

Ukrepi, ki jih prinaša zakon na resorna področja MKGP, bodo pomagali sektorjem preživeti in poskrbeti za stabilno oskrbo s hrano v Sloveniji. Ministrica Aleksandra Pivec je izpostavila zlasti ukrepe na področju zaposlovanja sezonskih delavcev ter pridelave hrane.

Tako se bo lahko rastlinjake, ki štejejo med enostavne objekte in se zanje komunalni prispevek ne plača, postavilo na vseh kmetijskih zemljiščih, ki imajo boniteto nižjo od 35, se pa morajo ti uporabljati le v kmetijske namene oziroma morajo omogočiti pridelavo hrane. Določbe se bodo uporabljale do konca leta 2020. Ali bo treba po letu 2020 rastlinjake odstraniti s kmetijskih zemljišč, na ministrstvu odgovarjajo, da bodo objekti, postavljeni v skladu s PKP3, zgrajeni po vsej

veljavni zakonodaji in bodo lahko stali na kmetijskih zemljiščih tudi po letu 2020. Želja kmetijskega ministrstva je, da čim več rešitev ob spremembi zakonodaje postane trajnih. Na ministrstvu pripravljajo zakonodajni sveženj, ki se nanaša na kmetijsko zemljiško politiko in v njem urejajo tudi vsebine, vezane na postavitve rastlinjakov. Dejstvo je, da je gradnja objektov predmet druge zakonodaje, načrtovanje prostora pa je v pristojnosti lokalnih skupnosti. Zato so rešitve kmetijskega ministrstva usmerjene v objekte, ki jih je dopustno graditi na kmetijskih zemljiščih, lokalna skupnost pa lahko poda dodatne pogoje ali pa določenih objektov ne dopusti. Zato so v PKP3 le začasne rešitve, ki trajajo do konca leta 2020, ostale rešitve pa bo treba uveljaviti sistemsko prek spremembe zakonodaje. Gre za vse rastlinjake, ki so kot celota dani na trg kot proizvod, ki izpolnjuje zahteve iz predpisov, ki urejajo splošno varnost proizvodov.

Nižje zakupnine za Skladovo zemljo

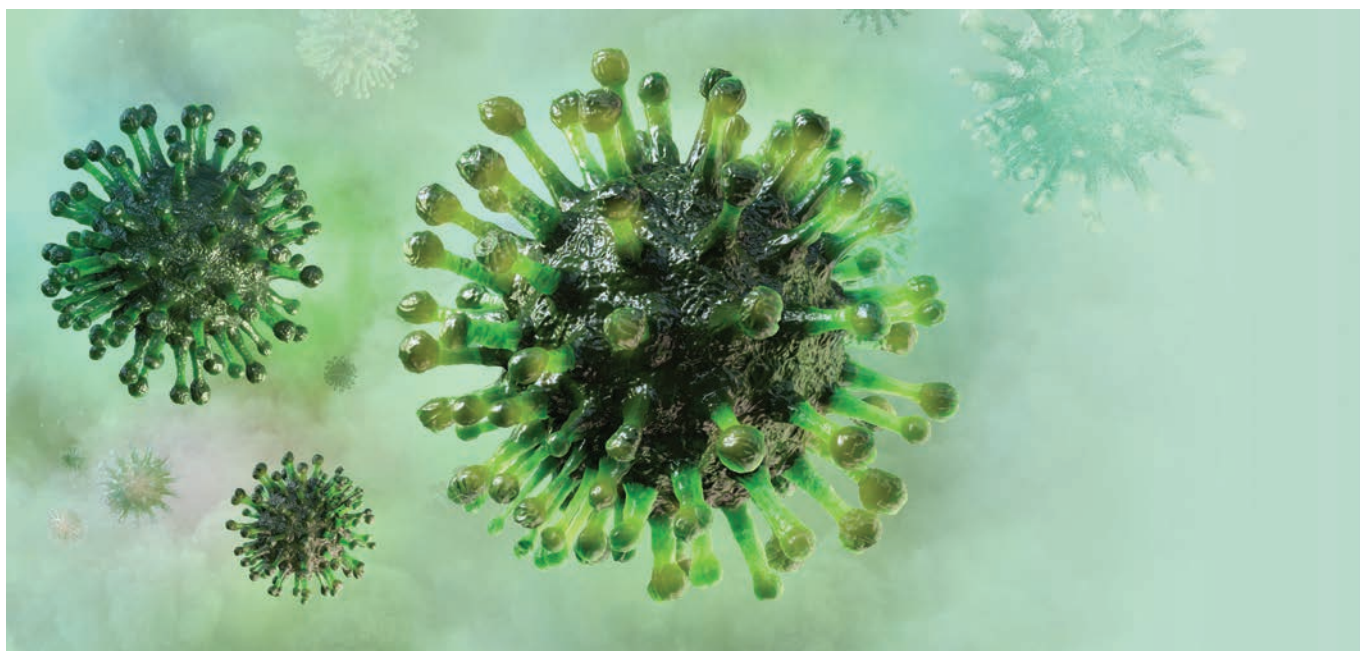
Drugi koristni ukrepi zajemajo še odpis nadomestila za stavbno pravico, znižanje

nadomestila za stavbno pravico in znižanje cen zakupnin kmetijskih zemljišč v upravljanju Sklada kmetijskih in gozdnih zemljišč. Ocenjeno je, da bo Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS zaradi tega ukrepa iz naslova zakupnin pridobil za cca. 1,5 milijona evrov manj sredstev.

Za vsa zemljišča, s katerimi upravlja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, se od uveljavitve tega zakona do konca leta 2020 ne bo zaračunala stavbna pravica. Znižanje zakupnin za leto 2020 se šteje kot državna pomoč.

Ukrep v zvezi z brezplačnim zakupom zaraščenih zemljišč v lasti države določa, da lahko Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov v brezplačni zakup za dobo desetih let odda kmetijska zemljišča v zaraščanju, drevesa in grmičevje ali kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem. S tem bo kompenzirana vrednost vlaganj zakupnikov v vzpostavitev kmetijskih zemljišč boljše kakovosti. Ukrep velja za vsa kmetijska zemljišča navedene rabe, ki bodo dana v zakup do konca leta 2020.

Po desetih letih pri nadaljnjem zakupu zemljišča veljajo splošna določila, opredeljena v Zakonu o kmetijskih zemljiščih. V skladu s 27. členom ima dosedanji zakupnik prednost in lahko podaljša obstoječi zakup.

Peter Lovšin

LEGENDA ROCKA IN PUNKA

Angelca Petrič / foto: Uroš Škerjanc

Tokratni intervju ni le v znamenju festivala Peti inu obstati. Pero Lovšin po očetu izvira iz bližnje okolice. Čeprav ga poznamo predvsem kot glasbenika in športnega novinarja, je zanimiv tudi njegov pronicljiv pogled na družbene razmere.

Vaša družina, po domače Špičkovi, izvira iz ribniške doline?

Tako je, oče izvira iz teh krajev, večkrat smo hodili sem. Tu smo imeli veliko prijateljev, in ko se je pokazala priložnost, smo kupili zemljo na Velikih Poljanah ter si naredili vikend. Želel sem si imeti leseno brunarico, tako čimbolj osnovno. Ko smo bili še mlada družina, se je izkazalo, da je to krasen prostor za pobeg iz Ljubljane, zlasti na začetku, ko smo živeli še v stolpnici. Vedno smo imeli radi naravo, nabirali gobe, to je bil idealen prostor tudi za druženje, družinske zabave, tudi starša sta rada hodila sem. Danes hodijo sem tudi otroci, to je naš drugi dom. Tu sem celo prijavljen, da sem lahko prišel med epidemijo. Dejansko je sama vas zelo pozitivna, imamo prijatelje, organizirali so tudi že več mojih koncertov. Ujel smo se tudi z mladimi, s katerimi tudi kaj ušpičimo. Čeprav rad potujem po svetu bodisi kot glasbenik bodisi kot novinar ali pa za hobi, se vsakič znova zavem, da je tu tista pristna narava z gozdom, o kateri sanja ves modern svet. To imamo mi na dosegu roke. Se pa tega ne zavedaš, če živiš tukaj. Po drugi strani je le pol ure vožnje z avtom do prestolnice.

Je na nek način skoraj primestno okolje. Velike Poljane so zelo lepa vas, res so poljane, kjer se lahko samo sprehajaš in gledaš okrog. Tu tečem, nabiram gobe, šipek, čaje, jeseni sadje, idr. Kaj bi dal nekdo iz Londona, da bi imel to! Naši vikendi, ki ga ima vsak, niso velike investicije. To je raj, ki ga premalo cenimo. In tu je ogromno ene rezerve za turizem. Ta narava je nekaj, kar odkriš zmeraj na novo in je nekaj zelo pomembnega za vso Slovenijo. To je lahko naše orožje v razvoju. A treba je zadeve izostriti, samozavedanje mora biti močnejše. Korzičani so na primer ponosni na to, kar je domače, na vse proizvode, pri nas tega (še) ni. Tri četrtine glasbe je balkanske. Izluščiti je treba to divjino na pragu Evrope, ki je zanimiva za potomce. To so tudi medvedi in volkovi, ki jih je treba ohraniti skupaj z okolišem. Imamo tudi dobro kulinariko, a še nismo prepoznani. In kar prinaša Covid, je možnost razvoja samooskrbe. Laščan je bil super sir, in takšne stvari je treba reševati. Vpeti smo v državo, ki so jo obvladovali neoliberalci. Ti so prodali vse, kar se je dalo. Premalo je bilo domoljubja, na drugi strani pa ogromno ene politike.

Izhajate iz glasbene družine?

Moj oče je sicer na zabavah pel Louisa Armstronga, a nisem iz posebno glasbene družine, prej športne. Zlasti po stricu, ki je bil smučarski športni novinar. Sem pa imel od malega rad glasbo. Pri desetih letih sem poslušal Rolinge, Kingse, Beata in radio Luksemburg. Kmalu sem dobil prvo kitaro. Nekaj je bilo v meni. Tudi pisanje je bilo v meni, vedno sem bral. Smo družina, ki rada bere. In pisanje besedil je povezano z branjem. Vso gimnazijo sem igral kitaro in pisal pesmi, nato sem študiral na novinarski fakulteti, ker me je zanimal tovrsten slog pisanja, publicizem. Še vedno rad berem časopise, to je moj najljubši hobi.

Z besedili sem želel vedno nekaj sporočiti, razviti svoj slog. Imel sem srečo, da sem imel tudi v novinarstvu dobre učitelje, npr. na Delu pri športu, kjer so bili vrhunski novinarji. Ko je prihajala nova doba, se je pričel moj razkol z novinarstvom. Ko je pričel kapitalizem butat na vse duri, se je temu primerno začelo obnašati tudi novinarstvo. Po eni strani je bilo treba zaslužiti za to, da se je tiskalo. Ampak prehitro smo podlegli pohlepu, da

se čim več zasluži. Odločali so se samo za tiste stvari, ki so šle komercialno. Takrat se je razmahnil rumeni tisk, na bolj resen tisk se je pogosto pozabljal. Tudi način pisanja je moral biti bolj zanimiv, a potem je šlo sredi devetdesetih vse v plažo.

Nikoli si nisem mislil, da bom živel od glasbe. Smo majhna država. Človek se navadi vseh obrti. Tudi obrtniki postanejo bolj univerzalni, pri nas je pa drugi svet. Igral sem, se ukvarjal z novinarstvom, naredil sem prvo oddajo, kjer smo vrteli videospote na začetku zgodovine A kanala. Treba je bilo delati in to je bilo normalno. Ko si mlad, imaš neizmerno energije, zato ni bilo problema. Glasba je bila zmeraj hobi, komadi so narejeni iz veselja.

Katera od vaših pesmi je po vašem mnenju najboljša oz. vas najboljše predstavlja?

To je zmeraj zadnja napisana pesem. Zato je to zdaj Ljubezen mojega srca – moja nova pesem, ki bo čez eno leto zunaj.

Se vam zdi, da je umetnik človek, ki je včasih malo iz kalupa. Kako to sprejema okolica?

Dandanašnji družbeni red in ekonomija silita človeka v zelo specialistično delo, in če smo korelativni, se zdi, da imamo tudi v glasbi dovolj specialistov. Song writerji smo malo drugačni. Mi smo po eni strani tudi nadaljevalci srednjeveške tradicije ali pa suhorobarja, ki je hodil po svetu in prenašal iz vsakega kraja nekaj značilnega ter to povedal na svoj način.

Se navdih zgodi, je dan, ali je v človeku nekaj, kar ga žene, da mora nekaj storiti, dati ven?

Dejansko je kitara ene vrste prijateljica, s katero se greš pogovarjat. V letih pridejo težave v odnosih, življenju, ljubezni, idr. Včasih tudi zasičenost, naveščenost ali pa pretirana dobra ali slaba volja, vse to so krasne teme za pesmi. Po drugi strani me navdihne tudi kaj, kar preberem. Ujela se mi je kakšna misel in iz tega se je rodila pesem. Navdih, tema je tisto, kar dela življenje zanimivo. Lahko tudi provokativno. O tem razmišljaš, spraviš na papir, zaigraš, in to je potem tema. Začniva pri Pankrtih. Takrat sem hodil

na današnji FDV, kjer so govorili o politiki na visoke načine. To nam je bilo takrat blazno dolgočasno in smo se iz tega delali norca. Tu smo bili prvi. Če ne bi hodili na FDV, ne bi imeli toliko znanja o politiki. Vsebina nas je spodbudila, razvezila ... in smo našli temo. V krvi je bil rokenrol. To je bila zmagovalna kombinacija. Vmes je bila bolj erotična spodbuda, ki je zmeraj prisotna. S tem, da smo verjetno to predstavili na bolj radikalen, odprt in svež način. Pa tema vere, religije, ki ni bila v Jugoslaviji nikoli posebej izpostavljena. Vse to je bilo zmeraj bolj resno, in če si stvari malo obrnil, je bil to že upor. Zato je bilo tudi nekaj malega težav. Bolj ko hodiš po robu, tem bolj je treba paziti, kje so meje. Saj smo to tudi študirali, a smo bili kljub vsemu vseeno toliko demokratična družba v Jugoslaviji, da je razvoj za različnosti potekal v pozitivni smeri, sicer nas bi lahko zaprli in odgnali na kakšen otok. Po

drugi strani pa smo dobili zelo hitro toliko publike, da to ni bilo več tako enostavno izvesti. Ker je bilo tudi dosti inteligence na naši strani, vplivnežev in medijev, je to vse skupaj nekako obstalo. Družba je bila na poti sprememb. In nekako se je to toleriralo, je pa vmes bilo nekaj sledenja policije, ampak se je dogajalo bolj okrog nas. Težko so nam karkoli očitali, saj smo vsi Pankrti imeli družine, delali v službi in nismo imeli političnih ambicij. Bili smo punk rock band in bi nam kaj drugega težko prilepili. Nas dejansko ni zanimala oblast. V določenem obdobju je bil to le naš odziv, da pokažemo druge možnosti. Zanimalo nas je z druge plati.

Največji vzponi in padci v karieri?

Prvi album je bil naš prvi velik vzpon, letos je njegova 40. obletnica, zato je Založba kaset in plošč po 40-ih letih izdala deluks izvedbo. Ta album je dobil največjo nagrado na področju kulture, ki jo je potrdilo sedem sekretarjev SKOJA v Zagrebu. To je bil album leta po vseh kriterijih. Imeli smo vse v rokenrolu, od krasnih žurov, do polnih koncertov, super

odmevi ... Potem pa, ko prideš za eno leto služiti vojsko, je to gotovo padec. Ne v karieri. Bil je šok, mislil sem, da se mi je ustavil svet in da ne bom nikoli več prišel nazaj. A tudi tisto leto je minilo. Sledil je album Državni ljubimci, ki pa ni imel več takega odmeva. To je bilo tudi soočenje s to estradno slavo oz. neslavo. Hitro gor in hitro gre dol. A naslednji album, rdeči album, nam je Bandiera rossa spet prinesla polne dvorane. In to se je skozi dogajalo. Ta estradna slava traja, dokler traja ena pesem, en pojav, nato se spet obrne. Pank ni bil leta 1985 to, kar je zdaj. Zdaj ima zgodovinski pomen, takrat je bil pa pase. In s tem je treba živeti. Jaz sem v enem trenutku ugotovil, da je za bend najbolje, da se razide. Ker bomo šele takrat zvezde, ko se razidemo. Leta 1987

Pankrti smo imeli družine, delali v službi in nismo imeli političnih ambicij. Bili smo punk rock band in bi nam kaj drugega težko prilepili.

smo se Pankrti sami ukinili in 30 let kasneje razprodali veliko dvorano Hale Tivoli. Prej smo bili le še eden od bendov. Nekateri bendi so po-

zabljeni, Pankrti nismo bili.

V karieri sem delal v novinarstvu in v glasbi. Osebno sem zaradi glasbe tvegaj tudi kar nekaj službenega uspeha. Izziv bi bil, da bi bil dopisnik v Afriki ali Južni Ameriki, a to bi pomenilo konec dela v glasbi. Jasno je bilo, da je treba kombinirati dve področji. Zato je bilo skozi pomembno, da dosežem na trgu dobro ceno. To pomeni, da moraš imeti hit komade. Zato sem ustanovil Sokole, za katere sem pisal besedila in glasbo. Prvi album je imel super odmev v kulturnih krogih, naredil sem glasbo za Shakespeareovo Komedijo zmešnjav v SNG, a to še ni bil komercialni uspeh. Pesmi z albuma Marija pomagaj, Moja mama je strela, Čist nor, Greva punca v južne kraje so prinesle to, da smo igrali za lepo ceno v primerjavi s Pankrti, s katerimi smo imeli vseeno manj komercialnega uspeha. Tudi pesmi v samostojni karieri Hiša nasproti sonca, Julita, Dobri profesor, Sam en majhen poljub so na ta način komunicirale s publiko, da so mi omogočile tržno preživetje. V enem trenutku tudi toliko svobode, da sem lahko v devetdesetih v Stopu pustil službo, ker

Rezultate dobro vidimo v velikih trgovinah. Vse so v lasti tujcev. Nam se ne splača gojiti jabolk, a sadja je premalo. Zemljo imamo. Kje je problem?

je zame postala preveč rumena, in se podal na samostojno glasbeno pot. Čeprav si nisem nikoli mislil, da bom to delal do konca. A prilezel sem do pokojnine.

Lani je potekal prvi festival Peti inu obstati na Trubarjevi domačiji. Od kod pobuda za to?

Ideja se je porodila, ko se me najeli za zaključek sindikata bančnikov na Trubarjevini, kjer so imeli zabavo. Pobudnik je bil zdajšnji soorganizator Mitja iz Mine. Nekako so me izbrali za gosta in se odločili, da bomo glede na kraj predvajali samo slovensko zabavno glasbo. Bilo je prijetno in odločili smo se, da je treba to ponoviti.

Tudi v pevskih združenjih sem se ukvarjal s tem, da se borimo nekako za svoj položaj v tej državi. Soočeni smo z velikimi pritiski tujega kapitala, ki nekako s tujimi mediji in lastniki pripelje tujo glasbo, in tu se dogaja ogromno uvajanja angloameriške kulture, ki deluje zelo v sožitju s svojimi bančnimi lastniškimi lobiji.

Poglejmo medijski prostor. Medtem ko je bilo 10, 20 let nazaj med stotimi najbolj poslušanimi pesmimi tri četrtine slovenskih, je zdaj komaj katera. Osip je gromozanski. To je okupacija naših po-

staj in našega medijskega prostora po eni strani z glasbo, po drugi strani z različnimi serijami, nadaljevankami s komaj prebavljivo vsebino. Ogromno je nasilja, ki je dostikrat hujše kot pornografija. Po drugi strani pa vidimo, ko je neka serija na RTV vsaj približno dobra, kako z veseljem si jo gledamo. Ni nekega domoljubja. Morda se šele po izkušnji z epidemijo bolj zavedamo pomena nacionalne televizije, radia, javne uprave, tudi občin, javnega zdravja. Nič ni narobe s tujim, a poznati moraš domače in to spodbujati. Ne pa da te porivajo na stranski tir. Tuji kapital, tuji lobiji ... oni skozi lobirajo za ukinjanje javnega zdravstva.

Rezultate dobro vidimo v velikih trgovinah. Vse so v lasti tujcev. Nam se ne splača gojiti jabolk, a sadja je premalo. Zemljo imamo. Kje je problem? To ni daleč od tega, da ne slišiš slovenske glasbe, ne moreš kupiti domače salame, prašiča in ne moreš k zdravniku. To je vse povezano. In v določenih zadevah, kjer nastopa morda le ena regija, npr. ko se Goriška brda borijo za vino, se borijo za Slovenijo. To je slovenski plus. Ko slovenska reprezentanca zmaga v košarki, je to plus za Slovenijo. Kultura, šport, vse je povezano.

Čeprav je Trubar oče slovenskega knjižnega jezika, mu v slovenskem kulturnem prostoru še vedno ne pripada zasluženo mesto?

Ko sem izvedel za ozadje, sem bil šokiran. Ko sem videl odnos na ministrstvu za kulturo, kjer so zelo brezbrizni na eni strani do naše prireditve, na drugi do dediščine, sem bil šokiran. In to je še en pokazatelj, da ne znamo ceniti svojih stvari. V čem je problem, protireformacija? Tudi cerkev ima v svoji zgodovini ogromno domoljubnih trenutkov, da ne pozabimo na dela Finžgarja, o tem piše Bevk, ampak po drugi strani imaš eno državo, ki ne dela nujno v dobro državljanov. To je ena izmed tistih stvari, ki jih je treba izostriti, tudi ta festival je ena od priložnosti, odnos do dediščine ... in tudi občina in vsi kulturniki, bodo morali stopiti v intenzivnejši dialog z ministrstvom. Ampak kot je rekel Boris Pahor glede Trubarjevega dne, temu je treba dati večji pomen. Opozoril bi zlasti na knjigo Mojce Kumerdej – Kronosova žetev. Kakorkoli se včasih Evropa ne zdi najbolj idealna partnerica, imamo vseeno dosti možnosti, saj je bila osnovna misel, da je treba gojiti te posebnosti manjših narodov, jih spodbujati, spodbujati različnosti, a hkrati se ne bati, da ne sobivamo s svojimi sosedi. Evropa ima vseeno zaradi kulture dobre osnove da preživi v boju velikanov, ob navalu Azijcev, Severne Amerike, idr. Lažje bomo v Evropi ohranili svoje značilnosti, naše slovensko jedro, kot če b bili sami. Daleč od tega, da če se borimo za svojo kulturo, da mora to biti na rovaš tuje. Agresivna je tuja plaža, ta je problematična. Ne vpliv visokih kulturnih trendov. Saj s to plažo prihaja kulturna, politična in ekonomska mafija.

Kaj je treba storiti, da se en takšen glasbeni festival »prime«? Nekaj let je uspešno živel Rock otočec, Šengenfest, idr. Letos je seveda korona vsem organizatorjem dodobra prekrizala načrte.

Imeti je treba vizijo, imamo krasen motiv, na novo vzpostaviti Trubarjevo dediščino. Je pa res, da nekaj slabih sezon lahko vse uniči. Računamo lahko, da bo na tem prostoru še nekaj festivalov. S kulturo, turizmom se lahko naredi novo destinacijo.

PETI INU OBSTATI

Mitja Pintarič

Glasbenik Peter Lovšin je v petek, 26. 6. 2020, na domačiji Primoža Trubarja na Rašici gostil glasbeni festival *Peti inu obstati*. Po lanskem prvem festivalu je letos sledilo njegovo nadaljevanje.

»Takah prizorišč v Sloveniji manjka oziroma jih je zelo malo, praktično je od Turjaka pa do Kolpe, kjer so se rodile slovenske legende pisane besede, to edini dogodek. Pisano besedo pa zelo hitro zapojemo. To je tudi glavni namen festivala, da slovenska pesem (četudi rock glasba) odzvanja še dolga leta,« je v uvodu povedal Peter Lovšin.

Lani je Trubarjevina premierno gostila festival domače glasbene ustvarjalnosti, na katerem se je predstavilo več kot 30 še neuveljavljenih in tudi uveljavljenih glasbenikov s Petrom Lovšinom na čelu. Letos je v projektu poleg idejnega očeta in soorganizatorja Petra Lovšina aktivno

sodelovala vsa Občina Velike Lašče z županom Tadejem Malovrhom na čelu, ki želi Rašico s Trubarjevino postaviti na mesto, ki mu v slovenski kulturni zgodovini tudi pripada. »Smo v takih časih, ko smo malo negotovi, ne vemo, ali moramo nositi maske ali se smemo družiti, ampak vseeno naj nas rock kultura povezuje in naj nas družijo to, da smo Slovenci in da imamo kar nekaj dobre, prave kulture,« so bile besede župana.

Tokrat je za uvod festivala poskrbel lokalni kantavtor Stojan Bavdek, nadaljevale so peklenke mačke Hellcats, ženska *heavy metal zasedba*, ki so se tokrat prvič predstavila v akustični različici. Vrhunec večera je bil seveda Janez Bončina Benč z vrhunsko spremljavo Jani Moder, Nejc Škofic in Žiga Kožar, ki so z najboljšimi komadi na svojevrsten način vzdrževali in tudi zaključili družje-

nje, prav z legendarno Gvendolino. Ob koncu večeraje moderator Matjaž Gruden zaključil z besedami: »Spoštovani obiskovalci, upam, da se strinjate z nami, da je to bil nenavaden večer.«

In res je bil.

Hvala vsem pokroviteljem in soudeležencem pri organizaciji festivala. Se vidimo prihodnje leto.

ADL O TEM IN ONEM

Pripravlja Jože Starič

O politični korektnosti

Malce sem obseden z definicijami in pred leti sem se trudil, da bi na internetu razvozlal pojem politična korektnost. In sem ga našel. Študentje v Melbournu so pri nekem možganskem viharjenju zapisali: »Politična korektnost je idiotska pogruntavščina, ki so jo uvedli vladajoče elite in mediji ter temelji na neumni predpostavki, da se da drek prijeti na čistem koncu.«

Jezik stremi k racionalizaciji: da vsebino pove na kratko in udarno. Ko mora biti jezik konkreten, je korekten. Pojme menjamo z drugimi besedami, ne da bi jih na dolgo opisovali. Včasih se je lokalnemu pijančku politično korektno reklo, da je veseljak, ne pa pijanec.

Politična korektnost vodi v tehtno izbiro besednega zaklada, njena pravila pa najbolj prizadenejo najnižje sloje prebivalstva, ki je pogosto nezobrazeno in manj spretno v izražanju. Gre za povsem razredno zadevo. S tem delu prebivalstva vzameš glas: ker se ne zna izražati politično korektno, je raje tiho, da ne bi izpadlo nesposobno ali celo butasto.

Politična korektnost je torej nasilje nad jezikom, pa tudi nasilje nad najnižjim slojem prebivalstva, ki posledično težje izraža svoje misli kot akademsko izobraženi. Na nek način je to orodje za obvladovanje ljudskih množic.

Na najbolj absurden primer politične korektnosti sem naletel v slovenskem prevodu Steinbeckovega romana, v katerem sem naletel na poved, da gresta dva v hišo veselja. Šele ko sem preveril original, sem ugotovil, da gresta v kurbišče in da je bila hiša veselja politično korekten prevod za angleško besedo Who-rehouse.

O enakosti, enakovrednosti in enakopravnosti

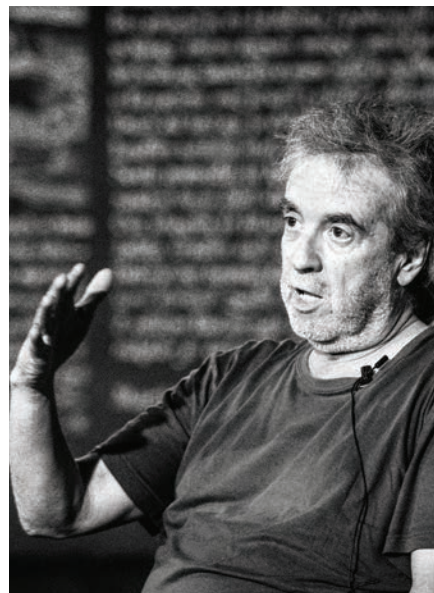
Kaj je enakost? Dejstvo je, da smo si ljudje različni in nihče ni enak drugemu. Bili pa naj bi enakovredni. Torej enaki nismo, ker nismo. Ker imamo že v začetku različne predispozicije. Enakovrednost pa nam je dana z rojstvom.

Z enakovrednostjo je podobno kot s pravicami – nekdo nam jih mora dati. In če na tem svetu pravice nekdo podeljuje, jih lahko tudi vzame. Je pravica kozmična ali božja kategorija? Ali pa je nekdo nekoč določil, kaj je in kaj ni pravica? Če sem nekoliko ciničen, nam tudi enakovrednost nekdo podeli.

Da smo enakovredni, nam je torej nekdo povedal. Ampak kaj v tej besedi pomeni vredno? To, da smo roba, ki ima določeno vrednost na trgu? Že v tem smo si zelo različni. Dejstvo je, da nekdo zna narediti nekaj, nekdo drug pa kaj drugega. Progresivci zagovarjajo enakovrednost, ampak to ne gre skupaj: eni imamo ene sposobnosti, drugi druge, razlikujemo se v talentih, eni talentom dodajo še svoj trud. Kdo je potem kriv za razlike med nami? Bog? Še pregovor pravi, da je Bog nekje mahal s polno vrečo, drugod pa s prazno. Ideja o enakosti in enakopravnosti je zgrešena, ker smo samostojna bitja, osebnosti, ker smo individuumi z lastno voljo.

Potem pa imamo še enakopravnost pred zakonom. Tudi to je nekje zapisano, v praksi pa ne špila. Enakopravnost je tako ali tako finančno pogojena. Na sodišču bo zmagal bogatejši z boljšimi advokati.

Civilizirana in urejena družba bi morala zagotoviti, da imamo vsi enake možnosti. Vsi, ne glede na to, komu se rodiš in kje, naj bi imeli

enak dostop do izobraževanja, zdravstvene oskrbe, kulturnih dobrin, športa, itd. Ampak takoj so tu naravne razlike: eden je za vse to motiviran, drugi ne. Na koncu na vse skupaj vpliva še zelo neopredeljiva stvar – sreča: eni je imajo veliko, drugi pa mislijo, da je nimajo.

Problem nastane, ko družba neenakosti dopušča, da preraste v razslojevanje, ki poraja konflikte. Družba ima seveda možnost, da ob tej organski neenakosti poskrbi tudi za tiste, ki jim ne uspe. Da vzpostavi socialno mrežo, ki se zaveda, da kljub enakim možnostim ob startu nekaterim ne gre. In ne dovoli, da bi taki spali na dežju in umrli od lakote.

Neenakost v svetu je dejstvo, je vedno obstajala in vedno bo. Gesla, ki se vlečejo od francoske revolucije naprej (Liberté, égalité, fraternité), so bolj PR in marketing kot kaj drugega. Ne rečem, da v startu ni bilo mišljeno iskreno, vendar pa izvedba ni nikoli enaka prvotni ideji.

Neenakost in razredna razslojenost sta ekonomsko pogojeni: ekonomsko šibki posledično nimajo izobrazbe, kar pripelje do ekonomske neenakosti. Seveda tudi nimajo dostopa do duhovnih, kulturnih dobrin. Ostaneta jim religija in šport. Oblast skrbi, da ne zmanjka kruha, ker bi se v nasprotnem začeli nemiri in protesti.

Razkritje: Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugačnem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za objavljeno.

Jože Centa, naš častni občan, je napisal spomine

Srečo Knafelc

V življenju zamujamo marsikaj, nekateri na vlak ali avtobus, nekateri v službo, drugi spet na zmenek. Največkrat brez hujših posledic, tu in tam ostaja kakšna zamera ali kakšna praska v spominu.

So pa stvari, ki so pomembne, ki nam zamujanja ne oprostijo, še več, v nas pustijo dobro poznani okus grenkobe, da nismo naredili tistega, za kar smo bili poklicani ali smo vsaj mislili tako. Vsi tudi poznamo občutek nemoči, ko od nas odide nekdo, ki je bil živa legenda in prava zakladnica informacij o preteklosti, mi pa smo za njegove starosti vedno znova odlašali s pogovorom z njim. Ob smrti našega sovaščana Staneta Ruparja, naše vaške legende, sem imel sam tak občutek - ob dodatni nesreči, da sem ob uničenju mobilnega telefona izgubil nekaj že posnetega gradiva. Včasih imamo potem občutek, da lahko

popravimo zamujeno s podeljevanjem priznanj posthumno, kot je bilo to v primeru častnega občana Janeza Grudna ali pa z omenjanjem zaslug v pogrebnih govorih itd. Pa je to upanje prazno, nezapisano pomeni za zmeraj pozabljeno.

Uvod je bil potreben, da bi v bralcih vzpodbudil vsaj malo želje po tem, da se ozrejo po svoji bližnjih in znancih in se vprašajo, ali ne bi bilo vredno zapisati modrosti, vedenja in izkušenj ljudi, ki so nekaj dosegli v življenju, in jih ohraniti za zanamce. Imamo ljudi, in to nemalo, ki si zaslužijo našo pozornost in zapis v spomin naroda. Eden takih je zagotovo tudi naš častni občan, Jože Centa, akademski slikar, ki v tem trenutku bije – lahko bi rekel – bitko svojega življenja. Ob vseh zdravstvenih težavah, ki ga že nekaj let pestijo in so ga prikovala v njegovo stanovanje v 4. nadstropju v Štepanjskem naselju v Ljubljani, ga je napadla še nova težava. A kljub težko opisljivi težavnosti položaja, v katerem se je znašel, ga optimizem in pogum nista zapustila, nasprotno, z vsem žarom je napisal še poseben dodatek knjigi, ki je tik pred tiskom.

Namreč pismo svoji tragično preminuli materi v predzadnjem letu druge vojne. Oboje, knjiga in pismo bosta dokument časa in neprecenljiv kamenček v mozaiku dogodkov tistega težkega časa, posebno vrednost pa knjigi daje Centov značilen način pisanja, ki bralcu na duhovit in analitičen način pričara vojno stanje in takratna medčloveška razmerja v našem okolju.

To sem vam moral sporočiti, da bi se potrudili priti na predstavitev te posebne knjige, ki bo izšla pred naslednjo številko Troble, zato napovedi dogodka ne bo mogoče objaviti. O izidu vas bomo obvestili s plakati in preko spletne strani občine.

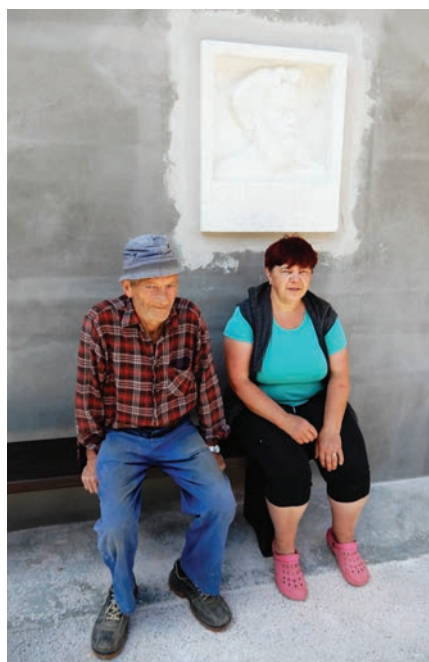
Stritarjeva spominska plošča na Podsmreki

Barbara Pečnik

foto: Mojca Praznik in Sara Košir

Josip Stritar se je rodil na Podsmreki, v hiši št. 2, po domače pri Rihtarju. Pred več kot 150 leti je bila to pritlična hiša, na mestu katere danes stoji Praznikova enonadstropna hiša. Na njej so leta 1936, ob 100. obletnici rojstva našega rojaka, odkrili njegov spominski relief, delo kiparja Franceta Goršeta. Odkritju je sledila velika ljudska veselica v Velikih Laščah. Ker so lastniki, ki tudi sicer vestno skrbijo za Stritarjevo zapuščino na Podsmreki, pričeli z obnovo fasade, je bilo treba Stritarjev relief prilagoditi

na debelino nove fasade. Podjetje Gnom je uspešno izvedlo poseg. Relief so tudi lepo očistili, da Stritar spet ponosno pozdravlja obiskovalce.

POLETNA MUZEJSKA NOČ NA TRUBARJEVINI

Barbara Pečnik / foto: Niko Samsa

NOVO v naši muzejski trgovinici - Trubarjeva pobarvanka

Risbe sta izdelala mlada
umetnika Saša Sever
in Dani Novak

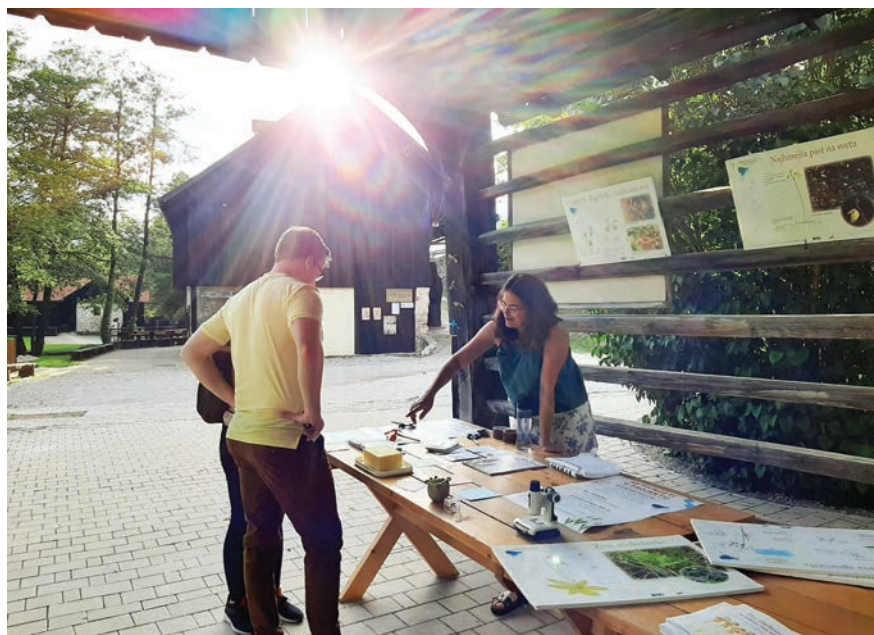

Čeprav je letos sprva slabo kazalo, so se razmere po epidemiji umirile, tako da smo lahko izpeljali še eno Poletno muzejsko noč na Trubarjevi domačiji, sicer z malo prilagojenim programom. Že tretje leto zapored smo popoldne pričeli v družbi Knjižnice pod krošnjami, ki jo bomo tudi letos gostili vse do konca avgusta.

Obiskovalci so si lahko Trubarjevo domačijo s svojimi stalnimi postavitvami

in 38. likovno razstavo Trubarjevi kraji, Spomini na Slovence ogledali med 18. in 23. uro. Pod kozolcem sta Urška in Metka na infotočki Mišja dolina – Natura 2000 predstavili ureditev bodoče infotočke pod kozolcem in tematske poti Modri bleščavec.

Ob 21. uri je sledilo predavanje Andreja Perhaja Trubar in njegov čas, ki je tokrat potekalo v živo in prvič tudi preko spleta.

Ob tej priložnosti še enkrat lepo vabljeni, da si pogledate naše nove spletne vsebine na povezavi www.virtualna.trubarjeva-domacija.si.

KNJIŽNICA POD KROŠNJAMI na Trubarjevi Domačiji 20. junij–30. avgust 2022

Že tretje leto bomo v sodelovanju z Zavodom Divja misel (Vodnikova domačija) na Trubarjevi domačiji v senčki ob potoku Rašica gostili Knjižnico pod krošnjami.

**Čas za listanje:
Nedelje, od 10.00 do 17.00**

Poleg brezplačnega branja in listanja knjig bomo v knjižnici gostili Slavo Petrič, pravljíčarko za najmlajše, in literarno skupino KUD Primož Trubar.

Tematska srečanja Literarne skupine ob Javorškovi 100. obletnici rojstva:

nedelja, 12. 7. 2020, ob 15.30 uri

Sledimo Javoršku

Usoda poezije (Javoršek, 1939–1949)

Razmišljanja in pesmi

nedelja, 19. 7. 2020, ob 15.30 uri

Hvalnica zemlji (Javoršek, 1971)

Ode in hvalnice

nedelja, 23. 8. 2020, ob 15.30 uri

Okus sveta (Javoršek, 1961)

Kako okušamo svet?

Srečanja bodo prinašala odlomke iz Javorškovih del in izzive za literarno ustvarjanje v naravi. Vodila jih bo mentorica literarne skupine, mag. Ana Porenta.

Pridružite se, če vas ustvarjanje ali poslušanje zapisom naših ustvarjalcev zanima.

Spremljajte naše objave na spletni strani

www.trubarjeva-domacija.si

in FB strani domačije.

Lepo vabljeni!

PESEM SI 2020, ŠTIRINAJSTI LETNI ZBORNİK POEZIJE

Mag. Ana Porenta

Leto je naokrog in nov, 14. zbornik Pesem si 20 je pravkar izšel pri Zavodu za razvijanje ustvarjalnosti. Šteje blizu 350 strani in v poglavjih, ki so že stalnica naših zbornikov, so objavljene pesmi preko 80 avtorjev iz vse Slovenije, v tujejezičnem poglavju najdete hrvaške, srbske, bošnjaške in slovaške pesmi, poskrbeli smo tudi za nekaj prevodov.

Izmed vseh objav (teh je skoraj 10000 letno) so najboljše izbirali vsak letni čas in ob koncu pripravili tudi izbor za zbornik uredniki s portala Pesem si Luka Benedičič, Lidija Brezavšček, mag. Ana Porenta, dr. Sara Špelec in Helena Zemljič. Knjigo je oblikovala Gaja Grešak. Letošnji zbornik smo posvetili Andrejki Jereb, ki je bila z nami celo desetletje in katere zemeljska pot se je sklenila v tem pesniškem letu.

Bralci boste v Pesem si 20 našli raznovrstno in svežo poezijo, katere tematika se sprehaja po vesolju, vseh zemeljskih okoljih in še večkrat po zapleteni človekovi podzavesti, mislih in uvidih. Oblike pesmi so od stalnih (glos, sonetov, haikujev, idr.) do svobodnejših verzov. Gotovo bo vsak, ki bo knjigo prelistal, zase našel pesmi, ki najbolj sozvanjajo z njegovim pogledom na svet in poezijo. Za

podporo se tudi letos zahvaljujemo občinom Ribnici, Sodražici in Velike Lašče, saj brez njih knjiga ne bi mogla iziti.

Ker pa letošnje leto ni bilo naklonjeno tradicionalnemu srečanju na Trubarjevi domačiji na Rašici, smo v karanteni posneli Pesniške razglednice.

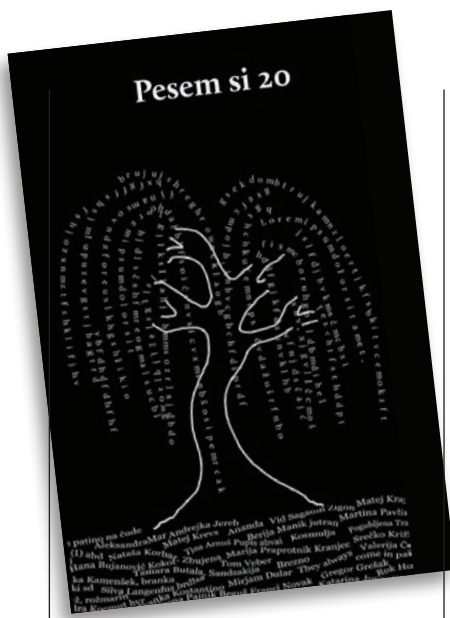
Kratek film z izbrankami letnih časov s portala www.pesem.si smo snemali na različnih koncih in krajih sveta. Tako nam je Pavla Lušin poslala svojo iz Irishtown Nature Parka, Urša Zalar s Koseškega bajerja, Luka Benedičič iz Srakovelj pri Kranju, Lidija Brezavšček iz Radovljice, Helena Zemljič iz Jurovskega Dola, nekaj smo jih posneli na Kukmaki, večino pa na Trubarjevi domačiji.

Na teh so pesmi interpretirali Sara Špelec, Polona Goršič, Maša Samsa, Nataša Tomc, Tjaša Tomc, Matej Polzelnik in Ana Porenta. Najdaljšo pesem, ki jo interpretira Gregor Grešak, smo snemali pri Sv. Primožu (Kališče) in pri Sv. Trojici na Vrhniki. Avtorji izbranih pesmi so poleg Andrejke Jereb še Maja Bernik, Katarina Juvančič, Ivanka Kostantino, Matej Krajnc, Tomaž Mahkovic, Franci Novak, Irena Pajnik Beguš, Martina Pavlin, Ana Porenta, Marija Praprotnik, Peter Rangus, Vid Sagadin Žigon in Tom Veber.

Kratki film Pesniške razglednice sta režirala Gregor Grešak in Ana Porenta, montažo in glasbo je prispeval Dan Grešak, nastal pa je v produkciji Zavoda za razvijanje ustvarjalnosti, Uredništva Pesem si, v sodelovanju s Kulturnim in umetniškim društvom Finta in Gledališko skupino Gledeja – KUD Primož Trubar Velike Lašče. Film traja manj kot pol ure.

Še vedno ga lahko najdete na YouTube kanalu Pesem si, premiera pa je bila 25. junija 2020 ob 20. uri.

Čeprav si od samega nastanka prizadevamo tudi za srečanja v živo, se nam je naša virtualnost v letošnjem letu obnesla bolje od resničnosti. Že svetovni dan poezije (21. 3. 2020) smo v posebni forumski temi proslavili na portalu www.pesem.si. Zdaj pa vabimo vse, ki si želijo posneti svojo pesem in jo objaviti v novi temi, ki se na portalu odpira ob izidu Pesem si 20 in objavi filma. Kljub vsemu pa upamo, da bi nam bilo dano, da si še letos pogledamo v oči, se objamemo in prisluhnemo poeziji iz zbornika tudi brez elektronskih posrednikov. Če bi ga kdo želel posvojiti, naj obišče spletno stran www.knjiga.org.

Gregor Grešak
Desafinado

Elegantno razglašen
si v ritmu bossa nove
odšel v tišino.

(Pesem si 20, str. 92)

Silva Langenfus
**Sprehajalka
dežja**

Kapljaš
v oprano modrino
milostno brišeš obraze
svetlečih kamnin

deževne simfonije
bodo vklesale
akte konjskih griv
v porozni čas

poganjaš mlinska kolesa
ki meljejo zrak
pršenje je kot meglica
ki išče plesni korak

voda pronica v
vsako poro obraznih potez
okrog tebe roj metuljev
diha v razkrojeni mrak

(Pesem si 20, str. 120)

Aleksandra Marijanović
Skala

Mokra in gola sem se ulegla
z mehkim trebuhom na trdo skalo
in prisluhnila bitju njenega kamnitega srca,
ki od pradavnine odšteva večnost
in v prah drobi tudi moj čas.

Ana Porenta
Endemit

Govorim jezik dveh milijonov in pol
na planetu z več sto milijonskimi jeziki.
Za mojim izrekanjem nastane tišina
(merjena v sekundah) in vprašanja:
What was that again?
Excuse moi?
¿Que estas diciendo?

V govoricu večine pripovedujem lahko
le o običajnem in površinskem.
Še besede, ki zvenijo podobno,
so samo lažni prijatelji.

Brez prevajalcev sem pojoč zvok,
žvižgajoči šumniki,
reka nerazdvojljivih besed,
sporočilo brez naslovnika,
nerazumljiva intima.

Ko razlagam pregibnost, dvojinskost, sklonljivost,
oči množice spremljajo mojo obrazno mimiko,
ples rok in govoricu drže.

Moj jezik je neznan vzorec,
čuden kroj, podzemni rokav, močeril,
Zoisova zvončnica, pozejdonka, ozkolista preobjeda;
skrivnost, redka kot zrak nad večtisočaki,
svetleča kot luminiscenčna bitja iz oceanskih globin.

Brez prevajalcev sem zagozdena v tésni,
kjer tesnobno čakam na odmev.

Z jezikom, ki se mi lepi na nebo, obstojim,
ko me vprašajo, o čem govori moja pesem.

(Pesem si 20, str. 14, 15)

**Letos je izjemno
leto za velikolaške avtorje,
saj so kar štirje uvrščeni
v Pesem si 20.**

To so:

- Gregor Grešak,
 - Silva Langenfus,
 - Aleksandra Marijanović
in Ana Porenta.
- Čestitke!**

**Po eno njihovo pesem
(v zborniku jih
najdete še več)
objavljamo tudi v Trobli.**

Berem, bereš, beremo

Knjižnice smo pomembne zaradi vseh ljudi, ki imamo radi zgodbe. Življenje teče že po skoraj običajnih tirnicah. Otroci so ravnokar zaključili šolo. Prihajajo dopusti. A koronavirus še kar straši. In kot vse kaže, bomo dopustovali doma, v Sloveniji. In če ne veste, kam, si v knjižnici izposodite knjige z predlogi.

Nekaj vodičev po Sloveniji (seveda jih imamo v knjižnici še več):

- Cortese, Dario: **Slovenija v objemu**, izletniški vodnik
- Cerar, Irena: **Pravljичne poti Slovenije**: družinski izletniški vodnik
- Jarnjak, Marjan: **Nepozabni romantični izleti**
- Golob, Urban; Novak, Franci: **Poti za vse dni**: družinski pohodniški vodnik
- Drnovšek, Igor: **Najlepše stvari so zastonj**: 42 doživetij po Sloveniji za vse čute in letne čase

Izbor novosti:

Viri: miszalozba.com, dobreknjige.si, emka.si, shop.zazdravje.net.

Mladinski oddelek Fantastika
Semenič, Simona:
Skrivno društvo KRVZ
 Mladinska knjiga, 2020

Skrivno društvo KRVZ je prvi mladinski roman Simone Semenič. Zanj je prejela nagrado modra ptica 2020. Nekega večera Črt na nebu zagleda skrivnostno senco. Zdi se mu, da vidi zmaja. O nenavadnem doživetju bi rad povedal prijatelju Vidu, a kaj, ko sploh ni priložnosti, saj mu tudi Vid želi sporočiti novico o vznemirljivem odkritju. V rokah njegovih novih prijateljev, Kaja in Izi, se je namreč znašel skrivnostni zemljevid. Otroci se skupaj lotijo raziskovanja in se v hipu znajdejo sredi napete pustolovščine. Ilustratorke Tanji Komadina je z naslovnico in ilustracijami v notranjosti uspelo imenitno ujeti duha te literarne poslastice za prednajstnike, v kateri se mojstrsko meša fantazijsko z realističnim.

Mladinski oddelek Slikanice

Bonilla, Rocio:
Moj prijatelj z drugega planeta
 Društvo Mohorjeva družba, 2020

Čisto navadnega dečka – ne preveč razvajenega, ne preveč porednega – obišče prijatelj z drugega planeta. Spremlja ga doma, v šoli, na igrišču. Prav prijazen je, a strašansko radoveden. Za vsako stvar želi vedeti: ZAKAJ? In prav nič ne kaže, da bi ga zadovoljil odgovor, da na Zemlji stvari pač počnemo tako in PIKA. Rocio Bonilla v pristrčno zgodbicico o prijateljstvu neprisiljeno vplete pomembne vzgojne teme, kot sta odgovorno ravnanje in razmišljanje s svojo glavo. Stvari lahko spremenimo, samo lotiti se moramo. Junak te zgodbe je deček kot veliko drugih: nagajiv, radoveden, poln želje po raziskovanju sveta okrog sebe. Ima veliko prijateljev, s katerimi se rad igra in jim želi ugajati, zato se včasih prepusti okoliščinam, ne da bi zares premislil, zakaj nekaj stori ali reče. Kaj pa se zgodi, ko začne razmišljati s svojo glavo?

Mladinski oddelek Resničnost
Konc Lorenzutti, Nataša:
Gremo mi v tri krasne
 Miš, 2020

Kaj vse se lahko zgodi na poletnem taboru v naravi, kjer se znajde družina mladostnikov, ki so jih odrezali od sodobne tehnologije? Marsikaj! Panični in agresivni napadi in izpadi, zdravstvene težave, prve simpatije, včasih smešni in kdaj čisto resni komunikacijski zapleti, celo pogrešan oče ... V mladinskem romanu Nataše Konc Lorenzutti sledimo dvema pripovedovalcema, Valentini in Urošu, ki ga poznamo že iz knjige Avtobus ob treh. Vsak po svoje doživljata tabor, predvsem pa nam odstirata svoji zgodbi - Valentino zaznamujejo motnje hranjenja, Uroša pa nezdravo podleganje sodobni tehnologiji. Knjižno delo je izšlo v okviru knjižnega programa, ki ga sofinancira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

V KNJIŽNICI OMOGOČAMO:

- vračilo gradiva
- samostojno izbiro gradiva
- naročilo gradiva (COBISS+, telefon)
- izposojajo gradiva v paketih (Mački v žaklju)

V KNJIŽNICI NI MOGOČE:

- uporaba računalnikov in fotokopirnih strojev

OB OBISKU KNJIŽNICE:

- nosite zaščitno masko
- razkužite si roke
- ohranjajte razdaljo 1,5 m

IN ŠE TOLE: po knjižnici lahko sami iščete knjige, ni več tako strogo kot je bilo maja. Edino maska je pa še kar obvezna.

Poletni obratovalni čas

velja od 11. maja do 22. avgusta 2020

- ponedeljek **12:30–19:00**
- torek in sreda **zaprto**
- četrtek **12:30–19:00**
- petek **8:00–15:00**
- sobota in nedelja **zaprto**

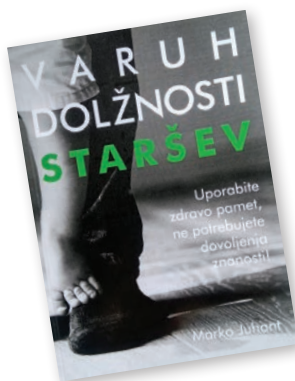
V knjižnici si lahko izposodite tudi bralnik inkBOOK Prime, prilagojen uporabi v Biblosu.

www.mklj.si

Odrasli oddelek Družbeni romani
Houellebecq, Michel: Serotonin
Cankarjeva založba, 2020

Serotonin je tipični houellebecqovski roman. Njegov protagonist je odtujeni moški srednjih let, ki ga zaznamujejo izpraznjeni odnosi z ženskami, njegova intimna eksistencialna zgodba pa je hkrati odskočna deska za pronicljivo družbeno analizo, ki deluje malone preroško. Zdi se, da je Houellebecq napovedal gibanje rumenih jopičev, saj se roman loteva orisovanja boja za preživetje, v katerega je v času globalizacije potisnjen francoski kmet. Pripovedovalec Florent-Claude Labrouste, strokovnjak za agrikulturno, se po ogledu dokumentarca o ljudeh, ki so brez besed preprosto odšli, odloči, da bo isto storil tudi sam. Toda vsak beg je v resnici beg pred sabo in sebi pač ni mogoče ubežati.

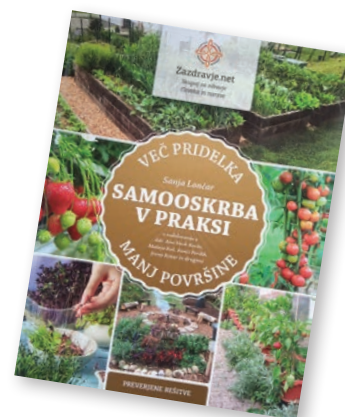

Odrasli oddelek Družinska vzgoja
Juhant, Marko: Varuh dolžnosti staršev - uporabite zdravo pamet, ne potrebujete dovoljenja znanosti!
Čmrlj, komuniciranje in ustvarjalnost, 2020

Petindvajset let boste vzgajali, pa kar brez načrta, brez cilja? Ali mislite, da je dovolj, da otroka vpišete v prvi razred, pričakujete, da bo med najboljšimi, nato ga boste vpisali na eno hudo gimnazijo, potem se bo pa že videlo, kako je uspešen? Za začetek - to ni vzgoja, je izobraževanje. Izobražuje se otrok za čas, ki prihaja, za prihodnost. Kaj pa vzgoja, za kateri čas ga vzgajate? No, uporabite zdravo pamet, šola vam tega odgovora ni dala! Knjiga daje napotke za tisti del vzgoje, ki ga šola in druge institucije ne pokrivajo. Staršem ponudi sito za modne vzgojne novosti in usmeritve za vodenje otrok k odraščanju, uspehu in sreči.

Odrasli oddelek Vrtnarstvo
Lončar, Sanja: Samooskrba v praksi - več pridelka, manj površine
Jasno in glasno, 2020

Če želite že v tej sezoni pridelati več in hitreje ter čim bolje izkoristiti prostor, ki ga imate na razpolago, je treba zavihati rokave že sedaj. Številne neuporabne površine lahko dobesedno čez noč ali celo v samo pol ure spremenite v gredice. S spremembo načina sajenja pa lahko pridelek podvojite. Brez skrbi, niste v zamudi! V tem priročniku smo se lotili praktičnih in zares preverjenih rešitev, ki delujejo na naših tleh, v našem podnebjju in z našimi rastlinami. Pri njegovem nastajanju so sodelovali ljudje, ki že leta in desetletja tudi v praksi delajo, preizkušajo in izpopolnjujejo to, o čemer pišejo.

V PREDSEDNIŠKI PALAČI

Zdenka Zabukovec, Društvo za ohranjanje dediščine

Predstavniki Društva za ohranjanje dediščine smo se ob dnevu Primoža Trubarja udeležili sprejema pri predsedniku republike.

Ta državni praznik, ki sicer ni dela prost dan, je posvečen osrednji osebnosti v slovenskem protestantizmu in za postavljanje temeljev za oblikovanje slovenskega naroda – očetu slovenske književnosti, Primožu Trubarju, ki naj bi se po določenih virih rodil 8. junija 1508.

V veliki dvorani predsedniške palače je državljanom in državljanom ter Slovincem doma in po svetu predsednik republike Borut Pahor čestital ob prazniku. Izrazil je veselje, da so vrata palače lahko ponovno odprta prav na ta dan. V nagovoru je med drugim poudaril pomen Primoža Trubarja za slovenski jezik ter povedal, da je leta 2010 pobudo za praznik dal tržaški pisatelj Boris Pahor.

S Trubarjevimi besedami »lubi Slovenci« je obiskovalce pozdravil Matjaž Gruden, predsednik Slovenskega protestantskega društva Primož Trubar in Kulturno-umetniškega društva Primož Trubar Velike Lašče, ki je spregovoril o pomembnosti Trubarja tudi v današnjem času. Med drugim je posebej poudaril, da pogreša pozitiven odnos državnih organov do naše dediščine, saj Trubarjeva domačija še vedno nima statusa kulturnega spomenika.

Tudi predsednika Pahorja je pozval k reševanju te problematike.

Slovesnosti so se med drugimi udeležili predstavniki evangeličanske cerkve: škof mag. Leon Novak, častni škof mag. Geza Erniša in nekdanji škof mag. Geza Filo ter člani Slovenskega protestantskega društva Primož Trubar. Iz Trubarjeve Občine Velike Lašče smo bili navzoči: župan dr. Tadej Malovrh ter članice in člani društva podeželskih žena, društva upokojencev, kulturno-umetniškega društva in že omenjenega našega društva.

V kratkem kulturnem programu je nekaj skladb zaigral kvintet Policijskega orkestra. Obiskovalci smo izvedeli najpomembnejše podatke o predsedniški palači ter si ogledali njene prostore.

GRAD TURJAK

Jože Zalar

V soboto, 13. 6. 2020, so se vrata gradu Turjak po dolgem času odprla tudi za obiskovalce. Po enoletnem pripravljanju in postavitvi razstave o srednjeveškem obdobju na gradu smo s ponosom predstavili naše delo.

V času koronavirusa pa smo večjo gala otvoritev prestavili na bolj udobno in brezkoronsko obdobje. Odziv na prvi dan odprtja je bil več kot odličen, saj smo gostili krepko čez 300 gostov. Prvi vtisi obiskovalcev so zelo pozitivni in nam ogromno pomenijo. Tako vemo, da smo s svojim projektom na pravi poti.

Zatorej vljudno vabljeni na grad Turjak, kjer si boste lahko v živo ogledali zgodbo o Herbardu Turjaškem, posedeli v senci vrta krčme in si privoščili dobro pijačo ali pa grizljaj srednjeveške kulinarike.

*V krčmi ob sobotah in
nedeljah strežemo grajska kosila*

**Odpiralni čas
gradu in krčme:**

Ponedeljek, torek: zaprto
sreda, četrtek, petek, sobota,
nedelja: 10:00 - 19:00

K izviru Krke zaključni izlet študijskega krožka Naš kraj včeraj, danes, jutri

Barbara Pečnik

že kot skrivališče pred turškimi napadi, kar omenja tudi Josip Jurčič v povesti Jurij Kozjak. V jamo pridemo skozi širok vhod, ki vodi v 200 m dolgo in 30 m široko dvorano. Ta ima na nekaterih mestih zasigane stene. Dvorano zaključuje 30 m dolgo sifonsko jezero, iz katerega vodijo podvodni rovi. Dolžina raziskanih rogov je 490 m. V jami in na stenah jam živi veliko majhnih jamskih živali, med drugimi: zelo znan trnasti jamski ježek, jamska kozica, človeška ribica in netopirji, zlasti veliki podkovnjak.

V vasi Gradiček ob izviru sta nas na svojem domu sprejela Majda in Peter. Skupaj smo odšli do izvira Poltarice, kjer izpod površja priteče Rašica. Na kamnitem pomolu nad izvirov je stal grad Vrh Krka, ki je bil ruševina že v času Valvazorja. Leta 2003 so nad izvirov odkrili jamo, ki jo je skopal potok in jo po njem tudi poimenovali. Danes je raziskanih že skoraj 1000 m podzemnih rogov, dvoran in sifonov, jamo pa krasijo kapniki, zavese in pet sifonskih jezer, v katerih so jamarji odkrili tudi človeško ribico. Jamo si lahko ogledajo le jamarji.

Nato smo se sprehodili še po Znojilah in vasi Krka, po točkah, kjer so snemali slovensko nadaljevanko Reka ljubezni. Naš izlet smo zaključili v gostišču Krka. Vreme nam je služilo in imeli smo se krasno.

Zaradi epidemije nam je odpadla glavni na študijskih srečanj v drugem semestru letošnjega šolskega leta, vseeno pa nam je uspelo izpeljati zaključni izlet. Zaključni izlet je tema, o kateri se, malo za šalo in malo zares, pogovarjamo vse leto, od našega prvega srečanja. Poleg tega smo naša srečanja res zelo pogrešali, zato je bilo veselje, da sploh lahko kam gremo, pričakovano. Izognili smo se obiskom muzejev, ki morajo še vedno upoštevati stroga priporočila NIJZ, ter se odločili za ogled na prostem. Izbrali smo tudi malo krajšo varianto – izvir Krke, ki se s temi kraji povezuje z našo Rašico.

Kot glavna organizatorica se je letos izkazala Meta Šporar, ki je skupaj s svojima prijateljema Majdo in Petrom pripravila zanimiv program.

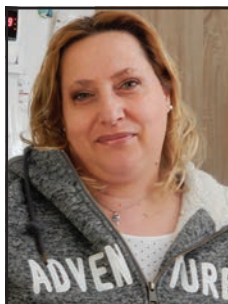
Po jutranji kavi in klepetu smo se odpravili na Krko preko dobrepoljskih vasi Predstruge, Zdenske vasi in Hočevja. Na Krki smo si najprej ogledali izvir Krke, nato pa nas je simpatična vodička Maja popeljala po Krški jami, ki sicer ni prav velika, pa vendar po svoji pestrosti in lepoti ne zaostaja za večjimi slovenskimi jama-mi. Krško jamo so uporabljali domačini

Kresni večer v Robu

Majda Tekavec / foto: Blaž Juvanec

Že četrto leto zapored je KUD Rob pripravil večer na vasi. Posvečen je bil dnevu državnosti in ljudskemu izročilu. Gradivo smo črpali iz knjig Jakoba Kelemine in Matije Valjavca. Kresni šopki so krasili prizorišče. Vita, Lili, Karin, Zarja, Manca in Lea so zapele nekaj pesmic, Danijela pa je s harmoniko razveselila obiskovalce. Jože je povedal nekaj zanimivosti o zvezdah in soncu, fantje so poskrbeli za mali vrtni kres, Čajanke pa smo postregle z dobrotami. Imeli smo se zelo lepo. Pridružite se nam naslednje leto.

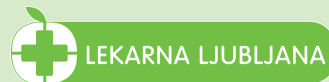

Zadnjič se nam je pri gospe Heleni prikradel tiskarski škrat in narobe napisal njen priimek Ramoveš.

**Se opravičujemo,
Uredništvo Troble**

KRAJEVNI URAD VELIKE LAŠČE

Predvidoma zaprt do nadaljnega. Poslovanje poteka po sistemu naročanja na Upravni enoti Ljubljana.

V času letnih dopustov od 29. 6. 2020 do 16. 8. 2020 bo podružnica Velike Lašče odprta:

- **ponedeljek, četrtek in petek:**
7.30 - 15.00
- **torek in sreda: 12.00 - 19.00**

Pošta Slovenije

od 4. julija 2020:

- **ponedeljek, sreda, petek:**
9.00 – 12.00 in 13.00 – 16.00
- **torek, četrtek: 9.00 – 11.00 in 15.00 – 18.00**
- **sobota: ZAPRTO**

KNUT

ŠVEDSKE TOPLLOTNE ČRPALKE

NIBE
TOPLLOTNA ČRPALKA
NIBE F2120

PRIJATELJI V MRZLI ZIMI
ŠVEDSKI KAMINI
Contura

- najvišji letni COP med vsemi konkurenčnimi črpalkami – SCOP > 5
- segrevanje vode v sistemu do 65 °C
- delovanje do -25 °C zunanje temperature

www.knut.si | 080/71-72

SLOVO ŽUPNIKA ANTONA MASNIKA

*Živel je z ljudmi in
za ljudi, ljudje pa so
živali z njim.*

Lidija Čop

Na binško praznik, ko se spominjamo Jezusove izpolnitve obljube in ko je svojim učencem poslal Svetega duha, da bi jih usposobil za oznanjevalce evangelija po vsem svetu, se je končala zemeljska pot našega rojaka in duhovnika Antona Masnika. Od njega smo se s sveto mašo poslovili v sredo, 6. 6. 2020, v farni velikolaški cerkvi.

Ob somaševanju številnih duhovnikov je sveto mašo daroval nadškof msgr. Stanislav Zore. V pridigi je spomnil na prehojeno življenjsko pot g. Masnika. Obudil je pomembne dogodke in korake, ki so zaznamovali bogato, tako s trpljenjem kot z radostjo in veseljem, duhovnikovo življenjsko popotovanje. Med drugim je poudaril, da moramo biti Bogu hvaležni za vse, kar je po g. Masniku podaril naši Cerkvi.

IZ PRIDIGE NADŠKOFA MSGR. STANISLAVA ZORETA. Pokojni Anton Masnik se je rodil 2. 9. 1927 na Rakeku. Mama je bila tam na obisku pri očetu in porod jo je prehitel. Vsa otroška leta pa je preživel v Velikih Laščah, kjer je ministriral, kot otrok maševal domačim in prvičrat zahrepenel po duhovniškem poklicu. Pri dvanajstih letih je prišel v srednjo šolo v Zavod sv. Stanislava, kjer je ostal do začetka vojne, ko so se morali izseliti.

Šolanje je nadaljeval na klasični gimnaziji v Ljubljani. 15. marca 1945 pa je bilo šolanja konec. Dobil je poziv za kopanje jarkov pod Rožnikom in bil uvrščen v dopolnilno četo. Začel se je križev pot iz Velikega Gabra, preko Litije, Ljubljane, Vetrinja, potem pa z vrnjenimi domobranci in civilisti v Kranj, pa do škofovih zavodov, kjer sedaj ni bil več učenec, željan znanja, pač pa ujetnik, željan življenja.

Po mesecih, v katerih je, kot je sam dejal: »Koliko časa se nas je oklepal smrtni strah,« in ko so se »Groze polni z gorečo molitvijo pripravljali na smrt,« je bil konec septembra leta 1945 izpuščen iz taborišča v Šentvidu. Po maturi, ki jo je opravil leta 1949, se je vpisal v semenišče, kar mu je prineslo nove težave. Zaprli so ga in ga skušali spreobrniti, potem pa so zaprli še njegovo mamo in sestro Zoro. To ga je tako prizadelo, da se je za en semester prepisal na slavistiko, za kar so ga nagradili še s štipendijo. A drugi semester se je vrnil na teologijo – seveda je moral štipendijo vrniti.

V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1954, ko je začel svoje duhovniško romanje v službi Kristusa in Božjega ljudstva. Najprej v Šmartnem pri Litiji od leta 1955, nato kot upravitelj župnije Svibno od leta 1960 dalje. Župnik je postal v Zasipu leta 1968, čez štiri leta, 1972, pa je bil imenovan za župnika v Litiji, kjer je ostal do leta 1998. To je bil tudi čas, ko je prevzel še druge službe v Cerkvi.

Najprej je bil kot zastopnik dekanije Litija član Duhovniškega sveta nadškofije, potem pa prodekan iste dekanije. Leta 1981 so ga izvolili za dekana dekanije Litija. Dekan je bil še naslednji mandat do leta 1991.

Ker je deset let opravljal dekansko službo, je postal najstarejši med dekani. Po bolezenskem dopustu leta 1998 je naslednje leto prevzel župnijo Velike Poljane, kjer je zvesto pastiroval do upokojitve leta 2014, ko se je preselil v Duhovniški dom v Ljubljani. Od 30. avgusta 2008 je bil tudi vitez Božjega groba.

Čeprav je bilo že omenjeno, naj ponovim, ker mislim, da je to pomembno za vsakega duhovnika in za vsakega človeka. Gospod Masnik je bil človek, ki je vedno mislil na smrt. Ne prestrašeno, ne zagrenjeno, ne kot na izgubo. Ampak z neko resno vedrino, da ga ne bi presenetila.

Naj to razmišljanje končam z njegovimi besedami, v katerih zaznamo duhovniško dušo in živeto zapoved ljubezni:

»V življenju se nisem zavedal, da nas ima Bog tako rad. Poln hvaležnosti se čudim, da nas je tolikokrat obvaroval. Od dne do dne me je vodil skozi življenje in me varoval kot punčico v očesu. Pripeljal me je do mašniškega posvečenja, blagoslavljal moj poklic duhovnika in še vedno bdi nad menoj.«

Božja bližina in skrb sta sedaj drugačni. Skupaj z nami g. Masnik sedaj prosi Boga, ki mu je vse življenje sledil, naj se s podobno skrbjo, kot se je oziral nanj, ozre tudi na našo krajevno Cerkev in ji nakloni novih poklicev»

Župnika Antona Masnika, se bomo tako njegovi krajanji kot tudi farani, ki so mu bili zaupani v letih njegovega službovanja, spominjali predvsem po tem, kako je z vso predanostjo, ljubeznijo, žarom in navdušenjem pri našal Boga med nas.

Preko njegovih posvečenih rok je bilo podeljeno nešteto zakramentov, darovanih nešteto svetih maš, zapetih nešteto nebeških melodij Bogu in Mariji v čast. Bogu moramo biti res neizmerno hvaležni za prejete milosti, ki so nam bile dane preko g. Masnika.

KAJ LAHKO DAM

Nika Černač / foto: Jera Stritar

Živimo v svetu, kjer je denar sveta vladar, kjer si ne znamo vzeti časa zase, kjer je videz pomembnejši od modrosti. Živimo v kulturi embalaže, ki prezira vsebino in povsod išče le lastno korist. Vendar ali je naša sreča v tem svetu res pogojena samo z materialnimi dobrinami? Ali je res slajše prejemati kot dajati? Moj odgovor je prav zagotovo NE. Delček tega sem spoznala tudi pri delu z mladimi v okviru skavtske organizacije ter prostovoljstva Karitas.

Biti skavt – prostovoljec pomeni dati košček sebe drugim. Svoje bisere deliti z drugimi in jih s tem pomnožiti. Sošolci me večkrat vprašajo, kje poleg faksa, rednega študentskega dela in drugih obštudijskih dejavnosti najdem čas še za skavte. Ter ali ne bi raje kakšnega petkovega večera preživela v družbi prijateljev, plesa in zabav? A po vsakem zastavljenem vprašanju se bolj strinjam, da je vredno. Vredno je darovati svoj čas, energijo, znanje in talente, da s tem osrečiš druge. In s tem ne rastejo samo oni, ampak raste tudi jaz sama. Vse bolj mi je jasno, da ko služim, tudi zaslužim.

Da s tem, ko dajem, ves čas tudi prejemam. Na začetku sem mislila, da gre pri skavtih le za učenje preživetja v naravi. Pa ni res, gre za veliko več. Gre za prostovoljce s srcem na pravem mestu, za katere opravljanje dela ni služba, temveč poslanstvo.

Vem, sama ne morem dati ničesar materialnega ali z roko otipljivega, a lahko dam veliko več kot le to. Darujem lahko svoj čas, ki ima v današnjem svetu, ko vse hiti, zelo visoko ceno, svoje navdušenje nad življenjem, izkušnje, ki so me utrdile, znanje in nenazadnje lahko prisluhnem in ljubim. Prisluhnem tistim, ki si želijo biti slišani, pa so to vse premalokrat, in ljubim tiste, ki doma ne prejmejo bližine in ljubezni.

Biti skavtski voditelj, animator ali prostovoljec ni samo naloga, temveč poslanstvo. Prostovoljstvo me napolni in tukaj res velja, da če daš vse od sebe, dobiš mnogokrat povrnjeno. Zato vam iskreno hvala, moji skavti, da ste v mojem življenju pustili tako velik pečat in pridali vsak svoj košček sreče!

MANEVRSKA ŠTRUKTURA NARODNE ZAŠČITE KOT ZAČETEK SLOVENSKE VOJSKE

Rudolf Rupar

V letu 2020 v Sloveniji obeležujemo 30. obletnico ključnih dogodkov, ki so pripeljali do osamosvojitve in ustanovitve samostojne države Slovenije. Nekateri od teh so se zgodili na Kočevskem, ki je tako postalo eno ključnih področij slovenske osamosvojitve.

Po nekaterih pomembnih dogodkih za osamosvojitve Slovenije, Majniški deklaraciji, ustanavljanju prvih političnih strank, so v Sloveniji aprila 1990 potekale prve večstrankarske volitve, na katerih je zmagala Demokratična opozicija Slovenije –DEMOS, ki je nato prevzela oblast. Decembra 1990 je sledil plebiscit, junija 1991 pa razglasitev samostojnosti Slovenije.

Osamosvojitveni napori slovenskega naroda, ki so teoretsko podlago dobili v nacionalnem programu 57. številke Nove revije, so se po zmagi Demosa na volitvah leta 1990 neposredno soočili s ključnim vprašanjem: Kako zagotoviti varnost osamosvojitvenega procesa in na kakšen način preprečiti zelo verjeten nasilen poseg federalnih struktur, še posebej JLA, v praktično izvajanje nacionalne suverenosti?

Teritorialna obramba je bila leta 1990 precej bolj pod kadrovskim vplivom in formalnim nadzorom Beograda kot nekaj let prej. Slovensko partijsko vodstvo se v letih 1987–1990 ni preveč vneto upiralo centralističnim težnjam v TO oziroma je bilo glede teh pritiskov razdeljeno. Velik del aktivnih oficirjev JLA v višjih poveljniških strukturah TO, čeprav po narodnosti Slovencev, je slepo sledil ukazom iz Beograda.

Vrhunec takšne slepe pokornosti je bil ukaz o razorožitvi TO, ki je bil izdan tik pred prisego prve slovenske demokratično izvoljene vlade sredi maja 1990. Enopartijske strukture v Sloveniji so prek

svojih zvez v Beogradu ter informacij SDV natančno vedele, kaj se pripravlja, vendar niso ukrenile ničesar. Tudi pozneje, ko je bila demokratično izvoljena Skupščina RS že oblikovana, o pripravah na razorožitve ni bila obveščena. Med na volitvah poraženo staro nomenklaturu je prevladalo prepričanje, da je bolje, da orožje TO pobere JLA, kot da nadzor nad njim dobi demokratično izvoljena nova vlada. (Janša)

Tudi Predsedstvo RS, ki bi moralo odvzem orožja TO nemudoma ustaviti, se je odzvalo z dvodnevno zamudo ter tako omogočilo, da je JLA po končani akciji odvzela TO skoraj vse težje orožje in več kot 70 odstotkov lahkega pehotnega orožja ter streliva. Orožje so obdržali samo v tistih občinah, kjer so se lokalni poveljniki TO samostojno ali ob podpori novoizvoljenih lokalnih oblasti neposredno uprli razorožitvi.

Maja in junija 1990 se je nova demokratična oblast v Sloveniji soočila z zelo zahtevnim položajem, v katerem je morala pripravljati osamosvojitve, hkrati pa že od začetka oblikovati tudi ukrepe in sile za njeno zaščito. Delo je potekalo v zaostrenih razmerah, tako rekoč med dvema ognjema, saj so na volitvah poražene sile enopartijskega režima nenehno napadale Demosovo vlado, češ da mora dosledno spoštovati tudi zvezno jugoslovansko zakonodajo. Podoben pritisk, podkrepljen z grožnjami uporabe sile, pa je prihajal tudi iz Beograda. V takih razmerah smo

izoblikovali načrt organizacije slovenske vojske znotraj sistema narodne zaščite, ki je bil v takrat veljavni zakonodaji razložen precej ohlapno in je omogočal skupno delovanje vojske in policije. Najpomembnejše pa je bilo, da je bila struktura formalno popolnoma neodvisna od beograjskih oblasti, poleg tega pa v rokah vlade ter tako dokaj ločena tudi od formalnega vpliva takratnega Predsedstva RS, v katerem je bilo nekaj pomembnih posameznikov, ki so bili zelo nenaklonjeni že sami ideji o oblikovanju slovenske vojske. To se je formalno potrdilo februarja 1990, ko so predsednik predsedstva in trije člani podpisali tako imenovano Deklaracijo za mir, v kateri so tik pred skupščinskim glasovanjem o najpomembnejših obrambnih zakonih in obrambnem proračunu ter nekaj mesecev pred agresijo na Slovenijo javno nasprotovali ustanovitvi Slovenske vojske. Proračun je bil sprejet (z dvema glasovoma razlika).

Organizacijsko in kadrovsko je Manevrsko strukturo narodne zaščite oblikoval Tone Krkovič, ki je bil z odločbo sekretarja za notranje zadeve imenovan za načelnika. K sodelovanju je povabil ljudi, ki jih je od prej poznal iz TO in upravnih organov za obrambo. Številni povabljeni so se odzvali klicu domovine ter se nedvoumno opredelili za Slovenijo in proti Beogradu.

Organizirali so sestanke med poveljniško strukturo MSNZ ter predsedniki Vlade RS, Skupščine in Predsedstva RS.

Na teh formalnih sestankih seveda nihče, tudi če bi tako mislil, ne bi za nobeno ceno govoril proti organiziranju MSNZ, ker je to bila že stvarna sila. Srečanja so vsaj pri nekaterih odpravila politične dvome. Povečala se je tudi motivacija, saj sta predsednik vlade in predsednik skupščine dokaj odkrito izrazila prepričanje, da Slovenija nujno potrebuje svojo vojsko. Medtem je delo pri oblikovanju strukture potekalo zelo intenzivno.

Policijska komponenta MSNZ je bila že od začetka precej zastopana, saj so se vanjo vključile strukture posebnih enot ter specialna enota MNZ. Iz enot TO, ki so obdržale orožje, in s pomočjo disperzije skromnih presežkov pehotne oborožitve po vsej državi pa smo v nekaj mesecih zagotovili tudi vojsko, ki je štela prek 21.000 pripadnikov in je bila skupaj s takratno milico sposobna ukrepe osamosvojitve zavarovati s stvarno silo. Pod tem okriljem je bila julija 1990 sprejeta Deklaracija o samostojnosti, pogajali smo se o zadržanju naših nabornikov bliže domu, varovali njihove evidence, pripravljeni pa so bili tudi ustavni amandmaji, s katerimi smo jeseni 1990 v celoti prevzeli poveljstvo nad TO v slovenske roke.

Vrnimo se nazaj v mesec maj leta 1990. Ravno ob prisegi prve demokratično izvoljene vlade je prišlo do kraje orožja, s tem pa do razorožitve Teritorialne obrambe s strani takratne JLA, in kot pravi prvi načelnik Slovenske vojske, brigadir Tone

Krkovič, **do začetka vojne za Slovenijo je prišlo 15 maja 1990.** Ukaz je 15. maja izdal takratni komandant general Ivan Hočevar. V nekaterih občinskih štabih-Teritorialne obrambe so se predaji orožja odločno uprli, drugod, pa so ga mirne duše predali.

Iz spontanega upora proti nezakonitemu odvzemu orožja je začela na Kočevskem nastajati ena najbolj organiziranih in najbolj konspirativnih akcij v novejši zgodovini Slovenije – Manevrska struktura narodne zaščite. Vzpostavili so tajne deponije orožja, med drugim tudi na območju današnje Občine Velike Lašče. Rezultat je bila oborožena formacija z 21.000 pripadniki, ki so bili sposobni v komaj treh mesecih po razorožitvi takratne Teritorialne obrambe ob tesnem sodelovanju s Specialno enoto slovenske milice zavarovati interese nastajajoče slovenske države. **Ko se je JLA soočila z tako organizirano silo, se je po nekaj dneh sesula sama vase.**

Akterje MSNZ smo poimenovali UPORNIKI Z RAZLOGOM.

Projekt Manevrske strukture narodne zaščite nima primerjave v zgodovini. Oblikovan je bil v posebnih razmerah najbolj občutljivega dela slovenskega osamosvajanja in prilagojen stvarnim političnim ter vojaškim razmeram. Tveganje je bilo veliko. A tudi cilj je bil tak. Če takrat ne bi tvegali, samostojne Slovenije danes najbrž ne bi bilo. A s tveganjem in tistimi, ki imajo pogum, da ta izziv sprejmejo, je po navadi tako: največ skrbi in truda vedno ostane skritega očem. Če stvar uspe, so toliko bolj vidni in zaznavni pozitivni rezultati tveganja, v njih pa se običajno prepoznajo vsi. In da so tisti, ki so bili proti tveganju in projektu, potem pri prepoznavanju običajno prvi in najbolj glasni ali da celo podeljujejo priznanja drugim, ni le slovenska posebnost in nekaj, kar bi bilo značilno le za projekt MSNZ. Vendar pa tako ravnanje ne spreminja dejstev za nazaj, zob časa pa vedno najprej oglogoda zlagane podobe. S pogumom v zgodovino naroda izklesana dejanja pa živijo, postanejo del svetega v vrednostnem središču nacije in zaradi njih vedno nove generacije hodijo vzravnano. Projekt MSNZ sodi med dejanja, zbrana v vrednostnem središču Slovencev.

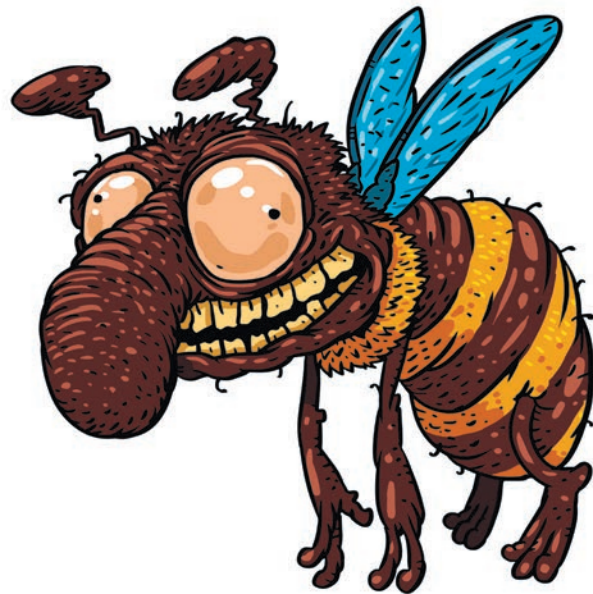
ODKRILI SO MUTIRANO KRANJSKO SIVKO

inžener dr. Alfonz Brusek, dipl. ing. PhD., mSc.

Letos smo v maju tretjič praznovali svetovni dan čebel. O prazniku se je veliko govorilo, a kljub temu menim, da je treba k takemu slavlju dodati kako nenavadno znanstveno odkritje ali zanimivost, seveda, povezano s čebelarjenjem in čebelami.

V Kostariki je nekaj inštitucij, ki se ukvarjajo z raziskovanjem čebel. Pri tem je za to dejavnost bistven inšektarij, laboratorij, kjer se v kontroliranih pogojih lahko goji, razmnožuje in križa različne vrste čebel. Kot zanimivost navajam, da če bi v 50-ih letih prejšnjega stoletja uporabljali takšne inšektarije, prav gotovo ne bi v naravo pobegnili roji križancev čebel, ki jih danes poznamo pod vzdevkom *ubijalska* ali *morilska čebela*. Ime je dobila zaradi svoje agresivnosti. Ime je več kot ustrezno, saj so me pred leti na mirnem sprehodu po tropskem gozdu napadle. K sreči sem bil oblečen v svetla oblačila in sem ohranil mirno kri, da nisem v paniki preveč mahal z rokami. Odneseš sem jo le z devetnajstimi piki, ki aplicirajo precej bolj agresiven strup v primerjavi s strupom evropske čebelje sestrične. Kljub temu smo se pri nas v Kostariki naučili dela tako s temi afrikaniziranimi čebelami kot tudi z brezželimi čebelami (*Meliponula sp.*), ki sta dominantni vrsti pri tropskem čebelarjenju. Tudi tu sta poznani *italijanka* in krajnska sivka, ki pa se v tem delu sveta ne obneseta dobro.

Naj preidem k današnjemu bistvu strokovnega informiranja. Najverjetneje se vsi spomnite eksplozije jedrskega reaktorja v Černobilu v sredini osemdesetih let prejšnjega tisočletja. Kar nekaj časa je trajalo, preden so se raziskovanja flore in favne lotile še biološke ekipe. Na področje se danes vračajo celo turisti, čeprav še vedno opozarjajo na številne opisane in očem zaznavne mutacije na rastlinah in živalih. Izraelska skupina znanstvenikov je na prelomu tisočletja na ožjem področju Černobila bolj kot ne pavšalno opisala nenavadne roje čebel, ki so spominjale na evropsko medonosno čebelo. Podrobnejše zapise znanstvenega preučevanja biologije teh čebel pa lahko najdemo v strokovni literaturi šele desetletje kasneje in celo še pred petimi leti, ko so postale modrene genetske analize širše dostopne. V izraelski znanstveni reviji *Apimondia reviews* ter v ruskem znanstvenem magazinu *Znaniye pchelovodstva* so podrobneje opisani in genetsko opredeljeni roji čebel, ki so jih našli na omenjenem območju. Metaanaliza nekaj deset znanstvenih prispevkov pokaže, da so s podrobnejšimi analizami genoma teh čebel dokazali, da so ti roji čebel nič drugega kot mutanti kranjske sivke *Apis mellifera carnica*, ki so nastali kot posledica visokoenergetskega sevanja, sproščenega

ob in po eksploziji reaktorja (Čudim se, da te strokovne informacije še ne krožijo v širši javnosti.). Sevanje visokih energij pri preživelih organizmih povzroči večje ali manjše poškodbe genoma. Če poškodbe niso smrtne, lahko pri izpostavljenih organizmih ob večji ali manjši modifikaciji genoma opazimo tudi določene ali celo značilne morfološke spremembe (Spomnimo se fotografij spačenih rastlin in cvetov s področja Černobila.). Tako primerjava osnovnega genoma kranjske sivke z genomom najdene mutante pokaže, da je pri desnem kraku tretjega kromosoma prišlo do duplikacije dela genetskega materiala, kar je bilo potrjeno tudi z uporabo NGS (*Next Generation Sequencing*). Bolj kot ne nevidne spremembe v genomu se morfološko pokažejo na celotnem organizmu in posledično še v njegovem vedenju. Opisi mutant so naravnost fascinirani, tako z vidika prilagodljivosti narave kot z vidika ožje biologije žuželk oz. organizacije čebelje družine. Glavne morfološke značilnosti mutante kranjske sivke se pokažejo že pri velikosti telesa, saj zadek namesto šestih obročkov sedaj sestavlja devet obročkov, sprednje in zadnje krilo sta enako veliki, pri čemer se žilni vzorec ne razlikuje bistveno od vzorca, značilnega za krajnsko sivko. Barva obročkov ostaja skoraj črna in je porasla s sivkastimi dlačicami. Razlika je opisana tudi pri želu, saj je pri mutanthih rahlo ukrivljeno in spominja na obliko čevljarškega šila, prav tako je podaljšana golen zadnjega para nog s koščkom za cvetni prah, tudi na glavi namesto treh pikčastih očesc najdemo njihovo podvojeno število. Morfološko so spremenjeni tudi notranji organi, pri čemer je značilno, da ima aorta devet razširitev, drugačna je oblika in večji je volumen medene golše, najočitnejša pa je razlika pri spolnih organih, kajti mutanti imajo fertilne tako jajčnike kot moda, kar pomeni, da so mutanti dvospolniki (hermafroditi), sposobni samooploditve (pojav je bil že opisan pri nekaterih vrstah komarjev, termitov in še pri nekaterih drugih predstavnikih žuželk). Med ostalimi značilnostmi so opisane še drugačna kemična sestava čebeljega strupa, ena izmed petih oblik hemocitov je citološko in funkcionalno popolnoma drugačna, opisani sta dve novi obliki protimikrobnih proteinov hemolimfe, debelejša je hitinska kutikula ter obilnejše so voskovne žleze. Velika sprememba pa je opazna tudi pri organizaciji same čebelje družine. Zgodnji zapisi namreč navajajo, da v kolonijah mutantov nikoli niso našli

matice, kar so kasneje pojasnili ravno z opisom dvospolnosti pri mlajših osebkih mutantov, pri čemer so pri starejših čebelah, ki so jih našli na cvetovih pri nabiranju medicīne, opisali rudimentarne (zakrnele) spolne organe. Kolonje mutantov se razlikujejo tudi v gradnji geometrije satovja, saj se spremeni za krajnsko sivko značilna ploščata struktura satovja v spiralno orientirano strukturo satovja z globljimi in nekoliko širšimi šesterokotnimi celicami.

V laboratorijskih pogojih isektarija se mutanti le slabo prilagodijo in redko zalegajo (vzrokov trenutno še ne poznamo), na ponujene satnice gradijo celice z neenakomerno globino, kjer se globlje celice orientirajo v vodečo spiralno strukturirano satovje. Pri poskusih umetnega okuževanja s sedmimi značilnimi čebeljimi virusi mutanti kažejo neverjetno odpornost, in kar je z vidika današnjega časa še posebej fascinantno, mutanti prepoznajo varoje ter jih s čeljustmi odstranijo in ubijejo. Prav tako so navdušujoči podatki o medonosnosti, saj številčno primerljiva kolonija mutantov (55.000 osebkov) v enakem časovnem intervalu ob enaki paši prinese od 10 do celo 34 % večjo količino medicīne v primerjavi z običajno kranjsko sivko. O agresivnosti čebel mutantov v literaturi ni zaslediti pomembnejših podatkov.

Ob vsem navedenem lahko zaključimo, da je narava kot že tolikokrat doslej pokazala svojo oblast, v primeru Černobila tudi s prilagoditvijo čebel na visokoenergijska sevanja in s tem tudi na moč ohranjanja vrste. Prilagodljivosti čebel in že tako superiorni organizaciji čebelje družine je s tem dodala še višjo stopnjo odličnosti, za katero je verjeti, da se bo kmalu pokazal še širši ekonomski interes v čebelarški industriji. Černobilski mutant krajnske sivke je tudi nova kandidatka za vpis v register bioloških bitij pod imenom *Apis mellifera carnica* var. *chernobillii*, zaenkrat še kot variacija biološke vrste in ne kot na novo opisana vrsta medonosne čebele.

P. S. Z veseljem seveda pričakujem odziv, tako vprašanja, komentarje, kritike in predloge za sodelovanje, ki jih sprejemajo na uredništvu lokalnega medija, s katerim sodelujem. Od tam mi bodo seveda posredovali vse odzive na strokovne edukativne prispevke, skladno z Zakonom o izdaji lokalnih medijev (ZILM).

- slikopleskarstvo
- fasaderstvo
- knauf

ANDREJ JAPELJ s.p.
Rašica 19,
1315 Velike Lašče

M: 031 404 404
E: andrej.japelj1@gmail.com

VZDRŽEVANJE OBJEKTOV

Vrtnica

Vrtnica, kraljica cvetja,
materino življenje, hrepenje,
roža cvetličnega vrta.

Vsa dišeča in omamna,
ob pogledu nanjo o ljubezni sanjam,
cvet poklonil bom dekletu.

Šopek vrtnic ogreje materi srce,
z njim v roki pozabi na gorje.
Ohrani primat med cveticami sveta,
nežna, večna tvoja lepota.

JNovak

Čutil ljubezen sem njeno

Reka se morja dotika, mesec gladino srebrni,
v pesku sem našel stopinje, njene bile so sledi.
Med rožmarinom stezica ozka vodila me je,
tja, kjer lavanda mehko ob skale prekrila je vse.

Dolgo je že, kar odšla je, nič poslovala se ni,
vedno si tja je želela, kjer reka v morju zaspi.
Jutro se je prebudilo, rožnato vse je bilo,
onkraj čarobne pečine ob morju videl sem jo.

Med prsti pesek drsel je,
veter je božal lase,
morje dlani je ljubilo,
z njo si je srečo delilo.

Čutil ljubezen sem njeno,
treba bilo ni besed,
tiho sem šel in ji pustil,
na pesku lavande cvet.

Nataša Vybiralik Klinc

OD LISTJA DO KROŽNIKA

Ana Pia Debeljak

V reviji Delo in dom sem v začetku junija zasledila članek o uničevanju koloradskega hrošča in njegovih ličink na okolju prijazen način brez insekticidov. Pisalo je: »Pod rastline podstavimo narobe obrnjen dežnik in jih stresamo, da škodljivci padejo vanj.« Pri nas je to skoraj nemogoče, saj še sama ne morem več hoditi med vrstami, kaj šele z marelo. Smo pa redno pobirali starega koloradarja, dokler je bilo še prehodno. Sicer pa letos zaradi vremena kebri zamujajo. Posadili smo sorti krompirja belarosa in jelly, ki dosežeta tehnološko zrelost 60 oz. 90 dni po sajenju. Sadimo domače seme iz preteklega leta in nekaj na novo kupljenega, iz katerega bomo odbrali seme za prihodnje leto.

Krompir

Ali takrat, ko ga sadimo, in takrat ko ga imamo na mizi, kdaj pomislimo, od kod je prišel v naše kraje? Pred 303-imi leti rojena cesarica Marija Terezija, mati šestnajstih otrok, je leta 1767 z okrožnico okrajnim glavarstvom sporočila sklep o sajenju krompirja. Kmetom so po nedeljski maši s prižnice predstavili prednosti sajenja krompirja. Ljudje so ga podnevi sadili, ponoči pa pulili.

Krompir izvira z območja Andov v Južni Ameriki. V Evropo ga je prinesel Krištof Kolumb. Najprej so ga imeli za okrasno rastlino, gomolj je veljal za strupenega, pridobil je vzdevek jabolko hudiča. Danes je Evropa največja porabnica krompirja na svetu, občina Velike Lašče pa v Sloveniji. Leta 1748 so začeli izvajati tudi terezijanski zemljiški kataster, ki ga je država potrebovala za učinkovito odmero davkov.

V času prebujajoče pomladi, ko vse brsti, zeleni in razveseljuje oko, sem večkrat vzela v roke fotoaparata.

Marija Terezija je s krompirjem – kruhom ubogih – hranila svoje podanike, z davki pa državo. Davki in smrt sta najbolj gvišni stvari na svetu. Na njivi imamo tudi plevel, rastline, ki si jih ne želimo imeti. Ena izmed njih je za nekaj časa celo zelo koristna – atriplex patula L. Sliši se učeno, a to je navadna loboda. Nekaj jih pustim, privlačijo listne uši, fižol pa pustijo na miru. Ko se na lobodi nagrmadi še in še uši, jo izpulim in uničim. Ta enoletni širokolistni plevel kali od pozne pomladi do jeseni, ima šest tisoč semen, kaljivost semen pa je 100 let. Je nepremagljiv (tudi zame).

Za bencinsko črpalko na Rašici v vetru valovi rumeno ječmenovo klasje. Iznad njega so v ravnih vrstah, v enakih razmikih, kakor vojaki postrojeni drugačni klasi. Po nedeljski maši sem pobarala lastnika njive, po domače Rebrskega Janeza iz Malih Lašč, kaj je to. »Rž. Sejalnica ni bila dobro očiščena. Marsikoga zanima, kaj je to. Škoda, da med žitom ni več rdečega maka.«

Žita so pomemben spremljevalec človeka. Ta se je iz lovca spremenil v poljedelca, začel je gojiti užitne trave – žita. Današnji ječmen, ki ga prepoznamo po tem, da ima vsak klasek le en cvet, se je razvil iz divjega ječmena. V Aziji so ga gojili že pred deset tisoč leti.

Ječmen uživamo radi prav vsi, saj je nepogrešljiv pri varjenju piva. Pivo je pijača bogov, z njim se odžejamo v hudi vročini ali pa kar tako v družbi s prijatelji. Pravijo, da se ga za človekovo prehrano porabi bolj malo, vendar čez ričet ga ni, če vanj prašič taco pomoli. Ričet je danes sodobna hrana, ne več hrana revežev. Največ ječmena pa se porabi kot krme za perutnino, prašiče in tudi govedo.

Rž je prehransko zelo bogata, vendar težje prebavljiva. Primerna je kot dodatek k ostalim mokam ali tudi kot edina moka za pripravo kruha, ki je primerna za bolnike z diabetesom. Iz nje izdelujejo tudi alkoholne pijače – viski, vodko, pivo in industrijski špirit.

Plinij starejši, ki je živel med letoma 23 in 79, o rži ni imel dobrega mnenja. Zapisal je: »Rž je nevredna hrana, ki je primerna le za preprečevanje lakote.«

Nedaleč od poti proti Grivki, v Oplotu, raste dve mogočni drevesi, dva bela ali navadna gabra. Njune veje tvorijo lepe krošnje, nepravilno kroglaste oblike. (Lojzka in

Eli, saj poznata ta dva lepotca?) Oblike listov so glavni znak za določanje drevesnih vrst. Bukovi listi imajo ob robovih tanke dlačice, gabrovi so brez njih. Bukov plod je žir, gaber krasijo oreški, zbrani v verižice. Ta lepa drevesa zrastejo od 5 do 30 m in dosežejo premer meter ali več.

V jeseni drevo odvrže svoje liste in se pripravi na zimovanje. Pod drevesi ga pustimo do pomladi, saj si pod listjem svoj dom najdejo številne živalce. Spomladi pa odpadlo listje pograbimo in ga uporabimo za nastiljanje živine. Iz mešanice listja in kravjega blata nastane izvrsten hlevski gnoj, organsko gnojilo, ki vsebuje dušik, fosfor in kalij. Uležan hlevski gnoj je bogat z mikroorganizmi in humusnimi snovmi. Tudi letos spomladi smo pograbili površine z listjem in ga potlačili v koše. A košev je pri hiši čedalje manj, njihov les tekne črvom, mojstrov, ki bi ob zimskih večerih izdelovali koše, pa ni več. Pravzaprav je sklenjen en velik krog. Drevo, listje, hlevski gnoj, bogati pridelki krompirja, ječmena in rži. Dobra hrana, iz vseh pridelkov pridelujemo tudi pijače. Narava nas bogato obdari. Dokler bomo obdelovali polja in nam bo vreme naklonjeno, bomo lahko živeli od dela svojih rok.

TEH NAŠIH 70 LET ALI NEKAJ O NASTANKU DU VELIKE LAŠČE (2. del)

Helena Grebenc Gruden / foto: družinski arhiv Metke Starič in Martina Grudna

Leta 1979 je po predsedovanju Društva upokojencev Velike Lašče Justino Jagodič nasledil **Jože Marolt**. Podpredsednica je ostala Julka Modic in blagajničarka Fani Šteblaj, obe iz Velikih Lašč. Tajništvo je od leta 1975 do 1995 vodila **Marija Paternost** iz Gornjih Retij. V tem času je bilo vpisanih skoraj 300 članov. V Vzajemni sklad za samopomoč je vplačevalo 127 članov in letni prispevek je bil iz leta v leto večji. V tem času so izvajali redno uskladitev pokojnin in izplačevali regres za počitnikovanje.

Marija Paternost

15. maja 1980 je bila žalna seja ob smrti maršala Tita in vsi so bili zaskrbljeni, kako bo z državo naprej. Društvo je vseeno nemoteno delovalo po ustaljenem redu. Člani so skrbeli in obiskovali bolne in onemogle, organizirali so izlete, tudi dvodnevne, in ustanovili pevski zbor, ki je pridno nastopal. Trudili so se obuditi športne aktivnosti in v zapisih se je pričela omenjati strelska skupina, ki so ji priskrbeli tudi puško. S pomočjo krajevnih donatorjev in Občinske zveze društev upokojencev (OZDU) so nabavili prapor in kupili pisalni stroj.

V začetku osemdesetih let je ZDUS spremljal politiko letovanja in se odločil za svoj počitniški objekt. V Izoli so pričeli z gradnjo hotela kategorije B z bazenom. V Velikih Laščah pa so bili pripravljene načrti za obnovo Zadrúžnega doma. Društvo naj bi tam dobilo svoje prostore. Dela so končali za proslavo ob 150. obletnici rojstva Frana Levstika. Zadrúžni dom so preimenovali v Levstikov dom. Stalnega prostora za društva in tudi za upokojence pa v njem ni bilo.

V drugi polovici osemdesetih let zaradi inflacije in podražitev ni bilo izletov. Na gospodarskem in političnem področju so se napovedovale velike spremembe. Razpadal je jugoslovanski trg. Poglabile so se razlike med republikami Jugoslavije. Nastala je kriza mednarodnih odnosov. Prišlo je do medsebojnih spopadov, do razorožitve TO-ja in Kninskih dogodkov. Vprašljiv je bil obstoj države. Tudi inflacijski program predsednika Markovića ni deloval. Nastale so velike spremembe v pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Gmotno stanje upokojencev je postajalo vse slabše, zato so ustanovili Stranko upokojencev Slovenije, ki naj bi poskrbela za njihov boljši položaj. Skupina intelektualcev, zbranih okoli Nove revije, je zahtevala opustitev komunističnega sistema in uvedbo politično pluralističnega demokratičnega sistema, svobodnega socialno-tržnega-ekonomskega reda ter samostojno slovensko državo. Iz nekdanje republike, ki je bila del SFRJ, je **25. junija 1991 leta nastala neodvisna država Republika Slovenija**.

Ker je bilo leto 1991 tudi volilno leto društva, so v upravni odbor izvolili nove člane.

Jože Gačnik

Predsednik je postal **Jože Gačnik** iz Velikih Lašč, Marija Paternost je bila še vedno tajnica in Danica Vrh iz Velikih Lašč blagajničarka. Blagajno je nato prevzel Janko Žužek.

Člani odbora so bili še: Jože Marolt, Angela Gačnik, Mihaela Arko ter Julka Cimperman. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Marija Petelin, Helena Grebenc in Vojko Centa. Poverjenikov po vaseh je bilo devet: Vojko Centa za Turjak, Mimi Cimperman za Rob, Pečnik in Žužek za Rašico, Angela Gačnik je bila poverjenica za Hrustovo, Viola Zakrajšek za Krkovo, Ana Turšič za Malo Slevico, Kristina Debeljak za Dvorsko vas, Tončka Tomažin za Retje in Prilesje ter Mara Jordan za Velike Lašče.

Plan dela in naloge so bile ustaljene. Prvenstveno je bilo pridobivanje novih članov v društvo in v vzajemni sklad. Poživiti in pomladiti je bilo treba tudi pevski zbor ter strelsko dejavnost. Še naprej so obiskovali in obdarovali bolne člane doma in v zavodih. Nudili so pomoč svojcem umrlih članov pri uveljavljanju posmrtnine. Apelirali so na člane, da v večji meri poskrbijo za svoje zdravo življenje in si pri tem pomagajo z napotki iz revije Vzajemnost, ki jo je izdajal ZDUS, in s poslušanjem nasvetov po radiu v oddaji Petkova srečanja.

V času Gačnikovega mandata so organizirali zelo veliko izletov, tudi nakupovalnih po Sloveniji in zamejstvo. Poiskali so tudi cenejše dopustovanje, kot je bilo v Izoli.

Pevski zbor društva

V povezavi z Društvom invalidov Ljubljana Šiška so naši člani več let hodili na morje v hrvaški Rabac.

Položaj starostnikov se je v devetdesetih letih v svetu vse bolj slabšal in Organizacija Združenih narodov je leta **1992** določila in razglasila **1. oktober za mednarodni dan starejših**. Starostnikov je bilo čedalje več in družba je postajala čedalje bolj dolgoživa. Sprožil se je svetovni problem, ki bi ga morale države upoštevati v politično pospešenem spreminjanju življenjskih razmer.

Tudi pri nas je bilo vedno več starostni-

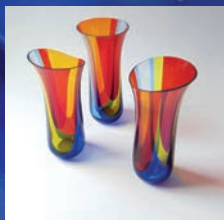
kov, zato se je njihov položaj ter tudi položaj društva slabšal. Upali so na daljše preživetje in želeli uvesti programe za dostojnejše življenje starejših ljudi. V letu 1993 je društvo predlagalo zamrznitev pokojnin, da jih ne bi znižali, saj je njihova vrednost že tako zaradi podražitev ves čas padala. ZPIZ je predlagal in priporočil, naj vsi upokojujenci preidejo za prejemanje denarja na hranilne knjižice ali žiro račune.

Združenje seniorjev Slovenije se je zavzelo za dejavnost s certifikati. Ugotovilo je, da bi bila najboljša rešitev za upokojujence vlaganje. S tem bi pridobili dobro naložbo za slabe čase. Pričela se je akcija za

pridobivanje certifikatov, ki so bili na voljo ob lastninjenju podjetij. Akcija zbiranja certifikatov ni imela nobene finančne obveznosti za društvo.

V volilnem letu **1995** se vodilna struktura društva ni spremenila in Marija Paternost je v aprilu še aktivno sodelovala na občnem zboru. Istega leta se je sredi dela za vedno poslovila. Dvajset let se je razdajala društvu in podobno kot Jagodičeva z vsem srcem živela z njim.

Takratne izvrstne zapisnike je beležila **Danica Vrh**, ki je po Paternostovi postala nova tajnica društva.

Tadeja Nemček Glass Art

Unikatni izdelki iz taljenega stekla.

Posebno lepa darila za različne priložnosti.

Zgodbe v steklu ustvarjam v svojem studiu v Dvorski vasi pri Velikih Laščah.

Dvorska vas 49 | 031 881 341
1315 Velike Lašče | tadeja.nemcek@gmail.com
Slovenija | <https://tadejanemcek.wixsite.com/glassart>

Končno postavljen TIC na Turjaku

Srečo Knafelc

»Kdor čaka, dočaka,« pravijo. Skoraj sočasno bosta začela delovati grad Turjak in njegov mali leseni tekmeč, objekt, namenjen pospeševanju turističnega dogajanja v Občini Velike Lašče. Kot prikazujejo fotografije, je objekt lociran prav na vogalu velike zelene površine ob parkirišču pred središčem Turjaka in bo viden že z glavne ceste, ki je dosedaj reko turistov največkrat peljala mimo.

Izvajalec je ob sodelovanju domačega znanja in dela za elektroinstalacije (Boštjan Kastelic) za postavitve objekta potreboval tri dni, da pa bo objekt pripravljen za odprtje, je potrebna še notranja oprema in pa ureditev okolice ter povezava z elektriko. S tem bo objekt postal popolnoma uporaben in vabljen za obiskovalce. Občino čaka zdaj še določitev načina obratovanja objekta, zagotovitev kadra za delo in pa seveda polnjenje polic z vsebinami in artikli (spominki, propagandnim gradivom).

Vsekakor bo ta mali objekt pokazal, kako lahko preusmerimo turistične tokove tudi skozi našo občino in ustvarimo pogoje za razvoj turizma, ki je za marsikoga pomembna dopolnilna dejavnost.

Pri tem lahko v zagonskem času občani pokažemo svojo odločenost in pripravljenost za turizem, tako da se prostovoljci organiziramo in s prostovoljnimi delom zaženemo kolo turizma kot perspektivne osnovne ali dopolnilne dejavnosti.

Vabim zainteresirane občane, ki lahko namenijo nekaj svojega časa za dežurstvo v novem objektu, da se javijo na tel. občinske uprave 01/7810 362 do konca julija.

Na koncu še zahvala za pomoč gasilcem Turjaka (omogočili so električno energijo na delovišču) in pa Urošu Centi za dobrovoljno in hitro akcijo ob raztovarjanju prispelih gradbenih elementov z viličarjem.

Pohod po Turjaški turistični poti

Meta Kovačič

V nedeljo, 28. 6. 2020, je turistično društvo Turjak izpeljalo 34. pohod po Turjaški turistični poti. Štart je bil na Turjaku. Prvi postanek smo imeli na Gradežu, kjer smo imeli kratek ogled sušilnice sadja z zanimivo razlago g. Borisa. Nadaljevali smo preko Sloke gore, kjer sta nas prijazno pričakala domačina. Nato smo se spustili do Malega Ločnika in po prijetni senci nadaljevali vzpon na Ahac. Po želji je bila možna udeležba pri sveti maši. Nato je sledil ogled zvonika, kjer nam je gospod Evgen predal svoje bogato znanje. Sledil je spust do Turjaškega pokopališča, kjer so bili premnogi začudeni nad bogastvom kulturne dediščine, ki jo premore naš kraj, nad rodbino Auerspergov in zopet nad gospodom Evgenom, ki svoj čas namenja našemu kraju in o njem zares ogromno ve in to znanje srčno predaja obiskovalcem. Zaključili smo z vodenim ogledom na novo odprtega Turjaškega gradu, ki nas je navdušil s svojo veličino in se pogostili s toplim obrokom. Pohodniki, ki jih ni bilo malo, so bili navdušeni nad pestrostjo in bogastvom naših krajev. Ker to ni edini pohod našega društva, vas vljudno vabimo na jesenski pohod v mesecu oktobru.

Tekma za pokal tradicionalnih lokov

Jože Klun

V nedeljo, 21. 6. 2020, smo člani Lokostrelskega kluba Turjak organizirali tretjo tekmo za Pokal tradicionalnih lokov. Tekmo bi morali imeti sicer že v marcu, a jo je preprečila epidemija COVID19. V marsičem je bila drugačna od predhodnih: proga je bila postavljena na novi lokaciji – nič več v okolici bajerja, ampak delno po proggi za Arrowhead, delno pa v neposredni bližini gradu. Ogrevanje, prijave, malico in podelitev smo preselili v grad Turjak, kar se je izkazalo za dobro potezo.

Zbralo se je sto lokostrelcev iz Slovenije, Hrvaške in Italije, ki so bili že lačni tekmovanj in so se zato zagnano spopadli z ravno prav zahtevno proggo, da je od tekmovalcev terjala največjo zbranost.

Zjutraj nas je rahlo močil dež, ki pa ni bistveno vplival na dobro razpoloženje vseh, ki smo bili ta dan na gradu in v okolici. Med lokostrelci je bilo kar nekaj naših članov, ki so se dobro merili z ostalimi in si pristreljali lepo število medalj. Bili smo uspešni tako tekmovalno kot organizacijsko. To so nam zatrtili vsi udeleženci, ki so bili zadovoljni tako s proggo kot tudi z vsem, kar se je dogajalo na gradu.

Pohvaliti je treba vse, ki so sodelovali pri organizaciji tekme. Tekma je zahtevala mnogo dela in brez pridnih članov – več kot dvajset nas je delalo – končni učinek ne bi bil tako dober. Torej hvala vsem!

Tekme si sedaj sledijo zelo zgoščeno, seveda tudi z udeležbo naših članov. Kot organizatorji bomo kmalu na vrsti, v soboto, 11. 7. 2020, bomo namreč gostili tekmo za slovenski AH pokal.

RECEPT: melisin močnik

Sestavine (za tri osebe):

1 jajce, 1 žlica suhe ali sveže melise, 10 žlic moke, 8 dcl vode, žlička soli, maslo

Priprava:

iz jajca, suhe ali sveže melise (nekaj je pustimo za posip) in moke naredimo osukanec (če želimo gostejši močnik, naredimo osukanec iz dveh jajc). Zavremo soljeno vodo in med vrenjem dodajamo osukanec. Ko prevre, močnik prelijemo v skledo, ga posujemo s preostalo svežo ali suho meliso in jed zabelimo s topljenim maslom. Običajno postrežemo s krompirjem v oblicah (skuhan neolupljen prerezan krompir).

Med skoraj že pozabljenimi jedmi, kot so češpljevec (slivova čežana) z zabeljenim zmečkanim krompirjem, kislom mleko in krompir v oblicah, razni žganci (krompirjevi, ajdovi in koruzni), češpljev riž, ričet in češpljeva kaša, kislom zelje, prežganka, fižolova juha, repa krhljanka, »kavla«, je tudi melisin močnik. Če je bil bolj redek, je bil za juho, če je bil bolj gost, so ga jedli kot glavno jed za večerjo.

Štefka Cimperman, Selo pri Robu

Iz velikolaškega okraja Zlata avba štirih rodov žensk

Metka Starič

Včasih se kakšna pripoved, ki bi sicer ostala skrita v starih fotografijah, le razplete. Tokrat je to zgodba zlate avbe, ki ste jo lahko opazili na obeh fotografijah v prejšnji Trobli. Njene podrobnosti mi je razkrila Ana Venturini.

Avba je bila za tiste čase sila ime nitno poročno darilo. Konec 19. stoletja so jo izdelali za poroko neveste Neže Gerbec, ko so se v avbah poročale še samo bogate neveste. To je bila Anina prababica, ki se je poročila leta 1888. Na čelni del so spretne roke ročno našile številne bleščice v obliki izbočenih listkov in vejic, ki so povsem prekrili osnovno podlago.

Avbo je kasneje za darilo dobila Anina stara mama Micka (Marija) Marolt, ki se je poročila v Kot in se pisala Centa. Od nje je prešla v last Anine mame Anice Modic, ko se je poročila na Marolče. Marolče, ki so danes v občini Ribnica, so bile od nekdaj vezane na Lašče. V kompletu narodne noše so bili poleg avbe še bluza s širokimi rokavi, ki se zaključujejo s čipko, kovinski pas - sklepanec, bela rutka oz.

robec s čipko, cekarja in kikle pa ni bilo. Prav Anico Modic z Marolč so v 60-ih letih prejšnjega stoletja fotografirali raziskovalci Orlovih ekip iz Slovenskega etnografskega muzeja. Med fotografskim gradivom v muzeju hranijo dve fotografiji – Anice Marolt v (nepopolni) noši in same avbe (prijazno so nam dovolili tudi objavo v Trobli).

Zlato avbo danes hrani Anina sestra Milka Škulj, ki je s svojo družino ostala na domu na Marolčah. Zgornji del avbe so kasneje restavrirali, belo blago in trakove so zamenjali, osrednji del avbe pa je originalen. Na sliki Ana Venturini drži avbo v danes osveženi podobi, okrasni čelni del pa je še vedno original iz leta 1888.

Ana hrani še več fotografij – med njimi je še posebej dragocena fotografija pred Kukljevo gostilno, kjer je France Modic fotografiral osemnajstletni deklet. To je bilo septembra 1970 ob občinskem prazniku, ko so Velike Lašče praznovale 500 let. To tudi pomeni, da letos septembra Lašče praznujejo 550 let.

Na fotografiji sta dekletki Ana Modic, kasneje poročena Venturini (desno), in Mateja Pirkovič, kasneje poročena Puh, iz Velikih Lašč. Ana se spominja, da si je krilo za to priložnost izposodila pri Adamiču na Gašpinovem, saj njihova noša ni bila popolna. Izposojeno je imela tudi židano ruto in pletene dokolenke z bunkicami, ki so prav tako obvezen del noše.

S slike se tudi lepo vidi, kako je bilo treba robček oviti okrog prsta, o čemer jo je podučila Julka Modic. (Julka je bila tudi tista, ki je z vso svojo doslednostjo usmerjala žene v narodnih nošah ob obisku v Tübingenu ob pričetku povezovanj preko spomina na Primoža Trubarja.)

Naj za tiste, ki redno prebirate tale podlistek, z Anino pomočjo dopolnim še podatke k fotografijam iz prejšnje Troble. Tista pri Levstikovem spomeniku je bila posneta v letih 1958/59, na njej pa so z leve proti desni:

1. Lojz Kaplan (oče Milana Kaplana), 2. -, 3. Heda Golobič, 4. -, 5. Anica Modic, 6. Nika Glavan, poročena Pečnik, 7. -, 8. Marija Paternost, 9. Julka Modic.

Na novejši fotografiji z Justino Jagodič iz septembra 1970 pa so (z leve): Mateja Pirkovič (sedaj Puh), Julka Modic, Justina Jagodič, Franja Vilar, Ana Modic (sedaj Venturini) in Anica Jaklič – učiteljica s Karlovice.

Morda se v naših domovih skriva še kakšna podobna dragocenost, skupaj jo lahko izbrskamo in delimo z drugimi. In seveda, hvala, Ana, za nove dragocene drobce velikolaškega izročila.

Viri: Slovenski etnografski muzej, arhiv Ane Venturini, arhiv Metke Starič.

Stičišče Središče

Podpora za društva in zasebne zavode

Regionalno stičišče združuje društva, zasebne zavode in druge nevladne organizacije z različnih vsebinskih področij delovanja. Tako je na ravni osrednjeslovenske regije tukaj za vas Stičišče Središče, ki se nahaja v Ljubljani in ga vodi Zavod Nefiks. Vodja Stičišča, Jože Gornik: »To, da imamo sedež v Ljubljani, pa nas ne ustavi, da ne bi aktivnosti izvajali tudi v drugih občinah te regije. Veseli bomo vaše pobude, izraženega interesa za sodelovanje ali pa samo vprašanja, na katerega vam lahko odgovorimo.« Naša vloga je podpora organizacijam v osrednjeslovenski regiji, kar pomeni, da:

Izvajamo informiranje.

- Vsak mesec pošljamo e-obvestilnik Stičiščnik, ki ponuja aktualne informacije glede razvojnih potencialov za društva, zasebne zavode in druge nevladne organizacije.
- Vzpostavili smo mailing listo, ki se ji lahko pridružite vse organizacije, ki delujete na območju občine.

Izvajamo izobraževanja.

- Vsak mesec izvedemo vsaj dve izobraževanju s področij, ki so aktualna za organizacije sektorja: financiranje, pridobivanje prostovoljcev, upravljanje, vodenje, promocija, idr. Če se v vaši občini zberejo predstavniki vsaj šestih društev, nas o tem obvestite, in usposabljanje bomo po dogovoru izvedli na območju vaše občine.
- Za organizacije, ki bi rade razvile dodatne dejavnosti, imamo poseben sklop usposabljanj Organizacije z razvojnim potencialom.

Pomagamo vam:

- Drugim organizacijam predstaviti vašo ponudbo in najti primerno storitev ali produkt, ki ga nudijo druge organizacije (npr. prostore, ozvočenje, idr.) – v nekaterih primerih celo brezplačno.
- V sklopu NVO prijazno najti primerno brezplačno storitev ali produkt po ugodnih cenah. • Postaviti spletno stran ali družbena omrežja – dvema organizacijama mesečno brezplačno.

Svetujemo in nudimo:

- osnovno pravno pomoč,
- osnovno pomoč pri administraciji nevladnih organizacij,
- projektno svetovanje,
- pomoč pri registraciji spletne domene in postavitvi spletne strani,
- pomoč pri pripravi vabil na dogodke, zbiranja prijav in beleženja kompetenc udeležencem z e-Nefiksom.

Pod imenom Stičišče Središče nas najdete na Facebooku in Instagramu, vse informacije, vključno s prijavi na mailing liste, pa na www.sticisce-sredisce.si. Dosegljivi smo tudi na elektronski pošti: sticisce@nefiks.si ali na telefonski številki 040 698 915.

Razmišljanje o spravi in sobivanju

**Srečo Knafelc, predsednik
Društva Zarja spominov Velike Lašče**

Dogodek 6. junija, ki se je zgodil v spominskem parku Smrečje pri Turjaku, me je pripravil do tega pisanja. Na to temo je bil v ponedeljek, 8. junija, objavljen tudi moj prispevek v Dnevniku. V njem sem predvsem opozoril na dvoličnost dejanja predsednika vlade, da v svojem imenu (tako piše na vencu, ki ga je položil pred spominskim obeležjem) položi venec ljudem, o katerih do sedaj ni zmozel ene same dobre besede, le nešteto žaljivih, sramotilnih in lažnih trditev.

Javnost je bila o dogodku obveščena samo s kratko novičko v jutranjih poročilih na Radiu SLO 1, lokalne skupnosti, Društva Zarja spominov Velike Lašče (skrbnik obeležja) in župana pa sploh niso obvestili o nameravanem dejanju.

Iz nekajdnevne distance od dogodka so misli še bolj jasne in prva je ta, da se neiskrenih namenov pač ne da skriti. Če bi bilo komu res do sprave, bi morala biti stvar v Smrečju vsaj v glavnih poudarkih podobna kot v Rogu ob prisotnosti sorodnikov žrtev domobranskih pobojev in predstavnikov Katoliške cerkve. Seveda bi v primeru prisostvovanja predstavnikov Katoliške cerkve moralo priti do neke vrste priznanja krivde (naivno je pričakovati, da do polnega) za zločine v Smrečju, na Urhu, Lisičjem, Kozlarjevi gošči ... pa za zločine črne roke ... za vse izseljene in poslanske v taborišča po zaslugi izdajalcev in cerkvenih spiskov ... In v taborišča poslani so bili po pravilu tudi verniki ... Da se razumemo, govorim o Katoliški cerkvi kot ustanovi in ne o vernikih, ki imajo polno pravico in svobodo do verske opredelitve. Dejstvo je, da pri spravi ne gre za politiko in za stranke, pri spravi gre za najpreprostejšo človeško čustvo odpuščanja in gesto opravičila. Ker živim v kraju in občini, ki mi je najljubša na svetu, si želim, da bi se te stvari urejale na osebni, človeški

ravni in ne z visokotečimi besedami voditeljev ustanov in strank. Ti se nikoli niso zares postavili v vlogo človeka. Njihova dejanja so odraz interesov, želje po obvladovanju ljudi in procesov. V naši občini so bili medčloveški odnosi do 5. julija 2015 umirjeni, lahko bi rekel zelo zgledni, nihče ni spraševal, kakšno ozadje ima posameznik in njegovi, večinoma so tako in tako poznali družinske zgodbe, a te po pravilu niso bile prepreka, da bi se med seboj ne družili, sodelovali, še posebej pa tega ni čutila mlada generacija. Lahko rečem, da so se ljudje prepletali v vsakem smislu ne glede na svetovnonazorsko prepričanje. Potem pa je iz sebičnih političnih razlogov bivši župan v sodelovanju s predsednikom Pahorjem nespametno ugotovil,

da se rane celijo s soljo; skoraj dobesedno, saj je vsilil rešitev na Karlovici za skupno obeležje svojcem na partizanski strani kljub popolnemu nasprotovanju. Verjamem, da tudi soglasja na drugi strani ni iskal (in ga gotovo ne bi dobil v večini). Rezultat tega je ponovno oživljanje starih ran (teh je preveč na obeh straneh) in s tem prenašanje teh na generacije, ki z "grehi" svojih prednikov nimajo nič.

Sam sem ob razmišljanju in pisanju tega sestavka doživel "razsvetljenje", in sicer ob branju knjižice Janeza Debeljaka Popotovanje k Levstiku, povezanim z vsebinsko slavnostno akademije ob občinskem prazniku Občine Velike Lašče, kjer je bilo tako nazorno predstavljeno razmišljanje

Jožeta Javorška o kulturnem potencialu tega lepega kraja. Pri obeh literatih so me prevzeli širina, radoživost in povezanost s svojimi ljudmi, z narodom. Pri obeh je tudi zelo očitno na delu rek "delaj tisto, kar govoriš", in to je porok, da se ohrani z ljudmi pristen in topel stik. Levstik in Javoršek, skupaj s Stritarjem in Trubarjem, so nam lahko neizčrpen navdih za delovanje v korist naše lokalne skupnosti, sprava bi se zgodila sama od sebe, brez prisotnosti politike!

Politike tudi ne čutim v tem trenutku pri vodenju občine. Kljub jasni opredeljenosti vseh svetnikov je "nepolitični" župan dosegel, da se o zadevah razpravlja samo s stališča dobrega gospodarja in se nikogar ne izključuje iz procesa odločanja.

Morda pa je zdaj čas, da se na lokalni ravni začnemo povezovati na osnovi zdrave kmečke pameti in logike, prepričanje in spravo prepustimo ljudem samim (samo oni lahko odločajo o tem, s kom se bodo spravili ali s kom družili), zgodovino pa pustimo zgodovinarjem in preprečimo vsakršno vmešavanje politike vanjo. Politiki bi morali skrbeti izključno za dobrobit v sedanjosti in bodočnosti, ne pa se stalno vračati v preteklost.

In na koncu še ugotovitev, ki ji je težko oporekati: ta svet tvorita dve veliki skupini ljudi verujoči in neverujoči in edini recept za sobivanje je strpnost, toleranca in spoštovanje. Najbolj pa nas lahko združujejo prav literarni velikani, ti so nam dali jezik, nacionalno in kulturno identiteto in so nas postavili ob bok mnogo večjim narodom. Ne pozabimo tega in ne pozabimo na sanje in delovanje Trubarja, Levstika, Stritarja, Javorška vsi so videli v tem koščku slovenske zemlje biser, ki ga je treba negovati in razvijati. Tukaj je neizčrpen rezervoar idej ter nalog za naše delovanje ...

In politika tukaj nima kaj početi.

Tretji zakon za preprečevanje posledic koronavirusa

Alenka Jeraj

V Državnem zboru smo sprejeli tretji paket ukrepov za preprečevanje posledic koronavirusa. Tokrat je na vrsti turizem, ki je in še bo utrpel hude izgube. Z ukrepi smo preprečili odpusčanja, zagotovo pa bo nova situacija zahtevala reorganizacijo panoge in nove pristope. Slovenija se je podobno kot druge države odločila za bone, ki jih bodo lahko prejemniki, polnoletni člani v vrednosti 200 EVR, otroci pa 50 EVR, vnovčili pri slovenskih turističnih nastanitvenih ponudnikih. Boni bodo veljali do 31. 12. 2020. Uveljavlja se tudi financiranje skrajšanega delovnega časa. Ukrep bo financiral ESS. Podaljšuje se ukrep čakanja na domu. Država v okviru tega ukrepa v celoti krije 80-odstotno nadomestilo plače zaposlenih.

Po 3. korona paketu bodo prostovoljni in nepoklicni pripadniki sil za zaščito in reševanje upravičeni do nezgodnega zavarovanja in povračila neposrednih stroškov pri opravljanju nalog ter dodatka za nevarnost v višini 10 evrov dnevno. Ministrstvo za delo pa razširja nabor upravičencev do državne pomoči.

Zakon bo omogočil tudi brezplačni zakup vseh kmetijskih zemljišč, ki so bila na dan 1. 1. 2020 zaraščena, porasla z

»Nekaj posebnega si.
Moja domovina.
Enkratna.
Neponovljiva.
Malce plaha.
A vendar moja.«

Spoštovani!
Iskrene čestitke
ob dnevu državnosti!

drevesi in grmičevjem ali porasla z gozdom v lasti Republike Slovenije, kar je gotovo dobra novica za naše kmete.

Na junijski seji smo določili, da bo 23. september, ko je Slovenija na olimpijskih igrah dobila dve zlati medalji (Luka Špik in Iztok Čop ter Rajmond Debevec), dan športa. Ne bo dela prost dan, bo pa praznik spodbuda k zdravemu preživljanju prostega časa in ukvarjanju s športom.

V preteklih letih, ko smo bili v opoziciji, večina naših predlogov ni bila uvrščena v razvojne načrte in proračune, zato so se stvari odvijale počasneje. Sedaj lažje pridem do ministrov ter jim predstavim naše težave in predloge za izboljšanje. Ta vlada je tudi bolj naklonjena občinam in spodbuja hitri razvoj lokalnih skupnosti ter regij, kar je pokazala z dvigom trošarin, ki so občinam prinesle dodatna sredstva za razvoj. Trudila se bom, da kar največ naših interesov uveljavimo in tako polepšamo naš vsakdan.

Za vse informacije sem na voljo na **01/478-95-80** ali GSM: **051-374-475**. Lahko se mi oglasite po el. pošti: **alenka.jeraj@dz-rs.si**. Lahko obiščite mojo Facebook stran, kjer objavljam aktualne misli in vse o svojem delu v DZ.

MEGADOM

MEGA PONUDBA VSEGA ZA
zabavno, aktivno, doživeto –

mega poletje
DOMA!

Vse za piknik in zabavo na domačem vrtu, bazeni in vrtno pohištvo, pohodništvo in kamping oprema, klime, zabavna elektronika, vrtna mehanizacija in orodje, vse za urejen vrt in okolico...

MEGADOM RIBNICA, OB ŽELEZNICI 4, RIBNICA · tel: 01/835 1 640 · www.megadom.si
MEGADOM PODSKRAJNIK, PODSKRAJNIK 102, CERKNICA · tel: 01/705 0 705 · [f](https://www.facebook.com/megadom.si) [ig](https://www.instagram.com/megadom.si)

STEKLARSTVO

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL: 01/7881 366

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

POROČNI VIDEO & FOTOGRAFIJA

☎ 040 69 12 12 ✉ info@porocni-video.si
🌐 Porocni-video.si 📺 [fb.com/porocnivideo](https://www.facebook.com/porocnivideo)

UGODNI VIDEO&FOTO PAKETI

BREZPLAČNO PREDPOROČNO FOTOGRAFIRANJE!

Porocni-video.si

Rigler
AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

T: 01 7807 065
M: 041 990 868
KOMPOLJE 77
1312 DOBREPOLJE

POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE SLOVENSKE ZAVAROVALNICE
BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO
PRIPRAVA VOZILA NA TEHNIČNI PREGLED
POLNjenje IN POPRAVILO KLIMATSKIH NAPRAV
SERVIS VOZIL
VULKANIZERSTVO
POPRAVILO VOZIL NA RAVNALNI MIZI
IZPUŠNI SISTEMI
AVTODIAGNOSTIKA
AVTOVLEKA

POGODBENI SERVIS ZA ZAVAROVALNI CO TRIGLAV IN TRIGLAV ASISTENCA

 triglav

microera

Microera Jože Šilc s.p.
Hrovača 14A (trgovski center SPAR Ribnica)
1310 Ribnica
☎ 01 8373 116
☎ 051 358 762
✉ info@microera.si
www.microera.si

UGODNI NAROČNIŠKI PAKETI TER AKCIJSKI MOBITELI NA OBROKE!

**Ugodni fiksni paketi NEO
in mobilni paketi NAJ**

DELOVNI ČAS:
PON - PET
8.30 h - 12 h
ter 14 h - 18 h
SOB
8.30 h - 11.30 h

Telekom Slovenije
POOBLAŠČENI PRODAJALEC

V NAŠI PONUDBI IMAMO:

- ◆ PVC okna in vrata
- ◆ ALU okna in vrata
- ◆ Senčila (rolete, zunanje žaluzije, roloji, screeni, pliseji, notranje žaluzije, komarniki, tende, ...)
- ◆ Sekcijska in industrijska garažna vrata
- ◆ Rolo garažna vrata
- ◆ Okenska ALU polkna
- ◆ Notranje in zunanje police
- ◆ Strešna okna VELUX
- ◆ Suhomontaža Knauf in Rigips
- ◆ Avtomatska drsna vrata

PARTNER, VREDEN ZAUPANJA.

Info: 051 402 780 / www.pribaokna.si

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

breident
medical

- Preventivni pregledi in posveti
- Konzervativa
- Protetika
- **BREIDENT SKY** implantati
- Nevidni ortodontski aparat **INVISALIGN**
- Ortopansko slikanje zob

ZZ
Goran Petrovič dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija | **25 let**

Največji Dogodek za Mreženje v Sloveniji!

PRIJAVI SE NA WWW.SEEMEET.SI

21. - 22. OKTOBER 2020
HOTEL CITY MARIBOR ★★★★★

Pridružite se nam na mednarodnem poslovnem dogodku
– pričakovana udeležba 150 podjetij.

PRIDI ustvariti nove poslovne stike in posle.

SPOZNAJ podjetja iz kovinske industrije, energetske učinkovitosti, digitalizacije in IKT, plastične industrije, elektro industrije, pohištvene industrije, prehrane in kmetijstva, turizma in ostalih področij.

SPOZNAJ podjetja iz kovinske industrije, energetske učinkovitosti, digitalizacije in IKT, plastične industrije, elektro industrije, pohištvene industrije, prehrane in kmetijstva, turizma in ostalih področij.

Več informacij: www.seemeet.si, RC Kočevje Ribnica d.o.o.
(Tomaž Lovšin, tomaz.lovsin@rc-kocevjeribnica.si, 031 451 434)

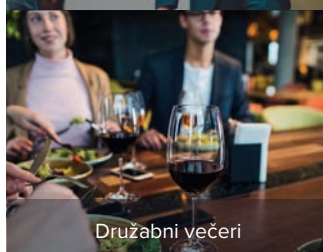
Vnaprej dogovorjeni individualni sestanki

Mreženje

Tematska predavanja

Družabni večeri

Postanite spet svobodni in ostanite varni

Tucson

Našim najboljšim cenam in ugodnemu financiranju, tudi brez obresti, smo dodali še paket Varnost.

PAKET VARNOST

- poskrbimo za plačilo do 6 obrokov v primeru izgube službe*
- visoka aktivna in pasivna varnost
- 5 let tovarniške garancije brez omejitve kilometrov

Povprečna poraba goriva: 4,2- 8,5 l/100 km, emisije CO₂: 110 - 179 g/km. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povzvišenim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM10 in PM2,5 ter dušikovih oksidov. Slike so simbolične. Akcija velja do razprodaje zalog. Več informacij vezanih na ekološke ponudbe je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. *Velja v primeru nakupa preko Hyundai financiranja. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si. Kupci ste avtomobilski blagovni znamki Hyundai podelili priznanje BestBuy Award MILLENNIALS – najboljša razmerje med ceno in kakovostjo na slovenskem trgu. Vir: <http://www.bestbuyaward.org/slovenia-619XW88>.

Avtohiša Zalar d.o.o. / Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče
01/7881-999, 040/490-070, 031/331-919, prodaja@avtohisazalar.si, www.avtohisazalar.si

NAGRADNA KRIŽANKA

								SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	SLOV. ILUSTRATOR (MATJAŽ)	RUMENO RJAV POLDRAG KAMEN	ALJAŽ PEGAN	OTOK JUŽNO OD KRKA	VELIK SNOP IZ OMLATE- NE SLAME	MATI EVANGE- LISTA JANEZA	FILMSKA GROZLJIV- KA, SRH- LJIVKA
								NASPROT- JE MLA- DOSTI							
								IZDELO- VALEC COPAT							
								HENRY PURCELL			RUSKI PISATELJ (ANDREJ) SEL				
								RASTLINA, IZ KATERE PRIDOBI- VAJO OPLJ				ZEMELJ- SKI TEČAJ MAJHEN MAČEK			
								IZNAJDBA KNJIŽNI FORMAT, OKTAV					MARKO ELSNER TKANINA ZA PRTE		
TROBLA	AFRIŠKA DRŽAVA JUŽNO OD RUANDE	KOVINSKI BARO- METER	NIŽINA	SVILENO BLAGO, SVILA	BILJARD- NA PALICA	AZIJSKO ŽGANJE IZ RIŽA	HOJA BOJAN ZAJC			DELAVEC V RUDNIKU NOGOMET. KRHIN					
MESTO NA SLO- VAŠKEM													SLIKAR ŠUBIC	KRAD- LJIVEC, ZMIKAVT	
VESOLJE									PUŠČAV- NIK ČLOVEK Z OČALI						
REŽISER- JEVO DELO							ŽLAHTNI PLIN (Ne) DRUGA KO- ORDINATA				POŽIVILNA PLJAČA KRAJ PRI HRPELJAH				
GOROVJE V RUSJI					MAJHEN KODER RUSKI VLADAR						DEL TENI- ŠKE IGRE MESTO V ISTRI				
STAR KOVANEC						LESENO VODNO KORITO PRI MLINU				REKA V ROMUNJI HRVAŠKO MESTECE			KOSILO	GORSKA ŽIVAL Z ROGOVI	
RIMSKA BOGINJA LOVA						MEDICIN. POSTOPEK BOTANIK LINNE						OLGA GRACELJ ALOJZI ZALOKAR			
IVA DIMIC				PREBIVAL- CI IRŠKE ZAČIMBNA RASTLINA			OKRASNA GRMIČA- STA CVETLICA	JUNAK IZ 1001 NOČI PESNICA (MILKA)							
TROBLA	PIHALNI INSTRU- MENT	HINKO NUČIČ LJUBI- TELJ			NESO- DOBNOST IGRALKA (JODIE)										
OPISOVA- NJE Z DRUGIMI BESEDAMI									MONGOL- SKI VLA- DARSKI NASLOV				DOMINIK SMOLE		
NAZIV				DEL CERKVE OKROGLA BAKTER.											
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (TOM)						NIZEK Ž. GLAS STARA MATI									
ANTON TRSTE- NJAK			PEVEC PESTNER VALENTIN OMAN				EDOUARD MANET ILKA VAŠTE								
KRVNI RAK															
MAKE- DONSKI LJUDSKI PLES				RAVNINA											

Nagrajenec iz Troble št. 3 je Marjan Intihar. Nagrado bo prejel po pošti. ČESTITAMO!

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče ali ga oddajte v tajništvu občine oziroma pošljite rešitev na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do datuma uredniškega sestanka, 9. septembra 2020. Izžrebanec nagradnega gesla bo prejel nagradni bon in bo objavljen v Trobli št. 5. Nagrado bo izžrebanec prejel po pošti.

KOLEDAR PRIREDITEV

AVGUST/SEPTEMBER 2020

SREDA, 22. JULIJ,

OB 16. URI

KOTE

SPOMINSKA SLOVESNOST

(Zarja spominov Velike Lašče)

SOBOTA, 22. AVGUST,

OB 18. URI

LOJZOV TEATER

BORIS MUŽEVIČ, avtorska glasba

(Krvava Peč)

SOBOTA, 29. AVGUST,

OB 18. URI

LOJZOV TEATER

PETER POCK, avtorska glasba

(Krvava Peč)

NEDELJA, 23. AVGUST,

OB 9. 45 URI

VELIKE LAŠČE–VELIKE
BLOKE–LOŠKI POTOK–
SODRAŽICA–VELIKE LAŠČE

4. KOLESARSKI MARATON

(KD Velike Lašče)

SOBOTA, 5. SEPTEMBER,

OB 8. URI

KRVAVA PEČ

POHOD PO VETERANSKI POTI IN PROSLAVA OB 29. OBLETNICI VOJNE ZA SLOVENIJO

(OZZVS Velike Lašče)

NEDELJA, 6. SEPTEMBER,

OB 10. URI

ŽUPNIJSKA CERKEV,
VELIKE LAŠČE

DAN GOSPODINJ

(DPŽ Velike Lašče)

SOBOTA, 12. SEPTEMBER,

OB 8. URI

GOSTILNA PRI ŠKRABCU,
ROB

MEDOBSČINSKO TEKMOVANJE V BALINANJU

(BD Rob)

SOBOTA, 19. SEPTEMBER,

OB 8.00 URI

GOSTILNA PRI ŠKRABCU,
ROB

OBČINSKO PRVENSTVO DVOJIC V BALINANJU

(BD Rob)

GLEDE NAČRTOVANIH PRIREDITEV SPREMLJAJTE OPOZORILA
PRISTOJNIH INŠTITUCIJ, KI IZDAJAJO OPOZORILA IN GLEDE NA
ZDRAVSTVENE RAZMERE TUDI PREPOVEDI ZBIRANJA LJUDI NA
JAVNIH PRIREDITVAH IN ZBIRANJA V JAVNIH PROSTORIH.

Organizatorji si pridružujejo pravico do sprememb.